

การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา
จังหวัดชลบุรี

PROJECT EVALUATION OF BUDDHIST ORIENTED SCHOOL IN SECONDARY
SCHOOLS, CHONBURI PROVINCE



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตรบัณฑิตและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
พ.ศ. 2566
KMITL-2023-ED-M-218-011

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

PROJECT EVALUATION OF BUDDHIST ORIENTED SCHOOL
IN SECONDARY SCHOOLS, CHONBURI PROVINCE



A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIRMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE IN INDUSTRIAL EDUCATION
IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
SCHOOL OF INDUSTRIAL EDUCATION AND TECHNOLOGY
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2023

KMITL-2023-ED-M-218-011

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



COPYRIGHT 2023

SCHOOL OF INDUSTRIAL EDUCATION AND TECHNOLOGY

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี
นักศึกษา	นายศรายุทธ ประโหมด
รหัสนักศึกษา	62603044
ปริญญา	ครุศาสตรบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา
สาขาวิชา	การศึกษาศาสตร์
พ.ศ.	2566
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.บุญจันทร์ สีสันต์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 486 คน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 15 คน ครู จำนวน 45 คน นักเรียน จำนวน 213 คน และผู้ปกครองจำนวน 213 คน โดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP model เป็นแนวคิดการประเมินของ Stufflebeam ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จำนวน 3 ฉบับ ฉบับผู้บริหารและครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ฉบับนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ฉบับผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\mu=4.05, \sigma=0.52$) โดยด้านบริบท อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\mu=4.26, \sigma=0.52$) ด้านปัจจัยนำเข้า อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\mu=4.08, \sigma=0.57$) ด้านกระบวนการ อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\mu=4.04, \sigma=0.60$) และด้านผลผลิต อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\mu= 4.08, \sigma=0.60$)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

Thesis Title	Project Evaluation of Buddhist Oriented School In Secondary Schools, Chonburi Province
Student Name	Mr Sarayut Pramod
Student ID.	62603044
Degree	Master of Science in Industrial Education
Program	Education Administration
Year	2023
Thesis Advisor Thesis	Associate Professor Dr. Pariyaporn Tungkunan
Co-advisor	Associate Professor Dr. Boonchan Sisan

ABSTRACT

The purpose of this research study was to evaluate Buddhist-oriented school project in secondary school in Chonburi province. The population was 486 administrators, teachers, and students in the Buddhist-oriented secondary school in Chonburi province. There were 15 administrators, 45 teachers, 213 students, and 213 parents. This study applied the CIPP model of Stufflebeam's evaluation model. The model includes four aspects: Context, Input, Process, and Product. The research instruments were five-rating scale questionnaires. The item objective congruence of three questionnaires was indexed between 0.60 – 1.00. The reliability of questionnaire for administrator and teacher was at 0.98. The reliability of students' questionnaire was at 0.87. The reliability of parents' questionnaire was at 0.93. The collected data were analyzed by mean and standard deviation.

The result of this study has shown the evaluation of the Buddhist-oriented school project at a secondary level in Chonburi province that an overall score of the evaluation was at a high reasonable level ($\mu=4.05$, $\sigma=0.52$). The context has shown at a high reasonable level ($\mu=4.26$, $\sigma=0.52$). The Input has shown at a high reasonable level ($\mu=4.08$, $\sigma=0.57$). The process has shown at a high reasonable level ($\mu=4.04$, $\sigma=0.60$). The product has shown at a high reasonable level ($\mu= 4.08$, $\sigma = 0.60$).

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้โดยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ ดร.ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญจันทร์ สีสันต์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทุกขั้นตอนจนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านด้วยความเคารพอย่างสูงมาไว้ ณ โอกาสนี้ ขอขอบคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครองโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิधिพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ที่เป็นประชากรให้ข้อมูล รวมถึงขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์ รองศาสตราจารย์ ดร.พุลพงศ์ สุขสว่าง ดร.รุ่งทิพย์ พรหมศิริ และดร.ศมณณ์ญา บุญประสพ ที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ตรวจสอบ เพื่อปรับปรุงให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพที่ดี

ขอขอบคุณบิดา มารดา ผู้ให้กำเนิดและพี่สาวที่เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของผู้วิจัยที่คอยให้กำลังใจในระหว่างการศึกษา ขอขอบคุณนางสาวจิรัฐติกาล หล่อโยธา ว่าที่ ร.ต.อนิรุต หล้าบา นางสาวกัญญาภัค พิศรศรัช ที่คอยกระตุ้นในการทำวิทยานิพนธ์ เพื่อนร่วมสาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ 8 และเพื่อนโรงเรียนชลบุรี “สุขบท” ที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ให้สำเร็จได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ ขอขอบคุณตนเองที่มีความพยายาม อดทน ในการทำวิจัยจนสำเร็จ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่สนใจคุณประโยชน์ใด ๆ ที่เป็นกุศลอันเกิดจากผลของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ขอมอบให้แก่ทุก ๆ ท่านที่มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ศรายุทธ ประโหมต

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อไทย.....	I
บทคัดย่ออังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VI
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย.....	5
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
2.1 ข้อมูลพื้นฐานและการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	9
2.2 แนวคิดและหลักการโรงเรียนวิถีพุทธ.....	12
2.3 แนวคิดและหลักการของประเมินโครงการโดยใช้ CIPP Model.....	23
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	48
3.1 ประชากร.....	48
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	49
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
3.5 การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูล.....	54
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	57
4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง.....	57
4.2 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม.....	60
4.3 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านบริบท (Context).....	61

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และ IV อ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านปัจจัยนำเข้า (Input).....	64
4.5 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านกระบวนการ (Process).....	69
4.6 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านผลผลิต (Product).....	73
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	76
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	76
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	78
5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	83
บรรณานุกรม.....	85
ภาคผนวก.....	91
ภาคผนวก ก หนังสือราชการ.....	92
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	97
ภาคผนวก ค การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	112
ประวัติผู้เขียน.....	115

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และแจ้งอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า	
2.1	จำนวนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง.....	10
2.2	ข้อมูลนักเรียนรายโรงเรียน ปีการศึกษา 2564.....	10
2.3	ขั้นตอนการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ.....	19
3.1	แสดงจำนวนประชากร.....	48
3.2	แสดงการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	55
4.1	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและครู.....	57
4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักเรียน.....	58
4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง.....	59
4.4	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถี พุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามภาพรวมและรายด้าน..	60
4.5	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมและอันดับของ ผู้บริหาร และครู ที่มีต่อด้านบริบทของการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ภาพรวมและรายข้อ.....	61
4.6	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและอันดับของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อปัจจัยนำเข้าของการประเมินโครงการโรงเรียนวิถี พุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ภาพรวมและรายข้อ.....	64
4.7	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและอันดับของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ที่มีต่อกระบวนการของการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ภาพรวมและรายข้อ.....	69
4.8	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและอันดับของผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ที่มีต่อผลผลิตของการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ภาพรวมและรายข้อ.....	73

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และ VI อ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยมีความผูกพันกับสถาบันหลัก ได้แก่ สถาบันครอบครัว โรงเรียน และศาสนา ซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวคิด ความเชื่อ และค่านิยมของคนไทย ทั้ง 3 สถาบันหลักมีความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนไทยมาแต่อดีตและเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาขับเคลื่อนสังคมไทยมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาโดยการหลอมรวม บ้าน วัด โรงเรียน (บวร) เข้าด้วยกัน ในการพัฒนาการศึกษาไทยตั้งแต่อดีตจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้พื้นฐานชีวิตเกิดจากบ้านคือคนในครอบครัว ในชุมชนท้องถิ่นและจากวัดคือพระสงฆ์ซึ่งเป็นภูมิปัญญาอาชีพให้คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น อ่านออกเขียนได้สร้างมนสำนึกความดีงาม จรรยาบรรณ พัฒนาความเป็นไปตามวัยสามารถอยู่ในสังคมและประกอบสัมมาอาชีพอย่างมีความสุขยั่งยืนสืบทอดยาวนานการศึกษายุคนั้นจึงสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชน การเปลี่ยนแปลงการศึกษาเป็นไปตามยุคสมัย โลกที่กว้างใหญ่ทำให้การติดต่อสื่อสารของเชื้อชาติศาสนาระหว่างกันของนานาประเทศเป็นไปได้อย่างยากลำบาก เนื่องจากการสื่อสารด้านภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างต่อมา ระบบโรงเรียนจึงเกิดขึ้นตามแนวทฤษฎีการบริหารการศึกษาแบบตะวันตก และโรงเรียนได้กลายเป็นศูนย์กลางในการจัดการศึกษาให้กับชุมชนแทนวัดและบ้าน (ชนะสุเมธมัตย์. 2559: 1)

การเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาจากอดีตโดยมีสถาบันครอบครัว โรงเรียน และศาสนาเป็นสถานที่ให้ความรู้และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมจนมีการซึมซับวัฒนธรรมจากต่างชาติเข้ามาสู่ประเทศไทย ผ่านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศที่ไร้พรมแดนได้ก่อให้เกิดการผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมพื้นถิ่นส่งผลทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อการปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในสังคมไทยในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งด้านค่านิยม พฤติกรรมและระบบคุณค่าของคนในสังคม ความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคนไทยลดลง โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่ยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรม นิยมพฤติกรรมที่เน้นวัตถุนิยม บริโภคนิยม ขาดจิตสำนึกสาธารณะ และให้ความสำคัญของตนมากกว่าส่วนรวม และนโยบายของรัฐบาลได้ให้ความสำคัญและมุ่งที่จะแก้ไขปัญหาสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่สะท้อนถึงวิกฤตการณ์ ด้านคุณธรรม จริยธรรมของคนในชาติ โดยให้น้อมนำหลักคำสอนของศาสนา วัฒนธรรม และความเป็นไทยมาสร้างสรรค์สังคมให้เกิดความเข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและมีคุณธรรม โดยส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีบทบาทส่งเสริมในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม สร้างค่านิยม จิตสำนึกที่ดีให้แก่ประชาชน ให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุลทั้งทางวัตถุและจิตใจ พร้อมทั้งจะก้าวเข้าสู่สังคมแห่งคุณธรรม ตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และโมเดลประเทศไทย 4.0 โดยให้สังคมเกิดความเข้มแข็งจากภายใน และกระบวนการสร้างสังคมคุณธรรม รวมทั้งจัดระเบียบสังคม สร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรมให้แก่ประชาชน เพื่อให้สังคมเกิดความมั่นคง สงบสุข ร่มเย็นด้วยมิติทางศาสนา พระราชบัญญัติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมาย และหลักการจัดการศึกษาในมาตรา 6 ว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และมาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ ตลอดจนอนุรักษทรัพย์ากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง และมาตรา 22 ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาเต็มตามศักยภาพ ในการจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือเรื่องความรู้ และมาตรา 23 ข้อ 5 ทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546: 5-14) กระทรวงศึกษาธิการได้มีคำสั่งให้ใช้หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนไว้ 8 ประการ คือ 1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ 2. ซื่อสัตย์สุจริต 3. มีวินัย 4. ใฝ่เรียนรู้ 5. อยู่อย่างพอเพียง 6. มุ่งมั่นในการทำงาน 7. รักความเป็นไทย 8. มีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 7) เพื่อปลูกฝังและพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรมมีคุณลักษณะที่ดีสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม และได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และคุณธรรม มีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา ยึดหลักว่าทุกคนมีความ สามารถเรียนรู้ พัฒนาการตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ นอกจากนี้จะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนแล้ว การป้องกัน และช่วยเหลือแก้ไขปัญหาด้านต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนก็เป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 32) กระทรวงศึกษาธิการจึงให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความสามารถที่แตกต่างกันของบุคคล เพื่อนำพาเด็กและเยาวชนไทยก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างไว้ชีวิตจำกัด

โรงเรียนวิถีพุทธเป็นโครงการของกระทรวงศึกษาธิการ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลักดันให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถพัฒนาตามศักยภาพตรงตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่งของสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยโครงสร้างหลักของโรงเรียนวิถีพุทธ คือกรอบความคิดรูปแบบโรงเรียนวิถีพุทธ แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ และแนวทางการบริหารโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ ได้แก่ โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนวิถีพุทธชั้นนำ และโรงเรียนวิถีพุทธพระราชทาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 1) กล่าวคือโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นสถานศึกษาในระบบปกติ ที่นำหลักพุทธธรรม หรือองค์ความรู้ที่เป็นคำสอนในพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการจัดการศึกษา ของสถานศึกษานั้น โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือการนำหลักธรรมมาใช้ในระบบการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นการเรียนการสอนในภาพรวมของหลักสูตรสถานศึกษา หรือการจัดเป็นระบบวิถีชีวิตในสถานศึกษาของผู้เรียน โดยนำไปสู่จุดเน้นของการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถ กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น คือใช้ปัญญา และเกิดประโยชน์แท้จริงต่อชีวิต และการจัดดำเนินการของสถานศึกษา จะแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ถึงการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เป็นกัลยาณมิตรเอื้อในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านด้วยวิถีวัฒนธรรม แสวงปัญญา ทั้งนี้การพัฒนาผู้เรียนดังกล่าวจัดผ่านระบบไตรสิกขา ที่ผู้เรียนได้ศึกษาปฏิบัติอบรม ทั้งศีล หรือพฤติกรรม หรือวินัยในการดำเนินชีวิตที่ต้งามสำหรับตน และสังคม สมาธิ หรือด้านการพัฒนา จิตใจที่มีคุณภาพ มีสมรรถภาพ มีจิตใจที่ตั้งมั่นเข้มแข็งและสงบสุข และปัญหาที่มีความรู้ที่ถูกต้อง มีศักยภาพในการคิด การแก้ปัญหาที่เหมาะสม (โยนิโสมนสิการ) โดยมีครู และผู้บริหารสถานศึกษา เป็นกัลยาณมิตรสำคัญที่รักและปรารถนาดี ที่จะพัฒนาผู้เรียนอย่างดีที่สุดด้วยความเพียรพยายาม ระบบพัฒนาผู้เรียนด้วยไตรสิกขา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560: 15)

จากข้อมูลสถิติจำนวนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. 2564: 10) มีทั้งหมด 51 โรงเรียน ซึ่งมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน มีการได้ดำเนินโครงการงานโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นระยะเวลา 9 ปีการศึกษา มีจำนวนทั้งหมด 13 โรงเรียน แบ่งเป็นโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี จำนวน 6 โรงเรียน จังหวัดระยอง จำนวน 7 โรงเรียน ซึ่งมีบริบทที่เหมาะสมเพราะมีฐานข้อมูลเดิมในการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมาอย่างต่อเนื่องและตระหนักถึงการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม เพื่อพัฒนาโรงเรียนและดำเนินงานโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมาย สามารถทราบถึงปัญหาอย่างชัดเจน จึงกำหนดให้มีการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโดยการประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP model เป็นแนวความคิดการประเมินของ Stufflebeam โดยเน้นการประเมินแบบแยกบทบาทการทำงานในแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน โดยการประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผน ในการกำหนดวัตถุประสงค์ การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ และการประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินและดูแลผลสำเร็จของโครงการ (Daniel L. Stufflebeam 1984: 128-135) โดยใช้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการวิถีพุทธ ได้แก่ผู้บริหาร เป็นผู้กำหนดทิศทางการดำเนินโครงการภายในโรงเรียนของตนเอง ครูผู้สอน ซึ่งมีส่วนอย่างมากในการผลักดันประสานความร่วมมือในการดำเนินงานโครงการ นักเรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินการโครงการและผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ซึ่งทราบถึงพฤติกรรมในชีวิตประจำวันของเด็ก ทั้งนี้ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจะเป็นตัวสะท้อนผลการดำเนินงานของโครงการได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP model ด้วยรูปแบบการประเมินที่ครอบคลุมทั้งระบบด้วยการประเมินข้อมูลบริบท (C) ประเมินปัจจัยนำเข้า (I) ประเมินกระบวนการ (P) และประเมินผลผลิต (P) เพื่อชี้จุดเด่นจุดด้อยของการดำเนินงาน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านคุณธรรมทางวิถีพุทธในเด็กไทยและสามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation)
2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)
3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation)
4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดในการวิจัย 2 แนวคิด ดังนี้

1.3.1 แนวคิดเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ผู้วิจัยศึกษาจากแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 3-36) ประกอบด้วย วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การบริหารอาคารสถานที่โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ แหล่งเรียนรู้โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ งบประมาณโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การวางแผนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ กระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดการชั้นเรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การนิเทศติดตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ คุณภาพผู้เรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และผลที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

1.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับ CIPP Model ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ โดยประยุกต์ใช้รูปแบบ CIPP Model ของ Stufflebeam (1984: 319-331) ประกอบด้วย

1. การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation)
2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)
3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation)
4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ประชากร

ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 15 คน ครูที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 45 คน นักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 213 คน และผู้ปกครองนักเรียนที่เป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวหน้าห้องของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 213 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 486 คน

1.4.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation)
2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)
3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation)
4. การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1.5.1 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ หมายถึง แนวคิดการจัดกิจกรรมหรือลักษณะของกิจกรรมโดยดำเนินงานอย่างเป็นระบบของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ที่ประยุกต์กระบวนการเรียนการสอนโดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผู้เรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย พัฒนาทางกาย (กายภาวนา) พัฒนาการทางศีล (ศีลภาวนา) พัฒนาทางจิต (จิตภาวนา) และพัฒนาทางปัญญา (ปัญญาภาวนา)

1.5.2 การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินโครงการ หาวิธีการปรับปรุง แก้ไขวิธีการเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการใช้ในการประกอบการตัดสินใจว่าโครงการนั้นดำเนินการได้บรรลุตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายหรือไม่ เพื่อพิจารณาว่าโครงการควรดำเนินงานต่อหรือยุติลง โดย 4 ด้าน ประกอบด้วย

1.5.2.1 การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) หมายถึง การประเมินความเหมาะสมของวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือกลุ่มเป้าหมาย ในที่นี้การประเมินด้านบริบท ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้านย่อย ดังนี้

(1) วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

หมายถึง เป้าหมายของโครงการที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้กับกระบวนการเรียนการสอน โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนตามหลักไตรสิกขา 4 ด้าน ประกอบด้วย พัฒนาทางกาย (กายภาวนา) พัฒนาการทางศีล (ศีลภาวนา) พัฒนาทางจิต (จิตภาวนา) และพัฒนาทางปัญญา (ปัญญาภาวนา) ให้บรรลุตามเป้าหมาย

(2) ความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง หมายถึง ความปรารถนาหรือความพึงพอใจของ ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่มีต่อประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

1.5.2.2 การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) หมายถึง การประเมินทรัพยากรจำเป็นที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การบริหารอาคารสถานที่โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ แหล่งเรียนรู้โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และงบประมาณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์ของโรงเรียนวิถีพุทธ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์บุรีรัมย์ ขอสงวนสิทธิ์ในเนื้อหา
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยพิจารณาว่าทรัพยากรมีความเหมาะสมกับโครงการโรงเรียนวิถีพุทธหรือไม่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ในที่นี้การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ด้านย่อย ดังนี้

(1) **การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ** หมายถึง การกำหนดแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยกำหนดทรัพยากรตามระบบไตรสิกขา รวมถึงวางแผนวิธีการประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

(2) **การบริหารอาคารสถานที่โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ** หมายถึง การที่สถานศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับอาคารเรียนและอาคารอเนกประสงค์ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสถานศึกษาเพื่อใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาศิล งามาธิ และปัญญา

(3) **แหล่งเรียนรู้โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ** หมายถึง สถานที่หรือแหล่งข้อมูลทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ที่นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาไตรสิกขา

(4) **งบประมาณโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ** หมายถึง แผนการใช้จ่ายเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้เป็นไปอย่างราบรื่น

1.5.2.3 การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) หมายถึง การประเมินการวางแผนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ กระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดการชั้นเรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การนิเทศติดตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อนำมาปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน รวมทั้งศึกษาปัญหาเพื่อหาจุดแข็งและจุดด้อยของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ในที่นี้การประเมินด้านกระบวนการ ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ด้านย่อย ดังนี้

(1) **การวางแผนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ** หมายถึง กระบวนการวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิธีการปฏิบัติที่จะดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย

(2) **กระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ** หมายถึง ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของบุคลากร โดยนำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่กำหนดไว้

(3) **การจัดการชั้นเรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ** หมายถึง การดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ จัดสรรเวลา กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา

(4) **การนิเทศติดตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ** หมายถึง การดูแล ให้คำปรึกษาชี้แนะ และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปฏิบัติ ทั้งทางวิชาการ ทรัพยากรข้อมูล และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลและประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการต่อไป

1.5.2.4 การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) หมายถึง การประเมินคุณภาพผู้เรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธและผลที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านความสำเร็จว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ มีประโยชน์และคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด ในที่นี้การประเมินด้านผลผลิต ประกอบด้วย องค์ประกอบ 2 ด้านย่อย ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(1) **คุณภาพผู้เรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ** หมายถึง นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นคนเก่ง มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ตามเป้าหมายของหลักสูตร

(2) **ผลที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ** หมายถึง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองจากการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ในด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนที่สนับสนุนการพัฒนาตนเองและความสุขในการปฏิบัติงานของบุคลากร อีกทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

1.5.3 โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษา ที่ตั้งอยู่ในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ปีงบประมาณ 2565

1.5.4 ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการโรงเรียน และรองผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ปีงบประมาณ 2565

1.5.5 ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ปีงบประมาณ 2565

1.5.6 นักเรียน หมายถึง ผู้ศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เป็นหัวหน้าห้องของโรงเรียนวิถีพุทธ ปีงบประมาณ 2565

1.5.7 ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือบุคคลอื่นที่อุปการะเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนนักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธซึ่งเป็นหัวหน้าห้องโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2565

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาอ้างอิงและสนับสนุนแนวคิดในการดำเนินการประเมินโครงการ ตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

2.1 ข้อมูลพื้นฐานและการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 แนวคิดและหลักการโรงเรียนวิถีพุทธ

2.2.1 ความหมายของโรงเรียนวิถีพุทธ

2.2.2 ความเป็นมาและความสำคัญของโรงเรียนวิถีพุทธ

2.2.3 รูปแบบโรงเรียนวิถีพุทธ

2.2.4 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

2.3 แนวคิดและหลักการของประเมินโครงการโดยใช้ CIPP Model

2.3.1 ความหมายของการประเมินโครงการ

2.3.2 จุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการ

2.3.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินโครงการ

2.3.4 รูปแบบของการประเมินโครงการ

2.3.5 การประเมินโครงการด้วย CIPP Model

2.4 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนวิถีพุทธ

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโดยใช้ CIPP Model

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.1 ข้อมูลพื้นฐานและการบริหารงานของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง จัดตั้งขึ้นตามการแก้ไขพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 และพระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกำหนดให้มีเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา และที่ตั้งของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2553 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. 2564: 1) โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง มีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้มีความสอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณของหน่วยงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและแจ้งจัดสรรงบประมาณ ที่ได้รับให้สถานศึกษาในสังกัดทราบ กำกับ ตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของ หน่วยงานดังกล่าว ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย รวบรวม ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้ง ทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดและพัฒนาศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา จัดระบบ การประกันคุณภาพการศึกษา ประสานส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาของ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาน ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาศึกษา การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ คณะทำงานด้าน การศึกษา ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กร หน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ในฐานะ สำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษาปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับ กิจการภายในเขตพื้นที่ การศึกษา ที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของผู้ใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ มอบหมาย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. 2564: 4)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง มีพื้นที่รับผิดชอบในการให้บริการ จำนวน 2 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชลบุรี และจังหวัดระยอง โดยมีสถานศึกษาในจังหวัดชลบุรี จำนวน 31 โรงเรียน จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 11 โรงเรียน ขนาดใหญ่ จำนวน 8 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 9 โรงเรียน และขนาดเล็ก จำนวน 3 โรงเรียน สถานศึกษาในจังหวัด ระยอง จำนวน 20 โรงเรียน จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 9 โรงเรียน ขนาดใหญ่ จำนวน 1 โรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 8 โรงเรียน และขนาดเล็ก จำนวน 2 โรงเรียน (สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. 2564: 10) และแบ่งตามเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการ จัดมัธยมศึกษา (สหวิทยาเขต) ได้ 5 เขต คือ สหวิทยาเขตชลบุรีเขต 1 จำนวน 12 โรงเรียน สหวิทยา เขตชลบุรีเขต 2 จำนวน 8 โรงเรียน สหวิทยาเขตชลบุรีเขต 3 จำนวน 11 โรงเรียน สหวิทยาเขต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระยองเขต 1 จำนวน 12 โรงเรียน สหวิทยาเขตระยองเขต 2 จำนวน 8 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. 2564: 13) ดังตารางที่ 2.1 และ ตารางที่ 2.2

ตารางที่ 2.1 จำนวนโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง

ขนาดโรงเรียน	จำนวนนักเรียน	จังหวัดชลบุรี (จำนวนโรงเรียน)	จังหวัดระยอง (จำนวนโรงเรียน)
ขนาดเล็ก	นักเรียน 1-359 คน	3	2
ขนาดกลาง	นักเรียน 360-1,019 คน	9	8
ขนาดใหญ่	นักเรียน 1,080-1,679 คน	8	1
ขนาดใหญ่พิเศษ	นักเรียน 1,680 คน ขึ้นไป	11	9
รวมโรงเรียน		31	20
รวมโรงเรียนทั้งสิ้น		51	

ที่มา: แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2564-2566) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. 2564: 10)

ตารางที่ 2.2 ข้อมูลนักเรียนรายโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา 2564

ที่	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน				รวม
		ประถม	มัธยม ต้น	มัธยม ปลาย	ปวช.	
1	โรงเรียนชลบุรี “สุขบท”*		1,606	1,152		2,758
2	โรงเรียนชลราษฎรอำรุง		1,456	1,944		3,400
3	โรงเรียนชลกันยานุกูล		2,051	2,015		4,066
4	โรงเรียนแสนสุข		1,179	451		1,630
5	โรงเรียนบ้านสวน(จันทนุสรณ์)		1,474	674		2,148
6	โรงเรียนอ่างศิลาพิทยาคม		798	351		1,149
7	โรงเรียนหนองรีมงคลสุขสวัสดิ์		195	81		276
8	โรงเรียนบ้านบึง(อุตสาหกรรมนุเคราะห์)		1,710	1,447		3,157
9	โรงเรียนคลองก้อยวิทยา		366	146		512
10	โรงเรียนบ้านบึง(มัญญูวิทยาการ)		372	168		540
11	โรงเรียนจุฬารัตนราชวิทยาลัย ชลบุรี		288	426		714
12	โรงเรียนหนองใหญ่ศิริรวาทวิทยา		346	240		586
13	โรงเรียนพานทองสภาชนูปถัมภ์		1,136	408		1,544
14	โรงเรียนพานทอง		1,038	465		1,503
15	โรงเรียนพนัสพิทยาคาร		1,534	1,480		3,014
16	โรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม*		389	230		619
17	โรงเรียนเทพศิรินทร์ชลบุรี(อุทกฯ อุปถัมภ์)*		70	27		97

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน	จำนวนนักเรียน				รวม
		ประถม	มัธยม ต้น	มัธยม ปลาย	ปวช.	
18	โรงเรียนบ่อทองวงษ์จันทร์วิทยา*		638	498	71	1,207
19	โรงเรียนเกาะโพธิ์ถั่วงามวิทยา		388	343		731
20	โรงเรียนเกาะจันทร์พิทยาคาร		195	136		331
21	โรงเรียนบางละมุง		1,097	1,130		2,227
22	โรงเรียนโพธิ์สัมพันธ์พิทยาคาร		1,253	1,461		2,714
23	โรงเรียนผินแฉ่งวิชาวสอน		310	150		460
24	โรงเรียนศรีราชา		1,627	1,286		2,913
25	โรงเรียนทุ่งศุขลาพิทยา(กรุงเทพ อนุเคราะห์)*		1,050	557		1,607
26	โรงเรียนบึงศรีราชาพิทยาคม		703	341		1,044
27	โรงเรียนสุรศักดิ์วิทยาคม*		927	372		1,299
28	โรงเรียนเกาะสีชัง	246	1,623	1,167		2,790
29	โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ชลบุรี		102	31		133
30	โรงเรียนสัตหีบพิทยาคม		993	652		1,645
31	โรงเรียนสิงห์สมุทร		1,639	1,989		3,628
รวมจังหวัดชลบุรี		246	28,553	21,818	71	50,442

หมายเหตุ * โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

ที่มา: แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2564-2566) (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. 2564: 11)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้
ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยมีกระบวนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและ
สนับสนุนให้สถานศึกษามีกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทของ
พื้นที่ตามความเหมาะสมของผู้เรียนแต่ละบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี
ระยอง จึงส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดให้เข้าร่วมโครงการวิถีพุทธ ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งของ
กระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี
ทั้งหมด จำนวน 6 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนชลบุรี “สุขบท” โรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม โรงเรียนเทพศิ
รินทร์ชลบุรี(อุทกฯ อุปลัมภ์) โรงเรียนบ่อทองวงษ์จันทร์วิทยา โรงเรียนทุ่งศุขลาพิทยา(กรุงเทพ
อนุเคราะห์) และโรงเรียนสุรศักดิ์วิทยาคม โดยมีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญเพื่อพัฒนาคนให้เป็นคน
ดี เก่ง และมีคุณภาพ มีความพร้อมทั้งกาย ใจ สติปัญญา มีจิตสาธารณะ รับผิดชอบต่อสังคมและผู้อื่น
มีวินัย รักชาติ ศาสนา และเป็นพลเมืองดีของชาติ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี
ระยอง. 2564: 24-25)

จากการศึกษาเอกสารแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2564-2566) ของสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง สามารถสรุปได้ว่าโครงการโรงเรียนวิถีพุทธเป็นโครงการใน
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยมี จุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตร จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม ปลุกฝังผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

2.2 แนวคิดและหลักการโรงเรียนวิถีพุทธ

2.2.1 ความหมายของโรงเรียนวิถีพุทธ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 3) ให้ความหมาย โรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไป ที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการพัฒนาผู้เรียน โดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบ การพัฒนาตามหลักไตรสิกขา อย่างบูรณาการ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย (2547: 32) ได้ให้ความหมายโรงเรียนวิถีพุทธ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วย ภาวนา 4 ได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน ไปพร้อม ๆ กัน ได้แก่ พัฒนาทางกาย (กายภาวนา) พัฒนาการทางศีล (ศีลภาวนา) พัฒนาทางจิต (จิตภาวนา) และพัฒนาทางปัญญา (ปัญญาภาวนา)

พิยะภา ใจชื่อสมบูรณ์ (2560: 13) ได้ให้ความหมาย โรงเรียนวิถีพุทธ หมายถึง โรงเรียนที่จัดการศึกษาตามหลักของไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ด้วยภาวนา 4 กล่าวคือ พัฒนาการทางกาย สังคม จิต และปัญญา หรืออีกความหมายหนึ่ง โรงเรียนวิถีพุทธ คือโรงเรียนที่ฝึกอบรมผู้เรียนให้มีวิถีการดำรงชีวิตแบบชาวพุทธทั้งในและนอกสถานศึกษา ซึ่งผู้เรียนต้องปฏิบัติตามหลักไตรสิกขาอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องมีไตรสิกขา ในขณะที่กิน อยู่ ดู ฟัง ให้เป็นซึ่ง ต่อเนื่องไปถึงการพัฒนาตนเองกับสิ่งแวดล้อมทาง กายภาพ วัตถุ เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ การพัฒนาจิตใจให้มีสมาธิ สงบ สบาย สดชื่น เบิกบาน มุ่งมั่น เข้มแข็ง เพียรพยายาม รวมทั้งมีปัญญา รู้ เข้าใจเหตุผล ความจริงเน้นนำหลักธรรมของ พระพุทธศาสนาประยุกต์ใช้ในการบริหารและพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา โดยใช้ หลักธรรมในการบริหารโรงเรียน คือ หลักทศพิธราชธรรม ส่วน การปกครองและหลักธรรมมาภิบาลใน การบริหารโดยดำเนินการให้เป็นรูปธรรมและพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมด้วยกระบวนการเรียนรู้ 3 ด้าน คือ ด้านความประพฤติ (ศีล) ด้านจิตใจ (สมาธิ) และด้าน ความรู้ความเข้าใจ (ปัญญา) ซึ่งเรียกว่า ไตรสิกขา เพื่อพัฒนาผู้เรียนทั้ง 4 ด้าน คือ พัฒนาการทางกาย (กายภาวนา) พัฒนาการทางสังคม (ศีลภาวนา) พัฒนาการทางจิต (จิตภาวนา) และพัฒนาการทางปัญญา (ปัญญาภาวนา)

เมวิกา สุขะวิหะ (2560: 6) ได้ให้ความหมาย โรงเรียนวิถีพุทธ หมายถึง โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมของพระพุทธศาสนา มาปรับประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการพัฒนาผู้เรียน โดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบ การพัฒนาตามหลักไตรสิกขาอย่างบูรณาการ

วัชรพล มะลิซ้อน (2560: 13) ให้ความหมาย โรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนที่ฝึกอบรมผู้เรียนให้มีวิถีชีวิตแบบชาวพุทธทั้งในและนอกสถานศึกษา ฝึกอบรมผู้เรียนให้กิน อยู่ ดู ฟังเป็น ตามหลักไตรสิกขาคือให้เกิดความประพฤติที่ดีงาม (ศีล) เกิดความมั่นคงในอารมณ์ (สมาธิ) เกิดความรอบรู้เท่าทัน (ปัญญา) ประยุกต์หลักพุทธธรรม ให้ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และสามารถบูรณาการหลักธรรมให้เข้ากับกับศาสตร์สมัยใหม่ได้ และนำหลักวิถีพุทธสอดแทรกวิถีปัญญา ให้เป็นโรงเรียนที่เน้นหลักใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การดำเนินชีวิตให้มีความสุข มีการดำเนินชีวิตที่ชัดเจนตามทางสายกลางคือหลักของมรรคมืด ๘ ตามหลักพระพุทธศาสนา

พระมหาวิชาญ สุวิชาโน และคณะ (2562: 7) ได้ให้ความหมาย โรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา เน้นกรอบการพัฒนาตามหลักไตรสิกขา อย่างบูรณาการเป็น โรงเรียนที่สอน และฝึกให้ผู้เรียน กิน อยู่ ดู ฟังเป็น ถ้าทำอย่างจริงจังต่อเนื่องผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน คือ กาย (กายภาวนา) สังคม (ศีลภาวนา) จิต (จิตภาวนา) และปัญญา (ปัญญาภาวนา)

พระอธิการวัชชัย แสงโสภณ (2563: 131) ให้ความหมาย โรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่นำหลักธรรมพระพุทธศาสนามาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการบริหาร และการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษาความเป็นพุทธลงในทุกรายวิชาที่ทำการเรียนการสอน เป็นโรงเรียนที่เน้นหลักในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข

สรุปได้ว่า โรงเรียนวิถีพุทธ คือ โรงเรียนระบบปกติทั่วไปที่ประยุกต์กระบวนการเรียนการสอน การบริหารการศึกษา โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาคุณภาพมนุษย์ 4 ด้าน ประกอบด้วย พัฒนาทางกาย (กายภาวนา) พัฒนาการทางศีล (ศีลภาวนา) พัฒนาทางจิต (จิตภาวนา) และพัฒนาทางปัญญา (ปัญญาภาวนา)

2.2.2 ความเป็นมาและความสำคัญโรงเรียนวิถีพุทธ

สืบเนื่องจากกระทรวงศึกษาธิการ จัดประชุม เรื่อง “หลักสูตรใหม่ เด็กไทยพัฒนา” ณ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2545 ที่ประชุมได้หารือถึงโรงเรียนที่จัดการศึกษาเพื่อสนองตอบความสามารถที่แตกต่างกันของบุคคล เพื่อนำพาเด็กและเยาวชนไทยก้าวทันความเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างไร้ขีดจำกัด กระทรวงศึกษาธิการนำความเห็นของที่ประชุมมาหารือต่ออีกครั้ง อีกทั้ง ดร.สิริกร มณีรินทร์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงศึกษาธิการ และคณะได้ไปกราบขอคำแนะนำเรื่องการจัดโรงเรียนวิถีพุทธ จากพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) ณ วัดญาณเวศกวัน เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2546 นอกจากนั้นยังมีข้าราชการระดับสูงได้ไปกราบขอคำแนะนำในเรื่องเดียวกันนี้จากพระเทพโสภณ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมทั้งนิมนต์ท่านมาให้ข้อคิดในการประชุมระดมความคิดเห็นครั้งแรก วันที่ 26-27 กุมภาพันธ์ 2546 เป็นการประชุมหารือเรื่องโรงเรียนวิถีพุทธเป็นครั้งแรก มีพระภิกษุและคฤหัสถ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ มาร่วมประชุมประมาณ 30 รูป/คน ได้ข้อสรุปเบื้องต้นถึงหลักสำคัญของการจัดโรงเรียนวิถีพุทธ วันที่ 1-4 เมษายน 2546 เป็นการประชุมหารือครั้งที่ 2 มีพระภิกษุและคฤหัสถ์ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิ มาร่วมกันกำหนดแนวทางการดำเนินการต่อจากหลักการที่ได้ข้อสรุปไว้แล้ว ประมาณ 50 รูป/คน จากการประชุมใหญ่ทั้ง 2 ครั้ง ทำให้ได้ข้อสรุปโรงเรียนวิถีพุทธในเรื่องสำคัญ กล่าวคือ ภาพสรุปโรงเรียนวิถีพุทธ กรอบความคิดรูปแบบโรงเรียนวิถีพุทธ แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ และแนวการบริหารโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 1)

วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชาวไทยได้รับการกลมกลืนจากคำสอนของพระพุทธศาสนา ตั้งแต่ยุคแรกของประวัติศาสตร์ไทย จนกล่าวได้ว่า วิถีพุทธ คือ วิถีวัฒนธรรมของชาวไทยส่วนใหญ่ จนมีความเป็นความเอกลักษณ์ที่ทั่วโลกตระหนักและให้การยอมรับพุทธธรรมหรือพุทธศาสน์เป็นองค์เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้ศึกษาเข้าใจธรรมชาติของโลกและชีวิตที่แท้จริง และฝึกให้ผู้ศึกษาสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ตั้งแต่ระดับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนทั่วไป คือ การกิน อยู่ ดู ฟัง จนถึงระดับการดำเนินชีวิตของนักบวช ผู้มุ่งมีชีวิตที่บริสุทธิ์ และในทุกระดับยังส่งผลให้ผู้ศึกษาเองมีความสุขพร้อม ๆ กับช่วยให้คนรอบข้างและสังคมมีความสุขพร้อมกันไปด้วยอย่างชัดเจน มีกรอบพัฒนาหลักเป็นระบบการศึกษา 3 ประการ เรียกว่าไตรสิกขา คือ อธิศีลสิกขา อธิจิตสิกขา และอธิปัญญาสิกขา ที่เรียกสั้น ๆ ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งเป็นการฝึกหัดอบรม เพื่อพัฒนากาย ความประพฤติ จิตใจ และปัญญา ไตรสิกขานี้เป็นการศึกษาที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตทุกด้านและทุกวัย อีกทั้งมีความง่ายยาก ตั้งแต่เรื่องเบื้องต้นทั้งของเด็กและผู้ใหญ่จนถึงเรื่องละเอียดซับซ้อนที่ยากจะหาองค์ความรู้อื่นใดมาเทียบได้ การศึกษาของกุลบุตรกุลธิดาและผู้ใหญ่ทั้งหลายในอดีตอันยาวนานของไทย มีฐานจากการใช้พุทธธรรมมาอบรมสั่งสอน แต่อาจไม่มีระบบของการศึกษาบังคับอย่างในยุคปัจจุบัน แม้ในปัจจุบันจะมีการศึกษาภาคบังคับแก่คนส่วนใหญ่ แต่ก็มีได้นำเอาพุทธธรรมมาเป็นฐานของการศึกษา แต่นำระบบและองค์ความรู้ตามโลกนิยมโดยมีฐานจากประเทศตะวันตกมาเป็นแกนในการจัดการศึกษา ทำให้พุทธธรรมเองเริ่มห่างเหินจากชีวิตของคนไทยยุคปัจจุบันมากขึ้น ซึ่งเป็นที่น่าเสียดายในความล้ำค่าของพุทธธรรม และในความเป็นสมบัติของชาติ ซึ่งได้ก่อร่างสร้างฐานของวัฒนธรรมไทยมาแต่อดีต ด้วยคุณค่าอันอนันต์ขององค์ความรู้ในพุทธธรรมและระบบไตรสิกขาที่ชัดเจนในการ ให้การศึกษาพัฒนาผู้เรียนทุกวัย ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงมีแนวความคิดที่จะส่งเสริมให้สถานศึกษา นำระบบของพุทธธรรมมาประยุกต์จัดกับระบบการเรียนการสอนในสถานศึกษาปัจจุบัน เพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด ที่มีคุณสมบัติของการ เป็นคนที่ดี เก่ง มีความสุขอย่างแท้จริง อันเป็นเป้าหมายแท้ของพุทธธรรมอยู่แล้ว ให้มีความชัดเจนขึ้น โดยผ่านการดำเนินงานของ “โรงเรียนวิถีพุทธ” อันจะเป็นตัวอย่างที่จะขยายผลสู่การพัฒนา ในโรงเรียนอื่น ๆ ในวงกว้างต่อไป

2.2.3 รูปแบบโรงเรียนวิถีพุทธ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 8-13) ได้ให้แนวคิดว่า โรงเรียนวิถีพุทธเป็นสถานศึกษาในระบบปกติที่นำหลักพุทธธรรมหรือองค์ความรู้ ที่เป็นคำสอนในพระพุทธานุญาตมาใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น โดยมีจุดเน้นที่สำคัญ คือ การนำหลักธรรมมาใช้ในระบบการพัฒนาผู้เรียนโดยรวมของสถานศึกษา ซึ่งอาจเป็นการเรียนการสอนในภาพรวมของหลักสูตรสถานศึกษา หรือการจัดเป็นระบบวิถีชีวิตในสถานศึกษาของผู้เรียนส่วนใหญ่ โดยนำไปสู่จุดเน้นของการพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถ กิน อยู่ ดู ฟังเป็น คือใช้ปัญญาและเกิดประโยชน์แท้จริงต่อชีวิต และการจัดดำเนินการของสถานศึกษาจะแสดงถึงการจัดสภาพแวดล้อม และบรรยากาศ (ปรโตโฆสะ) ที่เป็นกัลยาณมิตรเอื้อในการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านด้วยวิถีวัฒนธรรมแสวงปัญญา ทั้งนี้การพัฒนาผู้เรียนดังกล่าวจัดผ่านระบบไตรสิกขาที่ผู้เรียนได้ศึกษาปฏิบัติอบรม ทั้งศีลหรือพฤติกรรมหรือวินัยในการดำเนินชีวิตที่ดีงามสำหรับตนและสังคม สมาธิ หรือด้านการพัฒนาจิตใจที่มีคุณภาพ มีสมรรถภาพ มีจิตใจที่ตั้งมั่น เข้มแข็งและสงบสุข และปัญญาที่มีความรู้ ที่ถูกต้องมีศักยภาพในการคิด การแก้ปัญหาที่แยบคาย (โยนิโสมนสิการ) โดยมีครูและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกัลยาณมิตรสำคัญ ที่รักและปรารถนาดี ที่จะพัฒนาผู้เรียนอย่างดีที่สุดด้วยความเพียรพยายาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โรงเรียนควรจัดสภาพในทุก ๆ ด้าน เพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนพัฒนาตามหลักพุทธธรรม อย่างบูรณาการ และส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาชีวิตให้สามารถกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น มี วัฒนธรรม แสวง ปัญญา ทั้งนี้ การจัดสภาพจะส่งเสริมให้เกิดลักษณะของปัญญาคุณธรรม 4 ประการ คือ

1. สัมปรีตสังเสวะ หมายถึง การอยู่ใกล้คนดี ใกล้ผู้รู้ อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ครู อาจารย์ดี มีข้อมูล มีสื่อที่ดี
2. สัทธัมมัสสวนะ หมายถึง เอาใจใส่ศึกษาโดยมีหลักสูตรการเรียนการสอนที่ดี
3. โยนิโสมนสิการ หมายถึง มีกระบวนการคิดวิเคราะห์พิจารณาหาเหตุผลที่ดีและถูกวิธี
4. ธัมมานุธัมมปฏิบัติ หมายถึง ความสามารถที่จะนำความรู้ไปใช้ในชีวิตได้และดำเนินชีวิตได้ถูกต้องตามธรรม

ปัญญาคุณธรรม 4 ประการนี้ จะส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามหลักไตรสิกขาได้อย่างชัดเจน สำหรับแนวคิดเบื้องต้นของการจัดสภาพในสถานศึกษาที่เหมาะสมในด้านต่าง ๆ มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. ด้านกายภาพ โรงเรียนจะจัดอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ห้องเรียน และแหล่งเรียนรู้ ที่ส่งเสริมการพัฒนาศีล สมาธิ และปัญญา เช่น มีศาลาพระพุทธรูปเด่นเหมาะสมที่จะชวนให้ระลึกถึง พระรัตนตรัยอยู่เสมอ มีมุมหรือห้องให้ศึกษาพุทธธรรม บริหารจิต เจริญภาวนาเหมาะสม หรือมากพอที่จะบริการผู้เรียน หรือการตกแต่งบริเวณให้เป็นธรรมชาติ หรือใกล้ชิดธรรมชาติชวนมีใจสงบ และส่งเสริมปัญญา เช่น รมรื่น มีป้ายนิเทศ ป้ายคุณธรรม ดูแลเสียงต่าง ๆ ไม่ให้อีกทึก ถ้าเปิดเพลง กระจายเสียงก็พิถีพิถันเลือกเพลงที่ส่งเสริมสมาธิประเทืองปัญญา เป็นต้น

2. ด้านกิจกรรมพื้นฐานวิถีชีวิต สถานศึกษาจัดกิจกรรมวิถีชีวิต ประจำวัน ประจำสัปดาห์ หรือในโอกาสต่าง ๆ เป็นภาพรวมทั้งสถานศึกษา ที่เป็นการปฏิบัติบูรณาการทั้งศีล สมาธิ และปัญญา โดยเน้นการมีวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมของการกิน อยู่ ดู ฟัง ด้วยสติสัมปชัญญะ เพื่อเป็นไปตามคุณค่าแท้ของการ ดำเนินชีวิต โดยมีกิจกรรมตัวอย่างดังนี้

- 1) มีกิจกรรมสวดมนต์ไหว้พระ ก่อนเข้าเรียนและก่อนเลิกเรียนประจำวัน (เพื่อใกล้ชิดศาสนา)
- 2) มีกิจกรรมรับศีลหรือทบทวนศีลทุกวัน อาจเป็นบทกลอนหรือเพลง เช่นเดียวกับ กิจกรรมแผ่เมตตา (เพื่อให้ตระหนักถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข)
- 3) มีกิจกรรมทำสมาธิรูปแบบต่าง ๆ เช่นนั่งสมาธิ ท่องอาขยาน สวดมนต์สร้างสมาธิ หรือทำสมาธิเคลื่อนไหวอื่น ๆ เป็นประจำวันหรือก่อนเรียน (เพื่อพัฒนาสมาธิ)
- 4) มีกิจกรรมพิจารณาอาหารก่อนรับประทานอาหารกลางวัน (เพื่อให้กินเป็น กิน อย่างมีสติ มีปัญญารู้เข้าใจ)
- 5) มีกิจกรรมอาสาตาวินัยพิเศษปฏิบัติวินัยหรือศีล (เพื่อให้อยู่เป็น อยู่อย่างสงบสุข)
- 6) มีกิจกรรมประเมินผลการปฏิบัติธรรม (ศีล สมาธิ ปัญญา) ประจำวัน (เพื่อให้อยู่เป็น)
- 7) มีการสวดมนต์ ฟังธรรมประจำสัปดาห์หรือในวันพระ(เพื่อพัฒนา ศีล สมาธิ ปัญญา)
- 8) มีกิจกรรมบันทึกและยกย่องการปฏิบัติธรรม (เน้นย้ำและเสริมแรงการทำ ความดี)

- 9) ทุกห้องเรียนมีการกำหนดข้อตกลงในการอยู่ร่วมกัน โดยเข้าใจเหตุผล และ

ประโยชน์ที่มีต่อการอยู่ร่วมกัน (พัฒนาศีล /วินัย ด้วยปัญญา) ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ด้านการเรียนการสอน สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรสถานศึกษา หรือจัดการเรียนการสอนที่บูรณาการพุทธธรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างชัดเจน เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนด้วยหลักพุทธธรรมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เช่น หลักสูตรสถานศึกษามีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังที่สะท้อนการพัฒนาไตรสิกขาไปพร้อมๆ กัน หรือการจัดหน่วยการเรียนรู้ทุกชั้นให้มีการบูรณาการพุทธธรรมในการเรียนรู้และปฏิบัติ หรือการจัดการการเรียนรู้แต่ละครั้ง นำหลักพุทธธรรมมาเป็นพื้นฐานในการคิด หรือเป็นเกณฑ์ตรวจสอบการเรียนรู้การปฏิบัติ หรือเชื่อมโยงการเรียนรู้หลักธรรมในการพัฒนาตนและผู้อื่น ประสานร่วมมือกับวัด คณะสงฆ์ในการจัดการเรียนรู้ ทั้งสาระพระพุทธศาสนาและกลุ่มสาระหรือกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนาในบริบทต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ควรมีลักษณะ สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น โดยนักเรียนมีกระบวนการเรียนรู้การพัฒนาทั้งทางกาย (กายภาวนา) ด้านความประพฤติ (ศีลภาวนา) ด้านจิตใจ (จิตตภาวนา) และด้านปัญญา (ปัญญาภาวนา) โดยมุ่งให้นักเรียนมีคุณลักษณะ “กิน อยู่ ดู ฟัง เป็น” เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาตนและสังคมโดยไม่เบียดเบียนผู้ใด และเกื้อกูลในการพัฒนาวัฒนธรรมแสงปัญญา และวัฒนธรรมเมตตา เช่น การกินอยู่เป็น เพื่อยังประโยชน์ในการดำรงชีวิตที่อยู่ได้เหมาะสมเป็นไปตามคุณค่าแท้ หรือ การดู ฟังเป็น เพื่อเน้นประโยชน์ในการเรียนรู้เพิ่มพูนปัญญา

4. ด้านบรรยากาศและปฏิสัมพันธ์ สถานศึกษาส่งเสริมบรรยากาศของการใฝ่เรียนรู้ และพัฒนาไตรสิกขา หรือส่งเสริมการมีวัฒนธรรม แสงปัญญา และมีปฏิสัมพันธ์ที่เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน มีบรรยากาศของการเคารพอ่อนน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส การมีความเมตตา กรุณาต่อกัน ทั้งครูต่อนักเรียน นักเรียนต่อครู นักเรียนต่อนักเรียน และครูต่อครูด้วยกัน และโรงเรียนส่งเสริมให้บุคลากรและนักเรียน ปฏิบัติตน เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้อื่น เช่น การลด ละ เลิกอบายมุข การเสียสละ เป็นต้น

5. ด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา โดยบุคลากรในสถานศึกษา ร่วมกับผู้ปกครอง และชุมชน สร้างความตระหนักและศรัทธา รวมทั้งเสริมสร้างปัญญาเข้าใจในหลักการและ วิธิดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธร่วมกัน ทั้งนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครู และผู้บริหาร เพียรพยายามสนับสนุนโดยลักษณะต่าง ๆ และการปฏิบัติตนเอง ที่จะสนับสนุนและเป็นตัวอย่างในการพัฒนาผู้เรียนตามวิถีชาวพุทธ สถานศึกษาวิเคราะห์จัดจุดเน้น หรือรูปแบบรายละเอียดโรงเรียนวิถีพุทธตามความเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ซึ่งแต่ละสถานศึกษา จะมีจุดเน้น และรายละเอียดรูปแบบที่แตกต่างกันได้ เช่น บางสถานศึกษาจะมีจุดเน้น ประยุกต์ไตรสิกขา ในระดับชั้นเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้รายวิชา บางโรงเรียนเน้นประยุกต์ในระดับ กิจกรรมวิถีชีวิตประจำวันแบบภาพรวม บางโรงเรียนอาจทำทั้งระบบทุกส่วนของการจัดการศึกษา

2.2.4 แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 15) การนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักไตรสิกขามาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน และแสดงถึงความพยายามนำหลักพุทธธรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารและจัดการศึกษาอย่างชัดเจน โดยให้มีรูปแบบที่หลากหลายตามความเหมาะสม ที่จะพัฒนาผู้เรียนได้อย่างดีที่สุด พร้อมกับสร้างสรรค์ภาพการดำเนินงานที่ผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนมีความสุขและได้พัฒนาสู่ชีวิตและสังคมที่ดีงาม เมื่อโรงเรียนพัฒนาสู่วิถีพุทธและได้พัฒนาจนเป็นโรงเรียนวิถีพุทธที่ชัดเจน จะสังเกตได้ถึงเปลี่ยนแปลง และประโยชน์อันมากมายที่เกิดตามมา ที่เปี่ยมด้วยความงดงามและคุณค่า โดยโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.4.1 วัตถุประสงค์โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 15-16) การดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อพัฒนานักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้วยเหตุผลดังกล่าวโครงการโรงเรียนวิถีพุทธจึงได้มีวัตถุประสงค์ของโครงการวิถีพุทธดังนี้

(1) นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่าง ๆ อย่างชัดเจนพร้อมทั้งกับการพัฒนาปัญญาและด้านอื่น ๆ การพัฒนาที่จะให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุขพร้อม ๆ กัน

(2) การพัฒนาผู้เรียนที่เกิดขึ้นชัดเจนจะเป็นที่ชื่นชอบและชื่นชมของผู้ปกครอง ครู และชุมชนที่ได้รับทราบ ทั้งทั้งการยอมรับและความร่วมมือช่วยเหลือจะเกิดขึ้นอย่างทวีคูณ

(3) สภาพแวดล้อมและบรรยากาศปฏิสัมพันธ์ของโรงเรียนจะดีขึ้นมากในลักษณะที่เกื้อกูลต่อการพัฒนาผู้เรียนรอบด้าน ทั้งศีล สมาธิ และปัญญาผู้คนที่เกี่ยวข้องล้วนเป็นกัลยาณมิตรแก่กันและกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อนักเรียน

(4) บุคลากรในโรงเรียนพัฒนาตนเอง ทั้งวิธีการทำงานและวิถีชีวิต ทำให้สภาพการทำงานมีความสุข มีคุณค่าเพิ่ม ชีวิตส่วนตัวพัฒนาสู่ความสะอาด สว่าง สงบ ชัดเจน เพราะความเป็นวิถีพุทธช่วยกล่อมเกลตา

(5) โรงเรียน โดยครู ผู้บริหาร บุคลากร และนักเรียนเป็นแบบอย่างต่อสังคม เป็นพลังการพัฒนาสังคมวงกว้างให้ตั้งงามยิ่ง ๆ ขึ้นได้

2.2.4.2 การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ

ขั้นตอนการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ การพัฒนาสู่โรงเรียนวิถีพุทธที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบและลำดับขั้นตอนที่เป็นระบบ และลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบต่อไปนี้เป็นข้อเสนอเชิงตัวอย่างที่สถานศึกษาสามารถนำไปพิจารณาปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 19-22) ดังต่อไปนี้

(1) การเตรียมการ เป็นขั้นตอนความพยายามที่จะเตรียมสิ่งที่จะทำให้การดำเนินการพัฒนา เป็นไปได้โดยสะดวก ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการเตรียมการ เช่น

(1.1) การหาที่ปรึกษา แหล่งศึกษา และเอกสารข้อมูลต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ปรึกษาที่เป็นกัลยาณมิตรในการพัฒนาวิถีพุทธ ซึ่งอาจจะเป็นพระภิกษุหรือคฤหัสถ์ ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ มีศรัทธาและความรู้ชัดในพุทธธรรม

(1.2) การเตรียมบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษา นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนให้มีความตระหนักในคุณประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ให้เกิดศรัทธาและฉันทะในการร่วมกันพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ

(1.3) การกำหนดเป้าหมาย จุดเน้น หรือวิสัยทัศน์ และแผนงาน ที่ชัดเจน ทั้งระยะยาวและแผนปฏิบัติการรายปีก็ตามที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องกัน จะเป็นหลักประกันความชัดเจนในการดำเนินการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธได้อย่างดี อันเป็นส่วนสำคัญของการเตรียมการที่ดี

(2) การดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ เป็นการดำเนินการจัดปัจจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ต่าง ๆ ของการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งประกอบไปด้วยสภาพทั้งกายภาพและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะนำสู่การเป็นปัจจัยในการพัฒนาผู้เรียน โดยสภาพและองค์ประกอบที่สำคัญที่จำเป็นต้องจัดส่งเสริมให้เกิดวิถีพุทธ ได้แก่

(2.1) หลักสูตรสถานศึกษา หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญ ของการเรียนการสอนที่โรงเรียนวิถีพุทธควรคำนึงถึงอย่างยิ่ง แนวคิดหนึ่งของการจัด คือการบูรณาการหลักธรรมทั้งที่เป็นความรู้ ศรัทธา ค่านิยม คุณธรรม และการฝึกปฏิบัติ หลักธรรม ในการเรียนการสอนโดยอาจกำหนดในระดับจุดเน้นหลักสูตรสถานศึกษาที่แทรกในทุกองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษา หรือกำหนดในระดับหน่วยการเรียนรู้ หรือแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ครูจะนำสู่การจัดการเรียนรู้ต่อไป

(2.2) การเตรียมกิจกรรมนักเรียน ที่โรงเรียนต้องคิดและกำหนดให้เหมาะสมกับผู้เรียนของตนมากที่สุด ซึ่งลักษณะกิจกรรมที่กำหนดมีหลากหลายทั้งที่เป็นกิจกรรมประจำวัน ประจำสัปดาห์หรือประจำโอกาสต่าง ๆ และกิจกรรมวิถีชีวิต

(2.3) การจัดสภาพกายภาพสถานศึกษา ครอบคลุมถึงอาคารสถานที่ ห้องเรียน แหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม อาณาบริเวณของสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงการจัดให้เหมาะสม และมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาไตรสิกขาให้มากที่สุด ทั้งที่ผ่านระบบการเรียนรู้ ตามหลักสูตรสถานศึกษาและผ่านการเรียนรู้วิถีชีวิตจริง

(2.4) การจัดบรรยากาศปฏิสัมพันธ์โดยผ่านการเตรียมการ การมอบหมายการรับผิดชอบของบุคลากรในการจัดกิจกรรมส่งเสริม หรือดูแลให้บรรยากาศปฏิสัมพันธ์ที่ดี เป็นกัลยาณมิตรเกิดขึ้นอย่างจริงจังต่อเนื่อง โดยจัดผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย การกระตุ้นทุกคนทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี การยกย่องผู้ทำดี การปลูกศรัทธาค่านิยมปฏิบัติดีปฏิบัติชอบต่อผู้อื่น

(3) การดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา จุดเน้นการดำเนินการพัฒนา คือ นักเรียนของสถานศึกษา โดยเป็นการพัฒนาตามระบบไตรสิกขาที่เป็นลักษณะบูรณาการ ทั้งในกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร และกิจกรรมวิถีชีวิตต่าง ๆ นอกจากการพัฒนาผู้เรียนอันเป็นภาระหลักแล้วสถานศึกษาจำเป็นต้องไม่ละเลยการพัฒนาบุคลากรของตนเองทั้งหมดด้วย เพราะบุคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ครูและผู้บริหารจะเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ยิ่งบุคลากรได้รับการพัฒนาตามระบบไตรสิกขามากเท่าไร จะส่งผลดีต่อการช่วยให้นักเรียนได้รับการพัฒนามากขึ้นเท่านั้น การดำเนินการพัฒนาผู้เรียนและบุคลากรตามระบบไตรสิกขานี้จะดำเนินการได้ดีหากในขั้นเตรียมการ ขั้นดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ และขั้นดูแลสนับสนุนใกล้ชิดดำเนินการได้อย่างดี เพราะต่างเป็นเหตุปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินการพัฒนาผู้เรียน

(4) การดูแลสนับสนุนใกล้ชิด เป็นขั้นตอนสำคัญในการเป็นปัจจัยส่งเสริมให้การดำเนินการ พัฒนาเป็นไปอย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ลักษณะของการดูแลสนับสนุนที่เหมาะสมควรมีลักษณะของความเป็นกัลยาณมิตร ที่ปรารถนาดีต่อกัน ปรารถนาดีต่อการพัฒนาผู้เรียนหรือต่องาน กิจกรรมที่สำคัญของขั้นนี้ คือ การนิเทศติดตาม ที่จะดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ การให้คำปรึกษาและชี้แนะผู้ปฏิบัติ การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ การสนับสนุนทั้งทรัพยากรข้อมูลและเครื่องมือต่าง ๆ ในการช่วยดำเนินการให้เป็นไปได้อย่างราบรื่น การรวบรวมข้อมูลและการประเมินผลระหว่างดำเนินการ จะเป็นฐานของการปรับปรุงต่อเนื่องต่อไป

(5) การปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง เป็นขั้นตอนของระบบบริหารจัดการที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กำหนดเพื่อเน้นย้ำ การพัฒนาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยนำข้อมูลในขั้นตอนต้น ๆ มาพิจารณาแล้วกำหนด ปรับปรุงหรือพัฒนางานที่กำลังดำเนินการอยู่ให้ดียิ่งขึ้น

(6) การประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน เป็นขั้นตอนที่จะสะท้อนให้ทราบถึงผลการดำเนินงานในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ หรือเมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม ในการประเมินจะเน้นข้อมูลที่เป็นเชิงประจักษ์ เชื่อถือได้ ให้ข้อมูลที่ชัดเจน ที่สามารถนำไปสู่การเผยแพร่ หรือรายงานผู้เกี่ยวข้องให้ทราบผลการดำเนินงานนั้น ๆ และนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินการอื่น ๆ ต่อไป และในระบบประกันคุณภาพ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญไม่น้อยต่อการเสนอให้ผู้เกี่ยวข้อง ยอมรับในการดำเนินการและบริหารจัดการ

แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ สามารถแสดงเป็นขั้นตอนดังตารางที่ 2.3 ดังนี้

ตารางที่ 2.3 ขั้นตอนการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ

1. เตรียมการ (ศรัทธาและฉันทะ) - หาที่ปรึกษา แหล่งศึกษาเอกสารและข้อมูล - เตรียมบุคลากร กรรมการสถานศึกษา - เตรียมนักเรียน - เตรียมผู้ปกครอง ชุมชน - กำหนดธรรมนูญสถานศึกษา - จัดแผนปฏิบัติการ	2. ดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ (ปัญญาวุฒิธรรม) - จัดหลักสูตรสถานศึกษา / หน่วยการเรียนรู้ / แนวทางจัดการเรียนรู้ - เตรียมกิจกรรมนักเรียน - จัดสภาพกายภาพสถานศึกษา - จัดบรรยากาศปฏิสัมพันธ์
6. ประเมินผล และเผยแพร่ผลการดำเนินงาน	3. ดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา - นักเรียน - บุคลากรและผู้เกี่ยวข้อง
5. ปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง (อิทธิบาท 4 อุดมคุณธรรม)	4. ดูแลสนับสนุนในใกล้ชิด (กัลยาณมิตร) - นิเทศ ติดตาม - สนับสนุน - รวบรวมข้อมูลและประเมินผลระหว่างดำเนินงาน

ที่มา: แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 18)

2.2.4.3 การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 22-23) หลักการจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้

ประกอบด้วย การบูรณาการพุทธธรรมสู่การจัดการเรียนรู้และการปฏิบัติจริงที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ เพื่อนำสู่การเรียนรู้ เข้าใจความจริง จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในทุกสถานการณ์ ทุกสถานที่ ทั้งโดยตรงและทางอ้อม ประสานความร่วมมือกับวัดและชุมชน ในการจัดการเรียนรู้ หลักธรรมสำคัญสู่การจัดการเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย ปรโตโฆสะ (ตามหลักเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ในเชิงพาณิชย์) ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กัลยาณมิตตตา) โยนิโสมนสิการ ไตรสิกขา และปัญญาภูมิธรรม โดยแนวการจัดการเรียนรู้โรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย หลักสูตรสถานศึกษามีการสอดแทรกเพิ่มเติมพุทธธรรมในวิสัยทัศน์ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน เพิ่มเติมคุณธรรม จริยธรรม ในผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ให้มีการบูรณาการพุทธธรรมในการจัดหน่วยการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ สอดแทรกความรู้และการปฏิบัติจริงในการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และสถานการณ์อื่น ๆ นอกห้องเรียน ได้แก่ บูรณาการในการเรียนรู้ บูรณาการในวิถีชีวิตและบูรณาการไตรสิกขาเข้าในชีวิตประจำวัน ผู้สอนเป็นตัวอย่างที่ดีในลักษณะ “สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น” อย่างสม่ำเสมอ เป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน มีเมตตาธรรม ความอ่อนโยน อดทน อดกลั้น และสร้างเสริมกำลังใจแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ กระบวนการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน สมดุล สมบูรณ์ ทั้งกาย (กายภาวนา) ความประพฤติ (ศีลภาวนา) จิตใจ (จิตตภาวนา) ปัญญา (ปัญญาภาวนา) จัดโอกาสส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ และปฏิบัติธรรมอย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิต (กิน อยู่ ดู ฟัง) สร้างเสริมให้เกิดวัฒนธรรม แสงปัญญา เข้าใจ และค้นพบคุณค่าที่แท้จริง

2.2.4.4 กิจกรรมเสนอแนะการพัฒนาโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 24-29) ได้ระบุกิจกรรมในการพัฒนาโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีกิจกรรมดังนี้

1. กิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ มีหลักกระบวนการพัฒนาผู้เรียน คือ การจัดกิจกรรม อย่างหลากหลาย ต่อเนื่อง เป็นวิถีชีวิตเพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิด มีการฝึกปฏิบัติเสมอ ๆ ทั้งด้าน ความประพฤติ (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญา (ปัญญา) เพื่อให้เกิดการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ไปพร้อม ๆ กัน การศึกษาตามแนวพุทธปรัชญาการศึกษาของโรงเรียนวิถีพุทธ คือ กระบวนการพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในด้านความประพฤติ (ศีล) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญา (ปัญญา) เพื่อความเจริญงอกงามในทุกขั้นตอนของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การกิน อยู่ ดู ฟัง ในชีวิตประจำวันที่มีสติสัมปชัญญะคอยกำกับ เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาตนจนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมให้เจริญสืบต่อไป และเนื่องจากพุทธศาสนามีหลักการพัฒนามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะฝึกฝนและพัฒนาได้ ประกอบกับวิเคราะห์ผู้เรียนว่า มีสติปัญญา อุบิสัย ความพร้อม และภูมิหลังที่แตกต่างกัน การพัฒนาจึงเน้นที่ตัวผู้เรียนแต่ละคนเป็นสำคัญ การจัดกิจกรรมของโรงเรียนวิถีพุทธนั้น ครูและผู้บริหารสามารถจัดพัฒนาได้ตามหลักการหลักคิดข้างต้น โดยให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา ในที่นี้เสนอแนะการจัดกิจกรรมไว้เป็นแนวทาง 4 ลักษณะ คือ กิจกรรมเสริมเนื้อหาสาระตามหลักสูตร กิจกรรมประจำวัน/ ประจำสัปดาห์ กิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา และกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ เช่น พิธีแสดงตนเป็นพุทธมามกะ ประภควมมารยาทชาวพุทธ กิจกรรมค่ายพุทธบุตร (ตามสาระการเรียนรู้พุทธศาสนา) กิจกรรมบริหารจิต เจริญภาวนา เรียนธรรมศึกษา/ สอภธรรมศึกษา บรรพชา สามเณรฤดูร้อน ฯลฯ ส่วนกิจกรรมประจำวัน / ประจำสัปดาห์ เช่น กิจกรรม หน้าเสาธง กิจกรรมที่กระทำเพื่อรำลึก ถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (ก่อนเคารพธงชาติ) กิจกรรมไหว้พระ สวดมนต์ แผ่เมตตา และสงบนิ่ง (สมาธิ) กิจกรรมศึกษาพุทธศาสนสุภาษิต กิจกรรมนั่งไหว้พี่ (ในแถวหน้าเสาธง) กิจกรรมเดินแถวเข้าห้องเรียนอย่างมีสติ เช่น เดินพร้อมท่องคติธรรมขณะเข้าห้องเรียน กิจกรรมทำความดีระหว่างวัน กิจกรรมเดินอย่างมีสติก่อนเข้าโรงอาหาร กิจกรรมกล่าวคำพิจารณาอาหารก่อนการรับประทานอาหาร กิจกรรมรับประทานอาหารอย่างมีสติ เช่น มีกติกากว่าไม่ดั่ง ไม่หก ไม่เหลือ กิจกรรมขอบคุณหลังรับประทานอาหาร กิจกรรมนั่งสมาธิ 1 นาทีก่อนเรียน (อาจให้นักเรียนทำพร้อมกันหน้าห้องเรียน) ฯลฯ กิจกรรมก่อนเลิกเรียน ได้แก่ กิจกรรมไหว้พระ สวดมนต์ กิจกรรมรำลึกพระคุณของผู้มีพระคุณ กิจกรรมท่องอาขยานสร้างสมาธิ ฯลฯ กิจกรรมประจำสัปดาห์ ได้แก่ กิจกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สวดมนต์สรภัญญะประจำสัปดาห์ กิจกรรมทำบุญตักบาตรประจำสัปดาห์ (อาจทำในวันพระหรือวันที่สถานศึกษากำหนด) ฯลฯ กิจกรรมเนื่องในโอกาสวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา โรงเรียนวิถียุทธศาสตร์ จัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา คือ วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันมาฆบูชา วันเข้าพรรษา วันอัฐมีบูชา สถานศึกษาผู้ปกครองและชุมชนร่วมกิจกรรม ดังเช่น ทำบุญตักบาตร บริเวณของสถานศึกษา ฟังเทศน์ (โดยนักเรียนเป็นผู้ดำเนินพิธีกรรม) เวียนเทียนที่วัดหรือในสถานศึกษา หล่อเทียนพรรษา และร่วมกับชุมชนในการหล่อเทียนและแห่เทียนพรรษา สถานศึกษาจัดบรรยายภาควันสำคัญทางศาสนาโดยระดับชั้นทิวสีเหลือง เชิญธงธรรมจักร ธงฉัพพรรณรังสี และเปิดเพลงธรรมะ ทางวิทยุของสถานศึกษา (เสียงตามสาย) ฯลฯ กิจกรรมพิเศษอื่น ๆ กิจกรรมไขปัญหาธรรม กิจกรรมวันสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ กิจกรรมการประเมินผลการทำความดี กิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ทำความดี กิจกรรมอาสาตาวีเศษ (มีผู้สังเกตพฤติกรรมของ ผู้ปฏิบัติธรรม) กิจกรรมบันทึกความดีของผู้ปฏิบัติธรรม กิจกรรมต้นไม้พูดได้ กิจกรรมจัดนิทรรศการผลงานทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมการกำหนดทักษะและความรู้ทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมสมาทานศีล ในวันพระ กิจกรรมสร้างสรรค์สังคม เช่น ครูต้อนรับทักทายนักเรียนด้วยกิริยาวาจาอ่อนหวาน และสัมผัสที่ประกอบด้วยเมตตา กิจกรรมต้นไม้อธิษฐาน กิจกรรมอธิษฐานจิตก่อนเรียน กิจกรรมอบรมธรรม 5 นาที (อาจจัดสัปดาห์ละ 1 ครั้ง) กิจกรรมถือศีล นอนวัด ปฏิบัติธรรมช่วงเข้าพรรษา ฯลฯ

2. การจัดลักษณะทางกายภาพโรงเรียนวิถียุทธศาสตร์ มีหลักการของสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตามที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา และแนวทางในการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด สามารถสรุปเป็นหลักการในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนวิถียุทธศาสตร์ ได้ดังนี้ บรรยากาศสงบเงียบ เรียบง่าย ใกล้ชิดธรรมชาติ ร่มรื่น ใกล้ชิดกับชุมชน สะอาด มีระเบียบ ทันสมัย มีการปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ และเป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ และคุณธรรม โรงเรียนหรือสถานศึกษาเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญต่อการเรียนรู้ พระพุทธเจ้าทรงให้ความสำคัญกับสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ เหตุการณ์ในพุทธประวัติหลายตอนที่ เน้นถึงความสำคัญของสถานที่และบรรยากาศ แนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนในอุดมคติได้กำหนดให้มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนอย่างมีความสุข คือ มุ่งเน้นการเรียนรู้ตามธรรมชาติ ปลูกฝังเรื่องความสะอาด ความมีวินัย รวมทั้งการจัดการศึกษาให้มีความร่มรื่น มีต้นไม้ มีแหล่งน้ำ บ่อน้ำ ไร่ฟืน ไร่ผลภาวะปลอดภัย และไม่มีมุมอับ โดยโรงเรียนวิถียุทธศาสตร์มีลักษณะทางกายภาพที่เป็นธรรมชาติ ร่มรื่น สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ ปลอดภัย ให้ความรู้สึที่ผ่อนคลาย สบายกาย สบายใจ มีศูนย์รวมศรัทธา ของครู นักเรียน และบุคคลในชุมชน คือ มีพระพุทธรูปที่เด่นชวนให้ระลึกถึงพระรัตนตรัย มีสวนพุทธธรรม ประกอบด้วย ต้นไม้สำคัญในพระพุทธศาสนา มีป้ายนิเทศ ป้ายคุณธรรม มีอาคารสถานที่ที่สะอาด เป็นระเบียบ และเพียงพอต่อการใช้สอย มีแปลงเกษตร โรงฝึกงาน ที่เหมาะสมต่อการฝึกฝนคุณธรรมเพื่อประกอบสัมมาอาชีวะ มีห้องจริยธรรม ห้องสมุด พระพุทธศาสนา ทุกห้องเรียนมีพระพุทธรูปเพื่อให้นักเรียนได้เห็นและระลึกถึงพระรัตนตรัยอยู่เสมอบรรยากาศในห้องเรียนมีความสงบ สะอาด ครูและนักเรียนมีความสำรวมตนอยู่เสมอ สื่อและอุปกรณ์การเรียนการสอนทันสมัยและครบถ้วน ทั้งสื่อที่เกิดจากภูมิปัญญาของครู นักเรียน และชุมชน ตลอดจนสื่อเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ปลูกฝังคุณลักษณะ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และความรู้ที่เท่าทัน ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก สถานศึกษาต้องมีความใกล้ชิดธรรมชาติ ชุมชน และภูมิปัญญา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ท้องถิ่น ความสะอาด มีระเบียบเรียบร้อยของโรงเรียนวิถิพุทธ จะต้องเกิดจากความร่วมมือร่วมใจของนักเรียนทุกคน โดยครูสร้างบรรยากาศของความรักความสามัคคี และความรับผิดชอบ

2.2.4.5 การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรโรงเรียนวิถิพุทธ

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 29-30) ผู้บริหาร สถานศึกษา ครู และบุคลากรมีความสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนในระบบไตรสิกขา ทั้งในฐานะผู้อบรมสั่งสอน ผู้จัดการเรียนรู้ และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน บุคลากรทุกคนพัฒนาตามหลักไตรสิกขา มีคุณลักษณะเป็นผู้มีความรู้พุทธธรรมเป็นอย่างดี ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ สามารถจัดการเรียนรู้ตามวิถิพุทธและเป็นกัลยาณมิตร มีลักษณะของการเป็นผู้ที่ “สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่นให้เห็น” พร้อมจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาได้เป็นอย่างดี การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีรูปแบบวิธีที่หลากหลายเหมาะสมกับลักษณะ และเงื่อนไขของตนเอง แนวทางสำคัญหนึ่งในการพัฒนาบุคลากร คือ การปฏิบัติธรรมในวิถีประจำวัน ทั้งนี้ ผู้บริหารควรเป็นผู้นำในการพัฒนาตนเอง และการปฏิบัติเป็นตัวอย่าง แนวทางการพัฒนาบุคลากร เช่น วิเคราะห์สภาวะธรรมหรือภูมิธรรม ธรรมวุฒิ และลักษณะของบุคลากร ค้นหาบุคลากรแนวร่วมหรือแกนนำ วางแผนพัฒนาบุคลากร โดยการสร้างศรัทธา สร้างความเข้าใจด้วยวิธีที่เหมาะสมกับลักษณะของบุคลากร จัดกิจกรรมที่เป็นตัวอย่าง สะท้อนให้เห็นความสำเร็จ ทั้งกิจกรรมรูปธรรมและกิจกรรมพัฒนาจิต ให้การยกย่อง ชมเชย แก่บุคลากรที่พัฒนาจนเป็นแบบอย่างได้กิจกรรมพัฒนาบุคลากร เช่น การจัดอบรมใหญ่ประจำปี จัดการพัฒนาจิต ปฏิบัติธรรมในโอกาสวันสำคัญ จัดกลุ่มสนทนาธรรม จัดฟังเทศน์ ปฏิบัติธรรมในโอกาสวันสำคัญ จัดศึกษาคุณงานหรือปฏิบัติธรรมในสำนักต่าง ๆ ส่งเสริมการศึกษา ปฏิบัติด้วยตนเอง โดยจัดห้องสมุดและสื่อต่าง ๆ ให้ยืมหรือใช้ศึกษา จัดห้องวิปัสสนา ส่งเสริมการถือศีล 5 เป็นวิถีชีวิต ส่งเสริมการประเมินผลปฏิบัติธรรมและสอบอารมณ์ (วิปัสสนา) ฯลฯ ซึ่งคุณลักษณะของบุคลากรโรงเรียนวิถิพุทธ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องศรัทธาในพระพุทธศาสนา ละเลิกจากอบายมุข ถือศีล 5 เป็นนิจ มีอุดมการณ์ที่จะพัฒนาตนเองและดำเนินชีวิตที่ดั่งงาม เป็นผู้นำและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการทำความดี ส่วนครูและบุคลากรจะต้องมีคุณสมบัติ เช่นเดียวกันและต้องมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์

2.2.4.6 การเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถิพุทธและชุมชน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 31-33) โรงเรียนวิถิพุทธกับชุมชนซึ่งประกอบด้วย บ้าน วัด และสถาบันอื่น ๆ ในชุมชนมีความเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน เกื้อกูลร่วมมือกันและกันในการพัฒนานักเรียน และพัฒนาชุมชน สังคมในวิถีแห่งพุทธธรรม เพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน โรงเรียนวิถิพุทธเพียรพัฒนาคน มีผลการพัฒนานักเรียนเป็นที่ยอมรับและศรัทธาของชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา จัดระดมสรรพกำลังลักษณะต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ในการพัฒนางานทุกด้านของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนานักเรียน โรงเรียนวิถิพุทธบริการวิชาการ อาคารสถานที่ ร่วมมือสนับสนุนกับชุมชน ในการพัฒนาภูมิธรรม ภูมิปัญญา คุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรมสัมมาอาชีวะต่าง ๆ เป็นต้น แก่ชุมชน สังคม ด้วยเมตตาธรรมและด้วยความเป็นกัลยาณมิตร เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม และสันติสุขสถานศึกษาอาจพิจารณากำหนดและดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ และแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ซึ่งบ่งชี้ถึงความเป็นวิถิพุทธอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง จนบังเกิดผลที่ชัดเจน ทั้งในด้านการบริหารจัดการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านบุคลิกภาพและคุณธรรมของครู นักเรียน และบุคลากรของโรงเรียนจนเป็นภาพที่เห็นได้เช่น ผู้บริหารมีคุณธรรม บริหารจัดการ โดยใช้หลักเมตตาธรรม ครูมีความเป็นกัลยาณมิตร นักเรียนมีกิริยาวาจาสุภาพ มีน้ำใจ มีคุณธรรม เป็นลักษณะเด่นที่บุคคลทั่วไปเห็นได้ชัดเจน พร้อมกันนั้น โรงเรียนวิถิพุทธมีลักษณะเปิดเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กว้างสู่ชุมชนและสังคม พร้อมทั้งจะรับฟังความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงพัฒนาอยู่เสมอ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชน สังคม ด้วยความเกื้อกูลกันและกันระหว่างสถานศึกษา บ้าน วัด และชุมชน ดำเนินกิจกรรมร่วมกันในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เช่น การหล่อเทียนพรรษา การทอดกฐิน ทอดผ้าป่า กิจกรรมวันพ่อ วันแม่ นอกจากนี้ ควรร่วมกิจกรรมของวัดและชุมชน เช่น กิจกรรมทำความสะอาดวัด ซึ่งอาจจัดในช่วงกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือกิจกรรมช่วยเหลือสังคมอื่น ๆ เช่น นำอาหารไปเลี้ยงคนชราที่บ้านพักคนชรา หรือบ้านเด็กกำพร้า ฯลฯ สถานศึกษาต้องเป็นของชุมชน โดยเปิด ต้อนรับผู้ปกครองและชุมชนตลอดเวลา (Open house) เพื่อให้ผู้ปกครอง ได้มีโอกาสเสนอข้อคิดเห็นและมีส่วนร่วมในภารกิจต่าง ๆ เช่น ดูแลความสะอาดของโรงอาหาร ดำเนินการเชิญผู้มีภูมิปัญญาทางพระพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่น มาช่วยสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น เปิดห้องสมุดเพื่อให้ชุมชนใช้บริการได้ในวันหยุด รวมทั้งสนามกีฬา หอประชุม ฯลฯ เป็นศูนย์กลางของชุมชนในด้านวิชาการวิชาชีพ เช่น จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในเรื่องอาชีพพิเศษต่าง ๆ จัดร้านค้าของสถานศึกษา เพื่อให้ผู้ปกครองนำผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มาขาย โดยนักเรียนเป็นผู้ดูแลกิจการร่วมกับวัดในชุมชน จัดการเรียนธรรมศึกษา กิจกรรมทางด้านศาสนาต่าง ๆ เช่น นิมนต์พระสงฆ์มาแสดงพระธรรมเทศนา เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่เยาวชนในเรื่องต่าง ๆ ในวันหยุด จัดทัศนศึกษาทางธรรม จัดกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่าง สถานศึกษา บ้าน วัด และชุมชน เช่น จัดการแข่งขันกีฬา จัดกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ เชิญผู้ปกครองมาร่วมรับประทานอาหารร่วมกัน สร้างเครือข่ายผู้ปกครอง เสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น การเยี่ยมบ้านนักเรียน ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาคอขวด ฯลฯ ประชาสัมพันธ์ผลงานของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดทำหนังสือพิมพ์หรือวารสารของสถานศึกษา เผยแพร่แก่ผู้ปกครองศิษย์เก่าชุมชน ยกย่อง เชิดชูเกียรติผู้กระทำความดีทั้งครู อาจารย์ นักเรียน บุคลากรของสถานศึกษาและบุคคลในชุมชน เพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่บุคคลทั่วไป เพื่อให้วิถีพุทธเป็นวิถีชีวิตของคนทั้งชุมชน

จากการศึกษาแนวทางการดำเนินการโรงเรียนวิถีพุทธ สรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินการพัฒนาของโรงเรียนวิถีพุทธแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกัน ได้ตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา การพัฒนาผู้เรียน ทั้งศีล สมาธิปัญญา ควบคู่กันไปอย่างบูรณาการ บนวิถีการดำเนินชีวิตธรรมดาที่ส่งเสริมการพัฒนา “การกิน ดูฟัง ให้เป็น” คือ ดำเนินชีวิตได้อย่างรู้เท่าทันและจัดการได้ในลักษณะที่จะก่อประโยชน์ต่อตนเองต่อผู้อื่น และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมให้มากที่สุด โดยแนวทางการโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นแนวคิดแนวทางซึ่งโรงเรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามความเหมาะสมต่อไป ประกอบด้วย การบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดวิถีพุทธสู่วิถีการเรียนรู้กิจกรรม กิจกรรมเสนอแนะและพัฒนาโครงการ การพัฒนาบุคลากรและคุณลักษณะบุคลากรที่คาดหวัง และการเกื้อกูลสัมพันธ์โรงเรียนวิถีพุทธและชุมชน

2.3 แนวคิดและหลักการประเมินโครงการโดยใช้ CIPP Model

2.3.1 ความหมายของการประเมินโครงการ

นิศา ชูโต (2542: 9) ให้ความหมายของการประเมินโครงการ หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ ความหมายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความต้องการ การหาแนวทาง วิธีการปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

วิธีการจัดการเกี่ยวกับโครงการ และหาผลที่แน่ใจว่า เกิดจากโครงการเพื่อเป็นการเพิ่มคุณภาพ และ ประสิทธิภาพของโครงการให้ดียิ่งขึ้น

ประชุม รอดประเสริฐ (2542: 73) ให้ความหมายของการประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณาบ้างชี้ให้ ทราบถึงจุดเด่นหรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างเป็นระบบ แล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการ นั้นเพื่อดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินโครงการนั้นเสีย

สมคิด พรหมจ้อย (2552: 37) ให้ความหมายการประเมินโครงการว่าเป็นการตรวจสอบ ความก้าวหน้าของโครงการหรือแผนงานตลอดจนการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ของโครงการหรือแผนงาน นั้น ๆ ว่ามีมากน้อยเพียงใด การประเมินผลเป็นกระบวนการบ่งชี้ถึงคุณค่าของโครงการ/แผนงาน กล่าวคือ แผนงาน/โครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้วได้ผลตามวัตถุประสงค์ของโครงการและแผนงาน หรือไม่เพียงใด ทำให้ได้ทั้งการประเมินก่อนเริ่มโครงการ การประเมินขณะกำลังดำเนินการอยู่และการ ประเมินผลแผนงาน/โครงการหลังจากการดำเนินงานได้สิ้นสุดแล้ว

เชาว์ อินใย (2555: 4) สรุปว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการพิจารณา ตัดสินคุณค่าโดยการค้นคว้า เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ จากชุดของกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างมีระบบ มา ประกอบการตัดสินใจ ตีค่าผลการดำเนินการนั้นว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ใช้เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการจัดการ

Stufflebeam & Shinkfield (2007: 159) กล่าวว่า การประเมินโครงการเป็นกระบวนการ บรรยาย เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเป้าหมาย การวางแผนการดำเนินการและผลกระทบ เพื่อนำไป เป็นแนวทางในการตัดสินใจ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ และเพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจใน สถานการณ์ของโครงการ

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และการ วิเคราะห์ข้อมูลจากการดำเนินโครงการ หาวิธีการปรับปรุง แก้ไขวิธีการเกี่ยวกับการดำเนินงาน โครงการ ใช้ในการประกอบการตัดสินใจว่าโครงการนั้นดำเนินการได้บรรลุตามจุดประสงค์หรือ เป้าหมายหรือไม่ เพื่อพิจารณาว่าโครงการควรดำเนินงานต่อหรือยุติลง

2.3.2 จุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย และคณะ (2553: 68-69) ได้อธิบายจุดมุ่งหมายในการประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ ดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของนโยบาย แผนงาน และโครงการ
2. เพื่อติดตามการดำเนินงาน
3. เพื่อการควบคุมคุณภาพของงาน
4. เพื่อการปรับปรุงการดำเนินงาน
5. เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน
6. เพื่อการติดตามผลหลังสิ้นสุดนโยบาย แผนงาน และโครงการ

Knox (1972: 199) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายเฉพาะ ดังต่อไปนี้

1. เพื่อแสดงให้เห็นถึงเหตุผลที่ชัดเจนของโครงการอันเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการตัดสินใจ ว่าลักษณะใดของโครงการมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งจะต้องทำการประเมินเพื่อการหาประสิทธิภาพ และข้อมูลชนิดใดที่จะต้องเก็บรวบรวมไว้เพื่อการวิเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. เพื่อรวบรวมหลักฐานความเป็นจริงและข้อมูลที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่การพิจารณาถึงประสิทธิผลของโครงการ

3. เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การสรุปผลของโครงการ

4. เพื่อการตัดสินใจว่าข้อมูลหรือข้อเท็จจริงใดที่สามารถนำมาใช้ได้

5. เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการพัฒนาปรับปรุงโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

Moursund (1973: 9) กล่าวถึงความมุ่งหมายของการประเมินโครงการไว้ดังนี้

1. เพื่อที่จะทราบว่า การปฏิบัติงานตามโครงการ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

2. เพื่อที่จะทราบว่า เป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นเป้าหมายที่ปฏิบัติได้จริงหรือไม่ และเป็นเป้าหมายที่มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

Mitzel (1982: 594 - 595) กล่าวว่า การประเมินโครงการมีความมุ่งหมายที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อแสดงผลการพิจารณาถึงคุณค่าของโครงการ

2. เพื่อช่วยให้ผู้ตัดสินใจมีการตัดสินใจที่ถูกต้องขึ้น

3. เพื่อการบริการข้อมูลแก่ฝ่ายการเมืองเพื่อใช้ในการกำหนดนโยบาย

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการมีจุดมุ่งหมาย เพื่อได้สารสนเทศในการตัดสินใจและทราบถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของโครงการ การกำหนดนโยบาย การวางแผน การดำเนินงาน การบริหารจัดการ ตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข สรุปการสรุปผลของโครงการว่าการดำเนินงานบรรลุตามจุดประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

2.3.3 ความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินโครงการ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2549: 92-93) กล่าวว่า การประเมินมีความสำคัญ คือ เพื่อช่วยปรับปรุงการบริหารงานหรือโครงการ ตลอดจนการดำเนินงานต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการหรืองานที่รับผิดชอบอย่างถูกต้อง มีประสิทธิภาพสูงสุด สำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะการประเมิน มีดังนี้

1. เพื่อช่วยปรับปรุงพัฒนางานหรือโครงการต่าง ๆ

2. เพื่อตัดสินผลเกี่ยวกับระดับผลสัมฤทธิ์ของงานหรือโครงการต่าง ๆ

3. เพื่อช่วยให้ผู้บริหารตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ หรืออนาคตของโครงการได้อย่าง

ถูกต้องเหมาะสม

4. เพื่อกระตุ้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2550: 102) ให้แนวคิดการประเมินแผนงานและโครงการมีความสำคัญหลายประการ ดังนี้

1. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยทำให้ทราบว่าแผนงานและโครงการที่จะดำเนินการนั้น มีความต้องการจำเป็นมากน้อยเพียงใด เป็นความต้องการของลูกค้าหรือผู้รับบริการมากน้อยเพียงใด

2. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยทำให้ทราบว่าแผนงานและโครงการที่จะดำเนินงานนั้น มีความเป็นไปได้หรือมีความเหมาะสมที่จะนำไปดำเนินการมากน้อยเพียงใด

3. การประเมินช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานและโครงการมีความ

ชัดเจน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนงานและโครงการตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการ

5. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยในด้านการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย การประเมินจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถควบคุมเวลาและค่าใช้จ่ายของแผนงานและโครงการ

6. การประเมินแผนงานและโครงการทำให้ทราบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานตามแผนงาน และโครงการ

7. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของแผนงานและโครงการ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจในการปรับปรุงและพัฒนา รวมทั้งใช้ประกอบการตัดสินใจขยายหรือยุติการดำเนินงานในช่วงต่อไป

8. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกประสิทธิภาพของแผนงานและโครงการว่าเป็นอย่างไร คำนวณค่ากับการลงทุนหรือไม่

9. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยทำให้ทราบถึงผลกระทบของการดำเนินงานว่ามีผลกระทบทางตรงและทางอ้อมในด้านใดบ้าง

10. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยกระตุ้น จูงใจ และสร้างขวัญกำลังใจให้ การประเมินไม่ใช่การจับผิดแต่เป็นการแนะนำช่วยเหลือให้ผู้ปฏิบัติงาน ได้ทราบผลสำเร็จของการดำเนินงาน จุดเด่นจุดด้อยและนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาแผนงานและโครงการให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สมคิด พรหมจ้อย (2552: 102) การประเมินเป็นกิจกรรมที่สำคัญของการจัดทำโครงการ เพราะการประเมินก่อให้เกิดประโยชน์ที่สำคัญหลายลักษณะ โดยการประเมินโครงการมีความสำคัญ หลายประการดังนี้

1. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยทำให้ทราบว่าแผนงานและโครงการ การ ที่จะ ดำเนินการนั้นมีความต้องการจำเป็นมากน้อยเพียงใด เป็นความต้องการของลูกค้ำหรือผู้รับบริการ มากน้อยเพียงใด

2. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยทำให้ทราบว่าแผนงานและโครงการที่จะ ดำเนินการนั้นมีความเป็นไปได้หรือมีความเหมาะสมที่จะนำไปดำเนินการมากน้อยเพียงใด

3. การประเมินช่วยทำให้การกำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงานและโครงการมีความชัดเจน

4. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนงานและโครงการตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำเนินงานตามแผนงานและโครงการ

5. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยในด้านการประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย การ ประเมินจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถควบคุมเวลาและค่าใช้จ่ายของแผนงานและโครงการ

6. การประเมินแผนงานและโครงการทำให้ทราบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้า ของการดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ รวมทั้งทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานตาม แผนงานและโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของแผนงานและโครงการ เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจในการปรับปรุงและพัฒนา รวมทั้งใช้ประกอบการตัดสินใจขยายหรือยุติการดำเนินงานในช่วงต่อไป

8. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยให้ได้ข้อมูลที่บ่งบอกประสิทธิภาพของแผนงานและโครงการว่าเป็นอย่างไร คำนึงค่ากับการลงทุนหรือไม่

9. การประเมินแผนงานและโครงการช่วยทำให้ทราบถึงผลกระทบของการดำเนินงานว่ามีผลกระทบทางตรงและทางอ้อมในด้านใดบ้าง

เชอร์ อินไย (2555: 12) ได้อธิบายความสำคัญของการประเมินโครงการไว้ว่า การประเมินโครงการเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อค้นหาข้อเท็จจริงหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ทั้งยังเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อตัดสินใจความสำเร็จของโครงการอีกด้วย การประเมินโครงการเป็นการดำเนินงานที่ไม่ใช้ความพยายามในการสร้างทฤษฎี หรือพัฒนาองค์ความรู้ทางสังคมศาสตร์ การประเมินโครงการที่นำมาใช้ในทางสังคมศาสตร์นั้น เป็นการเตรียมสารสนเทศเพื่อใช้ในการปรับปรุงโครงการทางสังคม เหตุผลประการสำคัญที่จำเป็นต้องประเมินโครงการก็คือ มีทางเลือกในการดำเนินโครงการได้มากมายที่จะทำให้การดำเนินงานโครงการมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องประเมินโครงการว่า ประสบความสำเร็จหรือไม่

สรุปได้ว่า ความสำคัญและประโยชน์ของการประเมินโครงการ คือ ทำให้เห็นว่าโครงการที่จะดำเนินการนั้น มีความต้องการจำเป็นมากน้อยเพียงใด เหมาะสมที่จะนำไปดำเนินการหรือไม่ ทราบถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินงาน การประเมินโครงการจะทำให้ได้ข้อมูลและสารสนเทศที่มีความชัดเจน บ่งบอกถึงประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อวางแผนงานและโครงการเป็นการตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ช่วยให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย ที่จำเป็นในการดำเนินงานตามโครงการ ทำให้ทราบผลของการดำเนินงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2.3.4 รูปแบบของการประเมินโครงการ

จากการศึกษารูปแบบการประเมินโครงการจากเอกสารการประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ ของสมคิด พรมจัญ และคณะ (2553) และการประเมินโครงการ (Program Evaluation) ของเชอร์ อินไย (2555) สามารถแบ่งรูปแบบการประเมินโครงการได้ดังนี้

2.3.4.1 รูปแบบการประเมินของ Tyler

สมคิด พรมจัญ และคณะ (2553: 12-13) กล่าวว่ารูปแบบการประเมินตามแนวคิดของ Tyler เป็นรูปแบบที่เปรียบเทียบผลลัพธ์ที่คาดหวังกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง สารสนเทศที่ได้จากการประเมินด้วยรูปแบบนี้คือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริงเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ รูปแบบการประเมินตามแนวคิดของ Tyler จึงเหมาะสำหรับการประเมินผลสรุป (summative evaluation) ของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ ว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ แต่ก่อนที่จะประเมินว่าผลลัพธ์เป็นไปตามเป้าหมายของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการหรือไม่ ควรต้องตรวจสอบความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์ ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของวัตถุประสงค์ และตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ของโครงการกับวัตถุประสงค์ของแผนงาน วัตถุประสงค์ของแผนงานกับเป้าหมายของนโยบาย ในการประเมินเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ทั่วไปตามหลักประจักษ์ มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

(1) ตรวจสอบคุณค่าของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ทั่วไปแต่ละข้อ โดยการ

เอกสารนี้สงวนลิขสิทธิ์ไว้สำหรับงานวิจัยของศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พิจารณาและขอความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิว่าวัตถุประสงค์ทั่วไปมีคุณค่า และสามารถวัดผลสำเร็จได้หรือไม่

(2) ทำการวิเคราะห์เนื้อหาสาระของเอกสารหรือบันทึกต่าง ๆ เช่น คำบรรยาย รายงานการประชุม บทบรรณาธิการ หรือจดหมายข่าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวน่าจะนำไปสู่การค้นพบข้อขัดแย้ง หรือสนับสนุนคุณค่าของเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ทั่วไปบางข้อ

(3) ทำการศึกษานำร่อง (a pilot study) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของการบรรลุวัตถุประสงค์อีกทั้งได้ทราบถึงวิธีการที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ๆ

เชอร์ อินโย (2555: 102) กล่าวว่ารูปแบบการประเมินของ Tyler มีจุดมุ่งหมายของการประเมิน คือ

1. เพื่อตัดสินว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่ตั้งไว้ในรูปของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมนั้นประสบความสำเร็จหรือไม่ ส่วนใดที่ประสบผลสำเร็จก็อาจจะเก็บไว้ใช้ต่อไป แต่ส่วนใดที่ไม่ประสบผลสำเร็จก็จะได้ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2. เพื่อประเมินความก้าวหน้าทางการศึกษาของกลุ่มประชากรขนาดใหญ่เพื่อให้สาธารณชนได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ในอันที่จะช่วยเข้าใจปัญหาและความต้องการทางการศึกษาได้ เพื่อใช้ข้อมูลนั้นเป็นแนวทางในการที่จะปรับปรุงนโยบายทางการศึกษาที่คนส่วนใหญ่เห็นด้วยได้

2.3.4.2 รูปแบบการประเมินของ Stake

สมคิด พรหมจ้อย และคณะ (2553: 25) กล่าวว่ารูปแบบการประเมินของ Stake เป็นรูปแบบการประเมินที่พัฒนาขึ้นเพื่อประเมินโครงการทางการศึกษา เช่นเดียวกับรูปแบบการประเมินอื่น ๆ ที่ได้ศึกษามาแล้ว การประเมินตามรูปแบบของ Stake ประกอบด้วย การบรรยายและการตัดสินคุณค่าของโครงการโดยพิจารณาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ และความสอดคล้องขององค์ประกอบใหญ่ 3 ส่วน คือ สิ่งที่มีมาก่อน การปฏิบัติ และผลลัพธ์ระหว่างสภาพที่คาดหวังกับสภาพที่เป็นจริง เทียบกับเกณฑ์มาตรฐานแล้วจึงตัดสินคุณค่าของโครงการ Stake เน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลตามสภาพธรรมชาติ โดยใช้การสังเกต การทดสอบ การสัมภาษณ์โดยใช้ข้อมูลจากหลายฝ่าย เพื่อให้ได้การตัดสินคุณค่าโครงการมีความถูกต้อง เชื่อถือได้

การประยุกต์รูปแบบการประเมินของ Stake เพื่อประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ มีข้อควรพิจารณา ดังนี้

1. การประเมินมุ่งในเรื่องการบรรยายและการตัดสินคุณค่าของนโยบาย แผนงาน และโครงการ
2. การประเมินให้ความสำคัญกับสิ่งที่มีมาก่อน การปฏิบัติ และผลลัพธ์ จึงเป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการประเมิน ก่อน ระหว่าง และหลังการดำเนินนโยบาย แผนงาน และโครงการ โดยพิจารณา ความเป็นเหตุเป็นผลของสิ่งที่มีมาก่อนต่อผลของการปฏิบัติระหว่างการดำเนินนโยบาย แผนงาน และโครงการ และผลของสิ่งที่มีมาก่อนและการปฏิบัติต่อผลลัพธ์ของนโยบาย แผนงาน และโครงการ พร้อมทั้งพิจารณาความสอดคล้องของสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง ทำให้สามารถระบุสาเหตุของความสำเร็จ และความไม่สำเร็จของนโยบาย แผนงาน และโครงการได้
3. การประเมินมีการตัดสินคุณค่าเทียบกับเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งเป็นได้ทั้งเกณฑ์สัมบูรณ์และเกณฑ์สัมพัทธ์ ทำให้ได้สารสนเทศเพื่อใช้ในการตัดสินใจเลือกนโยบาย แผนงาน และโครงการที่มีอยู่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เซอร์ อินโย (2555: 114-115) กล่าวว่าในการประเมินตามรูปแบบการประเมินของ Stake ช่วยให้ผู้ประเมินได้มองเห็นกระบวนการประเมินตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการประเมิน การประเมินดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ให้ข้อมูลภูมิหลัง ให้เหตุผล โดยการบรรยายหลักการและเหตุผล รวมทั้งความต้องการ จำเป็นของโครงการหรือสิ่งที่มุ่งประเมิน
2. เขียนสิ่งนำ หรือสิ่งที่มีมาก่อนที่ต้องการ (ทั้งด้านตัวป้อน ทรัพยากร เงื่อนไขที่เป็นอยู่) การปฏิบัติ (กิจกรรม กระบวนการต่าง ๆ) และผลลัพธ์ต่าง ๆ ที่คาดหวัง
3. บันทึกสิ่งนำ หรือสิ่งที่มีมาก่อนที่ต้องการ การปฏิบัติ และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง รวมทั้งบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจที่เกี่ยวกับองค์ประกอบทั้งสามด้วย
4. ระบุมาตรฐานในการประเมินให้ชัดเจน (เกณฑ์ความคาดหวังหรือผลของโปรแกรมหรือโครงการที่ใช้เปรียบเทียบ) เพื่อใช้ตัดสินคุณค่าของสิ่งนำ การปฏิบัติ และผลลัพธ์
5. บันทึกผลการตัดสินคุณค่าของสิ่งที่มีมาก่อน การปฏิบัติ และผลลัพธ์ นักประเมิน สามารถวิเคราะห์สารสนเทศในภาคบรรยายโดยพิจารณาความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และความสัมพันธ์ขององค์ประกอบทั้งสามคือ สิ่งที่มีมาก่อน การปฏิบัติ และผลลัพธ์ การตัดสินคุณค่าของแต่ละองค์ประกอบโดยเปรียบเทียบสิ่งที่เกิดขึ้นจริงกับมาตรฐาน ในแต่ละองค์ประกอบ

2.3.4.3 รูปแบบการประเมินของ Provus

สมคิด พรหมจ้อย และคณะ (2553: 28-29) กล่าวว่ารูปแบบการประเมินความไม่สอดคล้องของ Provus ได้รับการออกแบบมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการพัฒนาโครงการในระบบโรงเรียนขนาดใหญ่ เป็นวิธีการที่มีความซับซ้อนจึงเหมาะสำหรับระบบการประเมินที่มีคณะผู้ประเมินจำนวนมาก เน้นการประเมินความสอดคล้องของสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ปฏิบัติจริงใน 5 ขั้นตอน คือ การออกแบบโครงการ การดำเนินการโครงการ กระบวนการ ผลลัพธ์ และการวิเคราะห์ ผลประโยชน์ และค่าใช้จ่ายการประเมินจะต้องดำเนินการขณะที่โครงการกำลังดำเนินอยู่เพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงหรือยุติโครงการ คณะผู้ดำเนินการโครงการและคณะผู้ประเมินจะต้องร่วมมือกันเมื่อพบความไม่สอดคล้องเกิดขึ้นโดยตั้งคำถาม 3 ข้อคือ

1. ความไม่สอดคล้องนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร
2. จะแก้ไขด้วยวิธีใดได้บ้าง
3. การแก้ไขด้วยวิธีใดดีที่สุด

การนำรูปแบบการประเมินของ Provus ไปใช้ในการประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการจึงควรคำนึงถึงองค์ประกอบเหล่านี้ คือ

1. ต้องทำการประเมินขณะที่นโยบาย แผนงาน หรือโครงการกำลังดำเนินอยู่ เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินในแต่ละขั้นมาปรับปรุงแก้ไขหรือยุตินโยบาย แผนงาน หรือโครงการ
2. ควรมีกลุ่มผู้ประเมิน (evaluation staff) แยกจากกลุ่มผู้ดำเนินการโครงการ (program staff) โดยทำหน้าที่ร่วมกันตามหน้าที่ของแต่ละฝ่าย ในแต่ละขั้นของการประเมิน กลุ่มผู้ประเมินมีหน้าที่ตั้งคำถาม เพื่อแก้ปัญหา รวบรวมข้อมูล และเสนอทางเลือกในการตัดสินใจ และให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร

3. เป็นการประเมินที่ต่อเนื่องและให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นระยะ ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เชอร์ อินไย (2555: 121-122) กล่าวว่าในการประเมินตามรูปแบบการประเมินของ Provus มีจุดมุ่งหมายการประเมินเพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อปรับปรุง คงไว้ หรือยุติล้มเลิก โครงการ โมเดลของ Provus นี้เป็นกระบวนการแก้ปัญหา ค้นหาจุดอ่อนของโครงการ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานก่อนที่จะตัดสินใจยุติล้มเลิกโครงการ โดยการประเมินตามรูปแบบการประเมินของ Provus มีคำถามหรือข้อมูลดังต่อไปนี้

1. โครงการที่จัดทำขึ้นนั้นเป็นไปตามที่ผู้จัดทำโครงการตั้งใจไว้หรือไม่ ถ้ามีต้องตัดสินใจว่าจะดำเนินการต่อไปหรือเปลี่ยนแปลงหรือยุติโครงการ
2. เมื่อวิเคราะห์และพบความแตกต่างในขณะที่โครงการดำเนินอยู่จะต้องมีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ในลักษณะของการประเมินผลแบบปรับรูปแบบ
3. เมื่อวิเคราะห์ความแตกต่างหลังจากโครงการสิ้นสุดลงเพื่อดูว่าโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ ข้อค้นพบจะใช้ตัดสินใจคุณค่า (Worthiness) ของโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่ระบุไว้แต่แรกเริ่มหรือไม่
4. การวิเคราะห์ความแตกต่างของแบบจำลองนี้ยังครอบคลุมค่าใช้จ่ายและประโยชน์ (Cost-Benefit) ของโครงการ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายและประโยชน์ของโครงการอื่น ๆ

2.3.4.4 รูปแบบการประเมิน CIPP ของ Stufflebeam

สมคิด พรหมจรรย์ และคณะ (2553: 34) กล่าวว่ารูปแบบการประเมิน CIPP ของ Stufflebeam เป็นรูปแบบการประเมินเพื่อการตัดสินใจ โดยผู้ประเมินรายงานสารสนเทศ ที่ได้จากการประเมินต่อผู้บริหารโครงการ การตัดสินใจเป็นหน้าที่ของผู้บริหารโครงการ มีการประเมิน 4 ประเภท คือ การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ผู้ประเมินสามารถนำรูปแบบการประเมิน CIPP มาใช้เพื่อการประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมินว่าสิ่งที่ประเมินคืออะไร เช่น จะประเมินนโยบาย แผนงานหรือโครงการ
2. กำหนดจุดเน้นของการประเมิน โดยระบุระดับของการตัดสินใจว่าเป็นระดับท้องถิ่น ระดับรัฐ หรือระดับชาติ เช่น การประเมินนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค การประเมินแผนการศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นการประเมินระดับชาติ การประเมินโครงการฝึกอบรมเป็นการประเมินระดับท้องถิ่น
3. นิยามเกณฑ์สำหรับการตัดสินใจในแต่ละสถานการณ์ โดยระบุในรูปของตัวแปรที่วัดได้ และกำหนดมาตรฐานสำหรับการตัดสินใจ
4. รวบรวมสารสนเทศเพื่อประกอบการตัดสินใจ โดยระบุแหล่งของสารสนเทศ เครื่องมือ วิธีการ เก็บรวบรวม กระบวนการสุ่มตัวอย่าง แผนการเก็บรวบรวมสารสนเทศ ตลอดจนรูปแบบการวิเคราะห์นโยบาย แผนงาน หรือโครงการที่จะประเมินด้วยรูปแบบซีพีจีจะต้องเป็นนโยบาย แผนงาน หรือโครงการที่กำลังดำเนินอยู่โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบาย แผนงาน หรือโครงการ จนเสร็จสิ้นโครงการ

เชอร์ อินไย (2555: 125-126) กล่าวว่าในการประเมินตามรูปแบบการประเมินของ Daniel L. Stufflebeam ได้นำเสนอรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า CIPP Model โดยให้นิยามการประเมินว่า หมายถึง กระบวนการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้สารสนเทศที่มีประโยชน์ในการนำไปใช้เป็นทางเลือกประกอบการตัดสินใจ มีจุดมุ่งหมายเพื่อเตรียมข้อมูลที่เกี่ยวข้องไว้ใช้ในการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตัดสินใจ ผู้ทำการประเมินจะรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร แนวคิดการประเมินของ Stufflebeam แบ่งแยกการทำงานระหว่างฝ่ายประเมินกับฝ่ายบริหารออกจากกันอย่างชัดเจน ฝ่ายประเมินทำหน้าที่ระบุ จัดทำ และนำเสนอสารสนเทศให้กับฝ่ายบริหาร ส่วนฝ่ายบริหารมีหน้าที่เรียกหาและนำผลการประเมินที่ได้นั้นไปใช้ประกอบการตัดสินใจ เพื่อดำเนินกิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องตามควรแก่กรณี จากแนวคิดและโมเดลพื้นฐานการประเมินของ Stufflebeam มีขั้นตอนการประเมิน 3 ขั้นตอน คือ 1. กำหนดหรือระบุ และบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการ 2. จัดเก็บรวบรวมข้อมูล 3. วิเคราะห์และจัดสารสนเทศเพื่อนำเสนอฝ่ายบริหาร

จากการศึกษารูปแบบการประเมินโครงการ สรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินโครงการ มีหลายรูปแบบ เป็นแบบแผนหรือกรอบแนวคิด ซึ่งแต่ละรูปแบบของการประเมินโครงการมีหลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน โดยการเลือกรูปแบบการประเมินผู้นำไปใช้ควรเลือกให้เหมาะสมกับลักษณะของโครงการ มีการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยทั่วไปแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ เช่น รูปแบบการประเมินของ Stufflebeam 2. รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจคุณค่า เช่น รูปแบบการประเมินของ Stake, Provus 3. รูปแบบการประเมินที่เน้นจุดมุ่งหมาย เช่น Tyler ซึ่งรูปแบบการประเมินนั้นมีลักษณะที่แตกต่างกันทั้งด้านแนวคิดและวิธีการนำไปใช้ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการต่าง ๆ การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธเป็นโครงการในรูปแบบที่เน้นการตัดสินใจในการดำเนินงานโครงการ ดังนั้นการนำรูปแบบการประเมิน CIPP ของ Stufflebeam เป็นหนึ่งในรูปแบบการประเมินที่สามารถประเมินได้ครอบคลุมทั้งระบบ ช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางหรือวิธีการดำเนินงานโครงการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงประยุกต์ใช้ CIPP Model มาใช้ในการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

2.3.5 การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโดยการประยุกต์ใช้ CIPP Model

Daniel L. Stufflebeam (1984: 128-135) ได้นำเสนอรูปแบบการประเมินที่เรียกว่า CIPP Model โดยแบบจำลองจะให้รายละเอียดของโครงการที่สมบูรณ์ เข้าใจง่าย สะดวกในการนำไปใช้ในการประเมิน โดยแบบจำลอง CIPP Model จะประเมินด้วยกันทั้งหมด 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินความต้องการจำเป็นของการกำหนดโครงการ ที่มีอยู่ภายนอกโครงการที่ส่งผลต่อความเป็นไปได้ของโครงการทั้งด้านผลสำเร็จ และด้านความล้มเหลว รวมทั้งการพิจารณาสภาพแวดล้อมเพื่อความเหมาะสมหรือความจำเป็นที่ต้องการจัดทำโครงการ ได้แก่ ความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องและกลุ่มเป้าหมายของโครงการ ประชากร เศรษฐกิจ และปัญหาของผู้ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ในการตัดสินใจเพื่อวางแผน กำหนดนโยบาย และจุดมุ่งหมายของโครงการได้อย่างเหมาะสม เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องวัตถุประสงค์ของโครงการ

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินทรัพยากรจำเป็นที่จะนำมาใช้ในกระบวนการดำเนินโครงการว่าโครงการมีปัจจัยพร้อมและความเป็นไปได้หรือไม่ในการดำเนินโครงการ มีความเพียงพอหรือเหมาะสมกับโครงการหรือไม่ ซึ่งทรัพยากรที่จำเป็นอาจจะเป็นการบริหารจัดการ การบริหารอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ งบประมาณ ซึ่งการประเมินปัจจัยนำเข้าจะเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจและหาวิธีการดำเนินโครงการได้บรรลุวัตถุประสงค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับบริหารจัดการ การวางแผน กระบวนการดำเนินงาน การจัดการชั้นเรียน การนิเทศติดตามของโครงการ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุตามเป้าหมายหรือไม่ ข้อมูลสารสนเทศอาจถูกเก็บรวบรวม วิเคราะห์ แล้วเสนอต่อผู้จัดทำโครงการ อาจจะเป็นสารสนเทศที่สามารถจัดเก็บทุกวันหรือตอนเริ่มต้นโครงการ หรือในขณะที่กำลังดำเนินโครงการเพื่อเป็นหลักฐาน การประเมินกระบวนการจะมีประโยชน์เพื่อหาจุดแข็ง จุดเด่น และจุดด้อยของโครงการ และสามารถนำไปพัฒนา แก้ไข และปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานโครงการต่อไปให้มีคุณภาพ

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินด้านคุณภาพผู้เรียนและผลสำเร็จที่ได้จากการดำเนินงานโครงการว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ มีความคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มุ่งตอบคำถามว่าผลของการดำเนินโครงการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายหรือตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งผลการประเมินทำให้ได้สารสนเทศเพื่อพิจารณาในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการต่อ ปรับขยาย หรือยุติ โดยการประเมินผลผลิตอาจจะประเมินผลลัพธ์ทันทีเมื่อโครงการสิ้นสุดลง และการประเมินผลกระทบของโครงการทั้งผลกระทบทางบวกและทางลบ

สรุปได้ว่า การประเมินโครงการตามแบบจำลอง CIPP Model จะมุ่งการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ การประเมินบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินความเหมาะสม ความต้องการจำเป็น ความเป็นไปได้ของโครงการ การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินเพื่อมุ่งว่ามีปัจจัยพร้อมที่จะดำเนินการว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่ การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินด้านการบริหารจัดการโครงการ เพื่อนำมาปรับปรุงวิธีการดำเนินงานรวมทั้งศึกษาปัญหาเพื่อหาจุดแข็งและจุดด้อยของโครงการ และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินของโครงการด้านความสำเร็จว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ มีประโยชน์และคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด

ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model มาใช้ในการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยการประเมิน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ซึ่งการประเมินโครงการแบบ CIPP Model ในแต่ละด้านมีดังนี้

2.3.5.1 การประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินความเหมาะสมของวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการกับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด และความต้องการของผู้ที่เกี่ยวข้องหรือกลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณา 2 ประเด็น ดังนี้

2.3.5.1.1 วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

อุทัย บุญประเสริฐ (มปป: 3) ได้กล่าวว่า วัตถุประสงค์ หมายถึง ข้อความที่แสดงให้เห็นถึงผลงานหรือจุดสุดท้ายที่ต้องการจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาที่กำหนดขึ้น

พจนานุกรมไทยฉบับทันสมัยและสมบูรณ์ (2552: 1021) วัตถุประสงค์ หมายถึง เป้าหมายหรือผลที่ต้องการให้บรรลุ จุดประสงค์

จากที่ศึกษามาข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมาย หมายถึง เป้าหมายหรือความต้องการให้เกิดขึ้นจากการดำเนินงานตามโครงการที่กำหนดไว้

ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ความหมายของโรงเรียนวิถีพุทธไว้ในเอกสารหน้า 13 จึงสามารถสรุปความหมายของวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธได้ว่า หมายถึง เป้าหมายของโครงการที่กำหนดขึ้นเพื่อประยุกต์ใช้กับกระบวนการเรียนการสอน โดยบูรณาการหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตามหลักไตรสิกขา เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน 4 ด้าน ประกอบด้วย พัฒนาทางกาย (กายภาวนา) พัฒนาการทางศีล (ศีลภาวนา) พัฒนาทางจิต (จิตภาวนา) และพัฒนาทางปัญญา (ปัญญาภาวนา) ให้บรรลุตามเป้าหมาย

2.3.5.1.2 ความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง

วิภาพร มาพบสุข (2543: 53) ได้ให้ความหมายของความต้อการ หมายถึง แรงผลักดันที่กระตุ้นอยู่ภายในตัวบุคคลให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ

กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2542: 390) ได้ให้ความหมายของความต้อการ หมายถึง ลักษณะตามธรรมชาติของมนุษย์ทั่วไปประสงค์ให้มีให้เป็นไปตามธรรมชาติ เช่น ต้อการหายใจ ต้อการรักหรือถูกรัก เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะธรรมชาติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 323) ความต้อการ หมายถึง ความอยากได้ ใครได้หรือประสงค์จะได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดความขาดสมดุลเนื่องมาจากมีสิ่งเร้ามากระตุ้น มีแรงขับภายในเกิดขึ้น ทำให้ร่างกายไม่อาจอยู่นิ่งต้องพยายามดิ้นรน และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้อการนั้น ๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่ภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และก็จะเกิดความต้อการใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาทดแทนวนเวียนอยู่ไม่มีที่สิ้นสุด

สรุปได้ว่า ความต้อการ หมายถึง ความปรารถนาของผู้ที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดอาการแสดงพฤติกรรมทางร่างกายหรือจิตใจที่ไม่เป็นไปตามธรรมชาติ จึงต้องแสวงหาสิ่งที่ต้อการ เมื่อได้รับหรือสนองตามความปรารถนาแล้วนั้นจึงจะเกิดความพึงพอใจ

จากเอกสารหน้า 16 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ผู้เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของความต้อการของผู้เกี่ยวข้องได้ว่า หมายถึง ความปรารถนาหรือความพึงพอใจของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่ต้อการให้เกิดขึ้นจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

2.3.5.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินทรัพยากรจำเป็นที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การบริหารอาคารสถานที่ โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ แหล่งเรียนรู้โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และงบประมาณโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยพิจารณาว่าทรัพยากรมีความเหมาะสมกับโครงการโรงเรียนวิถีพุทธหรือไม่ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยพิจารณา 4 ประเด็น ดังนี้

2.3.5.2.1 การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

ฉิรดา เวชญาลักษณ์ (2562: 3) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานโดยอาศัยคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง เป็นศิลปะของผู้บริหารในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จตรงตามจุดหมายขององค์การ หรือตรงตามจุดหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว ยังเป็นกลุ่มของกิจกรรมที่ร่วมกันในองค์การให้เกิดความสำเร็จ ด้วยกระบวนการวางแผน การจัดองค์การ ภาวะผู้นำ และการ

ควบคุมการทำงานของสมาชิกขององค์การ และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ

สันติ บุญภิรมย์ (2557: 3) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การใช้ศาสตร์และศิลป์ในการนำทรัพยากรทางการบริหาร โดยเฉพาะคน (Men) ซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด มาทำงานตามกระบวนการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์การ

เสนาะ ตีเยาว์ (2551: 1) ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการทำงานกับคนและโดยอาศัยคน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการ หมายถึง การกำหนดแผนการดำเนินงาน บริหารทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อให้โครงการโรงเรียนวิถีพุทธบรรลุวัตถุประสงค์และเกิดประสิทธิภาพ จากเอกสารหน้า 17-18 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ขั้นตอนการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย การเตรียมการ การดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ การดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา การดูแลสนับสนุนใกล้ชิด การปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง และการประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงสรุปความหมายของการบริหารจัดการโครงการโรงเรียนวิถีพุทธได้ว่า หมายถึง การกำหนดแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยกำหนดทรัพยากรตามระบบไตรสิกขา รวมถึงวางแผนวิธีการประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2.3.5.2.2 การบริหารอาคารสถานที่โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ (2559: 10) การบริหารจัดการอาคารสถานที่ (Facility Management) ถือเป็นงานบริหารจัดการสมัยใหม่ที่เข้ามาทดแทนการดูแลอาคารสถานที่แบบเดิม อันได้แก่ งานดูแลรักษาอาคาร (Building Operation and Maintenance) งานจัดการอาคาร (Building Management) ซึ่งการบริหารจัดการอาคารสถานที่ที่มีได้มีจุดมุ่งหมายเพียงแค่ดูแลอาคารให้เหมาะกับการใช้งานเพียงอย่างเดียว หากแต่ครอบคลุมถึงประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน การลงทุน สภาพแวดล้อม ที่เหมาะสม การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การประดับตกแต่งและซ่อมแซมอาคารสถานที่ให้คงสภาพเดิม หรือเพิ่มเติมเพื่อให้ประโยชน์โดยคุ้มค่าที่สุด เพื่อตอบสนองต่อการใช้งานอาคารสถานที่ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและสอดคล้องต่อนโยบายขององค์กรให้มากที่สุด

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2542: 163) ได้ให้ความหมาย การบริหารอาคารสถานที่ หมายถึง การรู้จักจัดหา รู้จักใช้อาคารให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยการรักษาอาคารให้อยู่ในสภาพดี สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้ใช้ คือ นักเรียน นักศึกษา และครูอาจารย์ได้อย่างพอเพียงและเหมาะสม

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541: 26) ได้ให้ความหมาย การบริหารอาคารสถานที่ หมายถึง การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ ดำเนินงานอาคารสถานที่ร่วมกับบุคลากรภายในโรงเรียน ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

สรุปได้ว่า การบริหารอาคารสถานที่ หมายถึง การที่สถานศึกษาดำเนินการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เกี่ยวกับอาคารเรียนและอาคารอเนกประสงค์ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อม และทรัพยากรต่าง ๆ ในสถานศึกษาเพื่อใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการต่าง ๆ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

จากเอกสารหน้า 15 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า โรงเรียนมีการจัดการอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ห้องเรียน ที่ส่งเสริมการพัฒนา ศิล สมาธิ และปัญญา

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงสามารถสรุปความหมายการบริหารอาคารสถานที่โครงการโรงเรียนวิถิพุทธได้ว่า หมายถึง การที่สถานศึกษาดำเนินการเกี่ยวกับอาคารเรียนและอาคารอเนกประสงค์ สิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในสถานศึกษา เพื่อใช้ประกอบในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนา ศิล สมาธิ และปัญญา

2.3.5.2.3 แหล่งเรียนรู้โครงการโรงเรียนวิถิพุทธ

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2563: 165) ได้ให้ความหมาย แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต สถานที่ทั้งที่เป็นไปตามธรรมชาติและที่มนุษย์สร้างขึ้น กิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม ข้อมูล ข่าวสาร ที่บุคคลสามารถใช้ศึกษา ค้นคว้า หรือฝึกปฏิบัติ ทั้งด้วยตนเอง หรือผ่านการถ่ายทอดจากบุคคลอื่นเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของตน

ศิริกาญจน์ โกสมภ และดารณี คำวังนัง (2545: 20) ได้ให้ความหมาย แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อมทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้และเป็นแหล่งที่จะทำให้ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติหรือได้ศึกษา ค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

กรมวิชาการ (2545: 43) ได้ให้นิยามความหมายของแหล่งเรียนรู้ หมายถึง แหล่งข้อมูลข่าวสาร สารสนเทศและประสบการณ์ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองตามอัธยาศัยอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการ เรียนรู้และเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

สรุปได้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง สถานที่หรือแหล่งข้อมูลทั้งในสถานศึกษา และนอกสถานศึกษา อาจจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตที่ผู้เรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า แสวงหา ความรู้ ประสบการณ์ ตามอัธยาศัย เพื่อช่วยพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้

จากเอกสารหน้า 18 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การจัดสภาพทางกายภาพสถานศึกษา ครอบคลุมถึงแหล่งเรียนรู้ สภาพแวดล้อม อาณาบริเวณของสถานศึกษาให้มีความเหมาะสม และมุ่งเน้นที่จะส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาไตรสิกขา

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายแหล่งเรียนรู้โครงการโรงเรียนวิถิพุทธได้ว่า หมายถึง สถานที่หรือแหล่งข้อมูลทั้งในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษา ที่นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ด้วยตนเอง เพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาไตรสิกขา

2.3.5.2.4 งบประมาณโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ

สุเมธ งามกนก (2565: 6) ได้ให้ความหมายของงบประมาณ หมายถึง แผนการดำเนินงานเกี่ยวกับรายรับและรายจ่าย เพื่อมาใช้ในการดำเนินงาน โดยมีการควบคุมการดำเนินงานทางการเงินตามกฎหมายที่จัดไว้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งประกอบด้วย ตัวเลข แสดงรายรับว่ามาจากทางใด และรายจ่ายที่จะต้องจ่ายตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม และค่าใช้จ่าย ทรัพยากรที่จำเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นันทวัฒน์ เจริญกุล (2564: 165) ได้ให้ความหมายของงบประมาณ หมายถึง แผนที่กำหนดขึ้นเพื่อกำหนดรายรับ รายจ่าย ของหน่วยงาน/องค์การที่จำเป็น สำหรับการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแต่ละช่วงเวลาของแผน

สรุปได้ว่า งบประมาณ หมายถึง การวางแผนในการใช้จ่ายจำนวนเงินที่กำหนดเป็นรายรับรายจ่ายล่วงหน้า ซึ่งอาจแสดงออกมาในลักษณะของตัวเงินเพื่อใช้ในการบริหารโครงการในงบประมาณนั้น ๆ

จากเอกสารหน้า 18 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมให้การดำเนินการ พัฒนาเป็นไปอย่างราบรื่นมีประสิทธิภาพคือการสนับสนุนทรัพยากร เครื่องมือต่าง ๆ ที่ช่วยให้การดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธเป็นไปอย่างราบรื่น

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายงบประมาณโครงการโรงเรียนวิถีพุทธได้ว่า หมายถึง แผนการใช้จ่ายเงิน เพื่อสนับสนุนการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้เป็นไปอย่างราบรื่น

2.3.4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) การประเมิน

การวางแผนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ กระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การจัดการชั้นเรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การนิเทศติดตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อนำมาปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน รวมทั้งศึกษาปัญหาเพื่อหาจุดแข็งและจุดด้อยของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โดยพิจารณา 4 ประเด็น ดังนี้

2.3.4.3.1 การวางแผนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

อนันต์ เกตุวงศ์ (2541: 3-4) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผน หมายถึง การตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกทางเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์หรือวิธีการกระทำ โดยทั่วไปจะเป็นการตอบคำถามต่อไปนี้ คือ จะทำอะไร (What) ทำไมจึงต้องทำ (Why) ใครบ้างที่จะเป็นผู้กระทำ (Who) จะกระทำเมื่อใด (When) จะกระทำกันที่ไหนบ้าง (Where) และจะกระทำกันอย่างไร (How)

ประชุม รอดประเสริฐ (2554: 89) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการที่ องค์การได้กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้าเพื่อการปฏิบัติงานในอนาคต ประกอบด้วย กระบวนการต่าง ๆ หลายขั้นตอน บางขั้นตอนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องได้รับการกระทำก่อนด้วยความรวดเร็ว เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ การวางแผนมีคุณค่าอย่างมากต่อวัตถุประสงค์ขององค์การและมีความสำคัญยิ่งต่อความมุ่งหมายส่วนบุคคลของแต่ละบุคคลในการปฏิบัติงานทั้งหลาย

สมิต สัจฉกร (2553: 14-15) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผน หมายถึง เทคนิคการมองล่วงหน้าอย่างมีระเบียบ เป็นการพยากรณ์การปฏิบัติงานในอนาคตว่าจะต้องทำอะไรบ้าง ทำเมื่อไร ที่ไหน เป็นกระบวนการตัดสินใจของบุคคลหรือองค์การว่าจะทำอะไรในอนาคต มีการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย วิธีการปฏิบัติ และระยะเวลาที่ดีที่สุดไว้ล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินการให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

ภารดี อนันต์นารี (2560: 130) ได้ให้ความหมายว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการกำหนดทิศทางในการทำงานอย่างเป็นระบบได้ โดยมีการวินิจฉัยและการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต มีการพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตและมีกลยุทธ์ วิธีการที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่ต้องการนั้น ๆ เช่น ในหน้าที่ของผู้บริหาร จะต้องวางไว้ล่วงหน้าว่า ต้องการทำอะไร (What) เพื่อต้องการทราบสิ่งที่ต้อง ทำทำไม (Why) เพื่อทราบจุดมุ่งหมาย ใครเป็นเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้นำ (Who) เพื่อทราบผู้รับผิดชอบ ทำกับใคร (Whom) เพื่อทราบผู้ร่วมงาน ทำเมื่อใด (When) เพื่อทราบกำหนดเวลา และปฏิบัติงาน ทำที่ไหน (Where) เพื่อทราบสถานที่ ทำอย่างไร (How) เพื่อทราบวิธีการ อย่างมีขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีเหตุผล และคุ้มค่าเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สรุปได้ว่า การวางแผน หมายถึง กระบวนการที่กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย วิธีการปฏิบัติ และระยะเวลา เป็นทิศทางในการดำเนินการไว้ล่วงหน้าให้บรรลุเป้าหมายให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

จากเอกสารหน้า 17 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การเตรียมการ เป็นขั้นตอนความพยายามที่จะเตรียมสิ่งที่จะทำให้การดำเนินการพัฒนาเป็นไปได้โดยสะดวก

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายการวางแผนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธได้ว่า หมายถึง กระบวนการวางแผน กำหนดเป้าหมาย วิธีการปฏิบัติที่จะดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธเป็นไปได้โดยสะดวกและบรรลุเป้าหมาย

2.3.4.3.2 กระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองลำพูน (2563: online) ให้ความหมายกระบวนการดำเนินงาน หมายถึง ขั้นตอนการดำเนินงานที่เป็นภารกิจที่ต้องปฏิบัติให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามโครงการซึ่งสามารถแบ่งได้เป็นหลายกิจกรรม โดยมีลำดับขั้นการดำเนินงานอย่างชัดเจน

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดลำพูน (2558 : Online) ให้ความหมาย กระบวนการดำเนินงาน หมายถึง รูปแบบการดำเนินงาน กระบวนการ ขั้นตอนที่ใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการให้เกิดขึ้น โดยมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

สุวิมล ตรีภานันท์ (2550: 25) ให้ความหมาย กระบวนการดำเนินงาน หมายถึง ขั้นตอนการปฏิบัติโดยมีการระบุลำดับขั้นการดำเนินการ วิธีการที่ใช้ในการดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปตามแผนการปฏิบัติการ

สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงาน หมายถึง รูปแบบขั้นตอนการทำงาน หรือการจัดกิจกรรมที่บุคคลในองค์กรร่วมกันทำงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่กำหนดไว้

จากเอกสารหน้า 16-17 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า แนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธเป็นการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักไตรสิกขามาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน และแสดงถึงความพยายามนำหลักพุทธธรรมต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการบริหารและการจัดการศึกษาอย่างชัดเจน

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายกระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธได้ว่า หมายถึง ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของบุคลากร โดยนำหลักไตรสิกขามาประยุกต์ใช้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวทางที่กำหนดไว้

2.3.4.3.3 การจัดการชั้นเรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2563: 5) ได้ให้ความหมาย การจัดการชั้นเรียน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมายถึง การดำเนินการของครูในการจัดสภาพแวดล้อมทั้งในเชิงกายภาพและจิตวิทยา เพื่อสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้สอนและเพื่อนอย่างมีความสุข

สุรางค์ โค้วตระกูล (2556: 470) ได้ให้ความหมาย การจัดการชั้นเรียน หมายถึง การสร้างและการรักษาสิ่งแวดล้อมของห้องเรียนเพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน หรือหมายถึงกิจกรรมทุกอย่างที่ครูทำเพื่อช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพ และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้สำหรับบทเรียนหนึ่ง ๆ นอกจากนี้การจัดการห้องเรียนยังรวมถึงการที่ครูสามารถที่จะใช้เวลาที่กำหนดไว้ในตารางสอนได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย และการจัดที่นั่งของนักเรียนและอุปกรณ์ที่ครูใช้ในการสอนให้อยู่ในสภาพที่จะช่วยครูได้ในเวลาสอน

ฉันท ชาติทอง (2552: 5) ได้ให้ความหมายการจัดการชั้นเรียน หมายถึง การตัดสินใจของผู้สอนในการดำเนินงานใด ๆ ก็ตาม ที่เป็นการอำนวยความสะดวกและการควบคุมพฤติกรรม เพื่อให้ผู้เรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบของครูผู้สอนในขณะนั้นได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ประสาธ อิศรปรีชา (2549: 337) ได้ให้ความหมาย การจัดการชั้นเรียน หมายถึง พฤติกรรมของครูในการดำเนินกิจกรรมที่กำหนดขึ้นเพื่อสร้างเสริมการเรียนรู้ของเด็ก การดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ประกอบด้วย การจัดรูประเบียงห้องเรียน การสร้างกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติในห้องเรียนสำหรับเด็ก วิธีการตอบสนองของครูต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก วิธีการดำเนินการสอน ตลอดจนการสร้างบรรยากาศที่ดีต่อการเรียนรู้ในห้องเรียน

สรุปได้ว่า การจัดการชั้นเรียน หมายถึง ครูผู้สอนดำเนินการสร้างสภาพแวดล้อม สร้างบรรยากาศ จัดสรรเวลา กำหนดกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเอกสารหน้า 17 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ เป็นการดำเนินการจัดปัจจัยต่าง ๆ ของการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งประกอบไปด้วยสภาพทั้งกายภาพและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอันจะนำไปสู่การเป็นปัจจัยในการพัฒนาผู้เรียน

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายการจัดการชั้นเรียน โครงการโรงเรียนวิถีพุทธได้ว่า หมายถึง การดำเนินการของครูผู้สอนในการจัดสภาพแวดล้อม บรรยากาศ จัดสรรเวลา กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา

2.3.4.3.4 การนิเทศติดตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

ชาญชัย อาจินสมจาร (2547: 1) ได้ให้ความหมาย การนิเทศติดตาม หมายถึง กิจกรรมที่สำคัญในการส่งเสริมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิผลในสถานศึกษา วัตถุประสงค์เบื้องต้น คือการปรับปรุงการเรียนการสอน โดยพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546: 15-16) ได้ให้ความหมาย การนิเทศติดตาม หมายถึง กระบวนการบริหารจัดการเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของนักเรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายของการศึกษา

สุทนต์ ศรีไสย์ (2549: 3) ได้ให้ความหมาย การนิเทศติดตาม หมายถึง ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ครูหรือผู้สอน เพื่อให้เป็นครูที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ รวมทั้งการพัฒนาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ทางกายภาพที่จะช่วยให้ครูได้รับความรู้ ความเข้าใจในสิ่งนั้นมากขึ้น ซึ่งผลเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยามให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังกล่าว จะทำให้นักเรียนที่เป็นเป้าหมายหลักของการเรียนการสอนได้รับผลประโยชน์อันยิ่งใหญ่จากการสอนของครู รวมทั้งการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า การนิเทศติดตาม หมายถึง การชี้แนะให้ความช่วยเหลือผู้สอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดไว้

จากเอกสารหน้า 18 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การนิเทศติดตาม คือการดูแลการดำเนินงานให้เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ การให้คำปรึกษาและชี้แนะผู้ปฏิบัติ การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ การสนับสนุนทั้งทรัพยากรข้อมูลและเครื่องมือต่าง ๆ ในการช่วยดำเนินการให้เป็นไปได้อย่างราบรื่น การรวบรวมข้อมูลและการประเมินผลระหว่างดำเนินการ จะเป็นฐานของการปรับปรุงต่อเนื่องต่อไป

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายการนิเทศติดตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธได้ว่า หมายถึง การดูแล ให้คำปรึกษาชี้แนะ และให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปฏิบัติ ทั้งทางวิชาการ ทรัพยากรข้อมูล และเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูลและประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการต่อไป

2.3.4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) การประเมินคุณภาพผู้เรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธและผลที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านความสำเร็จว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่ มีประโยชน์และคุ้มค่ามากน้อยเพียงใด โดยพิจารณา 2 ประเด็น ดังนี้

2.3.4.4.1 คุณภาพผู้เรียนจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ
พร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554: 10) กล่าวว่า คุณภาพผู้เรียนหมายถึง ผู้เรียนมีความสามารถตามเป้าหมายของหลักสูตรคือ เป็นคนเก่ง และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตด้วยความพอเพียง มีความสามารถเป็นเลิศด้านวิชาการ มีความรู้ จบการศึกษาแล้วสามารถเข้าเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือมีงานทำ มีทักษะการเรียนรู้ และเป็นคนดี ผู้เรียนมีทักษะทางสังคมที่ดี ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัยทั้งต่อตนเองและผู้อื่น เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม สร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติ มีความสุขกับการเรียน มีคุณธรรม มีความสุขในการทำงาน และอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 4) กล่าวว่า คุณภาพผู้เรียน หมายถึง คุณภาพในตัวผู้เรียนที่มีความครอบคลุมในด้านความสามารถ และทักษะ ตลอดจนคุณลักษณะที่จะช่วยเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณภาพบรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร

สรุปได้ว่า คุณภาพผู้เรียน หมายถึง ผู้เรียนเป็นคนเก่ง มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นคนดี มีคุณธรรมจริยธรรม ตามเป้าหมายของหลักสูตร

จากเอกสารหน้า 16-17 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า การนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักไตรสิกขามาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน นักเรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่าง ๆ อย่างชัดเจนพร้อมทั้งกับการพัฒนาปัญญาและด้านอื่น ๆ การพัฒนาที่จะให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุขพร้อม ๆ กัน

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายคุณภาพผู้เรียนโครงการ

โรงเรียนวิถีพุทธได้ว่า หมายถึง นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เป็นคนเก่ง มีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ตามเป้าหมายของหลักสูตร

2.3.4.4.2 ผลที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองลำพูน (2563: ออนไลน์) ได้ให้ความหมาย ผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการ หมายถึง การแสดงถึงผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากความสำเร็จของการดำเนินงาน ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดลำพูน (2558: ออนไลน์) ได้ให้ความหมาย ผลที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการ หมายถึง ผลที่เกิดจากการปฏิบัติงานตามกระบวนการ/ขั้นตอนการดำเนินงาน ที่ครอบคลุมและเป็นไปตามวัตถุประสงค์

จิระศักดิ์ สารรัตน์ (2551: 7) ได้ให้ความหมาย ผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการ หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินงาน และผลที่เกิดขึ้นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ซึ่งอาจเป็นประโยชน์ทางตรงหรือผลกระทบที่เกิดขึ้น

สุวิมล ตรีภานันท์ (2550: 22) ได้ให้ความหมาย ผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการ หมายถึง ผลที่เกิดจากการดำเนินงานประกอบด้วยผลทางตรงและผลทางอ้อม

สรุปได้ว่า ผลที่เกิดจากการดำเนินโครงการ หมายถึง ผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จากเอกสารหน้า 16-17 ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า ประโยชน์จากการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ คือนักเรียนได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ต่าง ๆ อย่างชัดเจนพร้อมทั้งกับการพัฒนาปัญญาและด้านอื่น ๆ ให้เป็นคนดี เก่ง และมีความสุขพร้อม ๆ กัน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศปฏิสัมพันธ์ของโรงเรียนจะดีขึ้นในลักษณะที่เกื้อกูล ผู้คนที่เกี่ยวข้องล้วนเป็นกัลยาณมิตรแก่กันและกัน บุคลากรในโรงเรียนพัฒนาตนเอง ทั้งวิถีการทำงานและวิถีชีวิต ทำให้สภาพการทำงานมีความสุขและมีคุณค่า ส่วนโรงเรียน โดยเฉพาะครู ผู้บริหาร บุคลากร และนักเรียนเป็นแบบอย่างต่อสังคม เป็นพลังการพัฒนาสังคมวงกว้างให้ดีขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปความหมายผลที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธได้ว่า หมายถึง ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นแก่ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองจากการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในด้านคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนที่สนับสนุนการพัฒนาตนเองและมีความสุขในการปฏิบัติงานของบุคลากร อีกทั้งเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนวิถีพุทธ

ธีรยุทธ แก้วประสพ (2557: 92-94) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามทฤษฎีระบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามทฤษฎี ระบบ เพื่อเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามทฤษฎีระบบ จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษาอายุราชการ และตำแหน่งในสถานศึกษา และเพื่อประมวล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เผยแพร่ขึ้นต้นการตี

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามทฤษฎีระบบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 210 คน เครื่องมือในการวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และสถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันจึงทดสอบด้วยวิธีการของเซฟเฟ (Sheffe's Method) ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามทฤษฎีระบบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามทฤษฎีระบบ จำแนกตามตัวแปร พบว่า เพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ในสถานศึกษาทั้งภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนอายุราชการ ภาพรวม ไม่แตกต่างกัน รายด้านกระบวนการและผลย้อนกลับ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 และข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามทฤษฎีระบบ ด้านปัจจัย ควรมีการอบรมสัมมนา บุคลากรในเรื่องความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพุทธธรรมพระพุทธศาสนา ด้านกระบวนการควรมีการจัด ผูกอบรมการจัดทำแผนบูรณาการพุทธธรรม เข้าสู่การเรียนการสอน มีการปฏิบัติวัดผลที่ชัดเจน ด้าน ผลผลิต ควรส่งเสริมการฝึกสมาธิเจริญปัญญา ทั้งในโรงเรียน บ้าน และชุมชน และด้านผลย้อนกลับ ควรประสานความร่วมมือจากชุมชนและส่งเสริมให้ความรู้ผู้ปกครองในเรื่องการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ

พียะภา ใจชื่อสมบูรณ์ (2563: 145-147) ได้ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ ผลการประเมิน สภาพแวดล้อมโครงการ ผลการประเมินความพร้อมปัจจัยเบื้องต้นโครงการ ผลการประเมิน กระบวนการโครงการ ผลการประเมินผลผลิตโครงการ และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาโครงการ โดยใช้ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ ประกอบด้วยผู้อำนวยการ สถานศึกษา ข้าราชการครูจำนวน 33 คน ยกเว้นผู้วิจัย คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน และนักเรียนโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง) จำนวน 248 คน รวมจำนวน ทั้งสิ้น 294 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า การประเมินโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีสภาพแวดล้อมและบริบทที่เหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีผลให้การ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน เกิดประสิทธิผลที่ดีขึ้น ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นการ ประเมินโครงการ ได้แก่ โรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมในการเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ คือมีการกำหนด หลักการในการปฏิบัติงาน มีการ บริหารงานแบบ “บวร” โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอน องค์กรประกอบต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้นักเรียนอยากเข้ามา เรียนรู้ส่งผลให้การดำเนินโครงการโรงเรียนวิถี พุทธของโรงเรียนเกิดประสิทธิผล โรงเรียนมีการนิเทศติดตาม การปฏิบัติงาน มีการแนะนำ ช่วยเหลือ และสนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง บอกปัญหาอุปสรรค ที่เกิดขึ้นโดยร่วมกัน หาทางแก้ไข โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดแผน และระยะเวลาใน การประเมินผลที่ชัดเจน มีการรายงานผลและเผยแพร่การดำเนินงานของโครงการ และโรงเรียน ส่งเสริม ให้ครูบุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการมอบหมายงานให้ รับผิดชอบตามความถนัด ความสามารถ มีการให้การสนับสนุน ปรับปรุงการจัดกิจกรรม ให้สอดคล้อง เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กับโรงเรียนวิถียุทธ โดยให้เข้ารับการฝึกอบรมตามโอกาส เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง

เมวิกา สุขะวิหะ (2560: 73-76) ได้ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนวิถียุทธ/โรงเรียนวัดเนินพระ(ทรงบ้นทิตราชกูร์รังสรรค์)/ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งศึกษาประเมินโครงการการดำเนินงานโรงเรียนวิถียุทธ/โรงเรียนวัดเนินพระ (ทรงบ้นทิตราชกูร์รังสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ใช้รูปแบบการประเมินตามรูปแบบจำลอง CIPP model โดยมีจุดประสงค์เพื่อประเมิน โครงการด้านบริหาร ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 4 คน ครูผู้สอน 28 คน และนักเรียน 196 คน ของโรงเรียนวัดเนินพระ (ทรงบ้นทิตราชกูร์รังสรรค์) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.43 ถึง 0.85 มีค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า สำหรับผู้บริหาร โดยรวม และโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน สำหรับครูผู้สอน โดยรวมและโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และสำหรับนักเรียน โดยรวมและโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งนักเรียนในโรงเรียนได้ปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา มีหลักการในการดำรงชีวิต นำหลักธรรมไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

รัชณี ศรีทับทิม (2562: 66-67) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถียุทธของโรงเรียน วัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ การบริหารจัดการโรงเรียนวิถียุทธของโรงเรียน วัดเฉลิมพระเกียรติ(พิบูลบำรุง) และแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถียุทธของโรงเรียนวัดเฉลิม พระเกียรติ(พิบูลบำรุง) ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ(พิบูลบำรุง) จำนวน 55 คน และพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน 5 รูป รวมทั้งสิ้นจำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับโรงเรียนวิถียุทธตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถียุทธของกระทรวงศึกษาธิการ และแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนวิถียุทธของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ(พิบูลบำรุง) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และแนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถียุทธของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) พบว่า ด้านการเตรียมการ โรงเรียนใช้หลักธรรมาภิบาล หลักไตรสิกขา หลักปัญญาภูมิธรรม 4 หลัก ภาวนา 4 หลักการมีส่วนร่วม และวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการบริหารงาน ด้านการดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ โรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจูงใจนักเรียนให้เข้ามาเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้านขั้นการดำเนินการพัฒนาตามระบบไตรสิกขา บุคลากรมีการพัฒนาตนเอง และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ทั้งยังสามารถจัดประสบการณ์แก่นักเรียนด้วยการบูรณาการความรู้ต่างๆ ผ่านระบบไตรสิกขาได้ด้านการดูแล สนับสนุนใกล้ชิด มีการนิเทศติดตาม ช่วยเหลือ สนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร ด้านปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในการทำงานอย่างต่อเนื่องตามความสนใจและความถนัด ด้านประเมินผลและเผยแพร่ผลการดำเนินงาน มีการประเมินผล รายงานผลและเผยแพร่การทำงานได้อย่างชัดเจน และตรวจสอบได้

วัชรพล มะลิซ้อน (2560: 130-137) ได้ศึกษาการปลูกฝังคุณธรรมในโรงเรียนวิถียุทธโรงเรียนบ้านชุมแสง ตำบลชุมแสง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ เพื่อศึกษาเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า เมื่ออนุญาตให้ใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติ แนวคิด รูปแบบของโรงเรียนวิถีพุทธ ศึกษาหลักพุทธธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนวิถีพุทธ และศึกษาวิธีการปลูกฝังคุณธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนบ้านชุมแสง เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยศึกษาจากเอกสาร การสังเกต และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนวิถีพุทธเกิดขึ้นในปลายปี 2545 เป็น 1 ใน 5 ของโครงการโรงเรียนรูปแบบใหม่ ของกระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนวิถีพุทธบ้านชุมแสง เริ่มโครงการวิถีพุทธเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2548 ซึ่งมีรูปแบบการพัฒนาผู้เรียนโดยใช้หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา อย่างบูรณาการ ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการพัฒนา “การกิน อยู่ ดู ฟัง เป็น” คือ มีปัญญาเข้าใจในคุณค่าแท้ ใช้กระบวนการทางวัฒนธรรมแสวงหาปัญญา และมีวัฒนธรรมเมตตาเป็นฐานการดำเนินชีวิต โดยมีผู้บริหาร และคณะครูเป็นกัลยาณมิตร ช่วยกันพัฒนาดำเนินการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีวิถีการทำงาน วิถีชีวิต วิถีการเรียนรู้ วิถีวัฒนธรรมต่าง ๆ ตามหลักไตรสิกขา นำไปสู่ปัญหา 3 ด้าน คือ ศีล (พฤติกรรม) จิตใจ (สมาธิ) และปัญญา หลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังคุณธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ หลักพุทธธรรมที่เป็นปัจจัยด้านพฤติกรรม (ศีล) หลักพุทธธรรมที่เป็นปัจจัยด้านจิตใจ (สมาธิ) และหลักพุทธธรรมที่เป็นปัจจัยด้านปัญญา วิธีการปลูกฝังคุณธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนบ้านชุมแสง ประกอบด้วย กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนบ้านชุมแสง ประกอบด้วย วิธีการปลูกฝังคุณธรรมในโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนบ้านชุมแสง กิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนวิถีพุทธ และปัจจัยแห่งความสำเร็จของโรงเรียนวิถีพุทธ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่า โครงการโรงเรียนวิถีพุทธเป็นโครงการที่ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียน และสร้างแนวปฏิบัติตามรูปแบบของโรงเรียนวิถีพุทธที่เน้นการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน และชุมชน โดยที่มีการประเมินแบ่งเป็นด้านๆ ได้แก่การประเมินด้านสิ่งแวดล้อม การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมายได้แก่ผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เรียน โรงเรียนทำการประเมินจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมวิถีพุทธ เพื่อสร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นกับโรงเรียน บุคลากร และกับผู้เรียน

2.4.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโดยใช้ CIPP Model

2.4.2.1 งานวิจัยในประเทศ

ทีปทัศน์ ชินตาปัญญากุล และคณะ (2560: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรแนวใหม่ รูปแบบ CIPPIest สรุปว่าการประเมินหลักสูตรเป็นกระบวนการ ในการจัดเตรียมสารสนเทศสำหรับใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับการพัฒนา ปรับปรุง และบริหารหลักสูตร เพื่อพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งในการประเมินหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพควรใช้รูปแบบการประเมินที่ครอบคลุมตลอดหลักสูตร รูปแบบการประเมิน CIPPIest เป็นรูปแบบการประเมินที่เน้นการประเมินใน ทุกด้านของหลักสูตร จึงเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา กล่าวคือ การประเมินหลักสูตรรูปแบบ CIPPIest นั้น เป็นการประเมินหลักสูตรระยะยาวที่ต่อยอดจากการประเมินแบบ CIPP คือ ในส่วนที่เป็นการประเมินผลลัพธ์มีการประเมินแบ่งออกเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดความรู้ ผลการประเมินช่วยให้มองเห็นความสัมพันธ์และความสอดคล้องกันของหลักสูตร เพื่อให้ได้ผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความ ต้องการของนักเรียน สังคมและผู้รับบริการ ตลอดจนมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อเตรียมความพร้อมกับการไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แข่งขันในโลกยุคปัจจุบัน และเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มุ่งหวัง คือ ทำให้วิชาชีพพยาบาล มีความรู้ทางด้านวิชาการ มีทักษะการพยาบาลที่เป็นเลิศโดยใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ มีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และสามารถให้บริการพยาบาลกับผู้ป่วยบริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างสรรค์งานวิจัยหรือนวัตกรรมทางการพยาบาลที่เป็นประโยชน์ต่อระบบสุขภาพที่ยั่งยืนและทันสมัยสืบไป

สุจิตร์ เข็มมี (2560: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินผลการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียนในโครงการพัฒนาตอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการประเมินผลการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียนในโครงการพัฒนาตอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย โดยใช้เทคนิค CIPP ซึ่งเป็นรูปแบบที่ใช้ประเมินองค์ประกอบทุก ๆ ด้านทั้งระบบ หรือในลักษณะขององค์รวม โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อมหรือบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพ ก่อนการปรับปรุงเทคโนโลยี ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยที่ทำให้เกิดการใช้เทคโนโลยี ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการนำเทคโนโลยีมาใช้ และด้านผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลหลังจากที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียนที่เหมาะสมแล้ว จากการเก็บข้อมูลจากความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ ผู้ใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารหน่วยงานของโครงการฯ และผู้จัดการเทคโนโลยี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่มมีความพึงพอใจเป็นอย่างมาก เนื่องจากเทคโนโลยีใหม่สามารถแก้ปัญหาเรื่องการสูญเสียความร้อน เพิ่มประสิทธิภาพการเผาไหม้ และเป็นการนำเชื้อเพลิงชีวมวลที่มีอยู่ภายในพื้นที่กลับมาใช้ประโยชน์ อีกทั้งระบบดังกล่าวสามารถใช้งานได้ง่าย โดยหลังการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียน โครงการพัฒนาตอยตุงฯ สามารถลดการใช้เชื้อเพลิงก๊าซหุงต้ม (LPG) ได้ประมาณ 27,800 กิโลกรัมต่อปี คิดเป็นค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน ประมาณ 564,000 บาทต่อปี

วิวัฒน์ บุระพันธ์ (2562: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยใช้การประเมินแบบ CIPP Model โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการใช้รูปแบบประเมิน CIPP Model ประเมินในด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต กลุ่มเป้าหมาย คือผู้บริหาร จำนวน 5 คน ผู้รับผิดชอบโครงการฯ จำนวน 20 คน ครูผู้สอน จำนวน 15 คน นักเรียนในโครงการฯ จำนวน 80 คนศึกษานิเทศก์ จำนวน 10 คน ผู้ปกครองของนักเรียนที่อยู่ในโครงการฯ จำนวน 80 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน รวมทั้งสิ้น 223 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม เพื่อประเมินห้องเรียนพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งหมด 4 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการประเมินในภาพรวมต่อโครงการห้องเรียนพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยการใช้รูปแบบประเมิน CIPP Model มีทั้งหมด 4 ฉบับ สำหรับผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการ ผลการประเมินด้านบริบทโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับครูผู้สอนผลการประเมินด้านบริบทและด้านผลผลิต โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านปัจจัยนำเข้าและด้านกระบวนการโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก สำหรับนักเรียนผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านกระบวนการและด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลผลิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสำหรับศึกษานิเทศก์และคณะกรรมการสถานศึกษา ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.4.2.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Jeremy B. Johnson. (2018: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินโปรแกรมระบบสนับสนุนแบบหลายชั้นในโรงเรียน Pamlico county มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขความสามารถของนักเรียนในการอ่านที่เป็นปัญหาใน Pamlico โดยใช้ MultiTiered System of Support (MTSS) แม้จะมีการดำเนินการนี้ นักเรียนยังคงพยายามกับการอ่านเพื่อให้เข้าใจว่าทำไม MTSS จึงไม่ได้ผลในปรับปรุงความสามารถในการอ่าน การประเมินโปรแกรมได้ดำเนินการเพื่อกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนแนวทาง CIPP ในการประเมินโปรแกรมได้รับการคัดเลือกสำหรับการศึกษานี้ CIPP เป็น 4 ส่วน ประกอบด้วยกระบวนการประเมินผลที่ศึกษาบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตของโปรแกรมที่กำลังได้รับการประเมิน วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษารั้งนี้เกี่ยวข้องกับการสำรวจและสัมภาษณ์ของผู้บริหารและครูในเขตการศึกษา Pamlico county ข้อมูลที่เก็บถาวร เช่น คะแนนการทดสอบ End-of Grade ได้รับการวิเคราะห์ด้วย และมีหลายประเด็นที่เกิดขึ้นจากผลการประเมินนี้ ภาวะผู้นำที่ไม่สอดคล้องกัน การฝึกอบรมเพียงเล็กน้อยสำหรับพนักงาน และการหมุนเวียนพนักงาน คำแนะนำสำหรับการปรับปรุงได้รับการพัฒนาจากการประเมินผล ซึ่งรวมถึงการพัฒนาวิสัยทัศน์สำหรับ MTSS ในเขตการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเจ้าหน้าที่และบุคลากรที่สอดคล้องกันในโรงเรียน

Hania M. Al-Shanawani (2019: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเพื่อประเมินหลักสูตรการเรียนรู้อย่างตนเองของโรงเรียนอนุบาลในซาอุดีอาระเบียโดยใช้บริบท ข้อมูลนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต (CIPP) ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงใช้การออกแบบแบบผสมผสาน โดยที่ครู (N = 420) มีการสุ่มเลือกและสำรวจ และผู้ตรวจการโรงเรียน (N = 15) ใช้วิธีการสัมภาษณ์ นอกจากนี้ เนื้อหาได้ทำการวิเคราะห์เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรตามการสร้างสรรค์แบบจำลอง CIPP ผลการวิจัยเปิดเผยว่า วัตถุประสงค์ของหลักสูตรมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางกับบริบท ข้อมูลนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตด้วย และมีส่วนสนับสนุนต่อความต้องการด้านการศึกษาระดับอนุบาลและการจัดการแหล่งความรู้ ความสามารถในการสอน และโอกาสในการฝึกอบรม ผลการศึกษาชี้ให้เห็นความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรชั้นอนุบาลโดยอาศัยปัจจัยพื้นฐานของเด็กความต้องการด้านการศึกษาระดับอนุบาล และความต้องการพัฒนาชุมชน แนะนำการศึกษาในอนาคตจะดำเนินการในลักษณะต่าง ๆ ด้านการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียน การประเมินอย่างต่อเนื่องและครอบคลุม และพัฒนาการของหลักสูตรชั้นอนุบาล

Noviyanti Riendrasivi. (2019: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินหลักสูตรภาษาอังกฤษทั่วไปโดยใช้แบบจำลอง CIPP โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินหลักสูตรภาษาอังกฤษทั่วไปโดยใช้แบบจำลอง CIPP เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพกับกรณีศึกษาที่ STIKES Bethesda Yakkum Yogyakarta โดยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสังเกต สัมภาษณ์ และวิเคราะห์เอกสาร บริบท วิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถาบัน ผลการวิจัยพบว่า รากฐานที่จัดทำหลักสูตรภาษาอังกฤษทั่วไปว่าด้วยเรื่องสิ่งแวดล้อม ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการที่กว้างขวาง สะอาด และสะดวกสบาย ในขณะที่จุดเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงข้อมูล ประสบการณ์การสอนของครูพิสูจน์ให้เห็นว่าผลงานที่สำคัญต่อความสำเร็จของโปรแกรมนี้นั้น ในขณะที่กระบวนการ หลักสูตร และโมดูลที่มีทักษะพื้นฐาน 4 ประการที่สอดคล้องกับหลักการสอนภาษาสื่อสาร วิธีการต่างๆ ที่ใช้ และการใช้เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาษาเป้าหมายในกระบวนการเรียนรู้ให้หลักฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับมีส่วนร่วมในความสำเร็จของโปรแกรม ผลการทดสอบสัมฤทธิ์ทางการเรียนคือพิสูจน์ว่า ผลผลิตมีส่วนทำให้ความสำเร็จของโปรแกรม General English

Apriliani Aditama Putri. (2020: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินโปรแกรมภาษาอังกฤษโดยใช้ (CIPP) MODELการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการดำเนินการของโปรแกรม English Club ใน Hidayatullah Elementary School เพื่อค้นหาข้อดีของการเข้าร่วมโปรแกรม และค้นหาจุดแข็งและจุดอ่อนของโปรแกรม ผู้เข้าร่วมการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ครู 2 คน และนักเรียน 28 คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการสังเกต แบบสอบถาม และสัมภาษณ์ ผลปรากฏว่า ในทางปฏิบัติ ครูสามารถใช้โปรแกรม English Club เป็นอย่างดี เห็นได้จากบริบท ข้อมูลนำเข้ากระบวนการ และผลผลิต ข้อดีที่นักเรียนได้รับรวมถึงทำให้มีการใช้ภาษาอังกฤษสม่ำเสมอ ช่วยให้นักเรียนมีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น ช่วยให้นักเรียนได้เสริมคำศัพท์ นักเรียนได้เรียนภาษาอังกฤษเพื่อใช้ในการแข่งขันและให้ข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ จุดแข็งของโปรแกรมรวมถึงความกระตือรือร้นของนักเรียน สิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอ และเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าร่วมการแข่งขันภาษาอังกฤษ ในขณะที่จุดอ่อนรวมถึงการจัดหาวัสดุที่ครูใช้โปรแกรม English Club ยังคงขาดแคลน ส่วนนักเรียนพบว่ายังพูดภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวันได้ยาก และการจัดสรรเวลาในการประชุมแต่ละครั้งก็ยังไม่ได้ผล

Mehmet Basaran, Busra Dursun, Hatice Damla Gur Dortok & Gokhan Yilmaz. (2021: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินโปรแกรมการศึกษาก่อนวัยเรียนตาม CIPP model (บริบท ข้อมูลนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต) ตามทฤษฎี Stufflebeam โดยมีวัตถุประสงค์หลักของการวิจัยคือ เพื่อประเมินโปรแกรมการศึกษาก่อนวัยเรียนตาม CIPP model (บริบท ข้อมูลนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต) ตามทฤษฎี Stufflebeam มีการออกแบบคู่มือจากการวิจัยแบบผสมผสาน โดยข้อมูลเชิงปริมาณของการวิจัยได้รวบรวมจากครูอนุบาลจำนวน 122 คน ทำงานในโรงเรียนของรัฐหรือเอกชนในปี 2019 – 2020 และข้อมูลเชิงคุณภาพรวบรวมจากครูอนุบาล 10 คน ผ่านการสัมภาษณ์ออนไลน์โดยใช้แบบฟอร์มสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ในการวิจัยพบว่ามาตรฐานการประเมินโปรแกรมการศึกษาก่อนวัยเรียน และแบบฟอร์มสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจัดทำโดยใช้นักวิจัยเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากผลการศึกษาพบว่า คณะครูระบุว่าความคิดเห็นเชิงลบส่วนใหญ่ในบริบท ครูแจ้งว่าอุปกรณ์จัดไม่เพียงพอต่อศูนย์การเรียนรู้ และลักษณะทางกายภาพของโรงเรียนไม่เหมาะสมต่อเด็กก่อนวัยเรียน การศึกษาแม้ว่าโดยทั่วไปความคิดเห็นในเชิงบวกจะแสดงออกมา ข้อมูลนำเข้าพบว่าความแตกต่างส่วนบุคคลของเด็กและปัจจัยครอบครัวไม่ได้นำมาพิจารณาในโปรแกรม ส่วนผลผลิต ครูกล่าวว่าการศึกษาก่อนวัยเรียนช่วยให้ปฐมวัยเด็กและมีประสิทธิภาพในการเตรียมเด็กเข้าโรงเรียนประถม แต่การศึกษาก่อนวัยเรียนไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาที่เกิดจากครอบครัว

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเห็นได้ว่าการประเมินโครงการตามรูปแบบ CIPP Model เป็นรูปแบบการประเมินเพื่อหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินโครงการ โดยมีการประเมินทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ประเมินด้านบริบท (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพ ความเป็นไปได้ การกำหนดวัตถุประสงค์โครงการ 2) ประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินจากปัจจัยต่าง ๆ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องมีส่วนช่วยในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่ในสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หรือไม่ 3) การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินระหว่างดำเนินโครงการ เพื่อหาจุดแข็ง และจุดด้อยของการดำเนินงาน และ 4) การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลหลังจากการดำเนินงานโครงการสิ้นสุดลง เป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบการประเมิน CIPP Model เข้ามาปรับประยุกต์ใช้กับโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อให้ได้สารสนเทศในการตัดสินใจในการดำเนินโครงการต่อไป



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) การประเมินบริบท (Context Evaluation) 2) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

- 3.1 ประชากร
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.5 การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

3.1 ประชากร

ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 15 คน ครูที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 45 คน นักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 213 คน และผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 213 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 486 คนจากจำนวนโรงเรียน 6 โรงเรียน ดังตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากร

สถานภาพผู้ให้ข้อมูล	ประชากร
ผู้บริหารสถานศึกษา	15
ครูที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	45
นักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้อง	213
ผู้ปกครองนักเรียนของนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้อง	213
รวม	486

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยแบบสอบถามมี 3 ฉบับ ประกอบด้วย

ฉบับที่ 1 สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามบทบาทของผู้ให้ข้อมูลในการประเมินแต่ละด้าน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบท (Context) จำนวน 9 ข้อ
2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) จำนวน 13 ข้อ
3. การประเมินด้านกระบวนการ (Process) จำนวน 12 ข้อ
4. การประเมินด้านผลผลิต (Product) จำนวน 9 ข้อ

ฉบับที่ 2 สำหรับนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้อง ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามบทบาทของผู้ให้ข้อมูลในการประเมินแต่ละด้าน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) จำนวน 7 ข้อ
2. การประเมินด้านกระบวนการ (Process) จำนวน 3 ข้อ
3. การประเมินด้านผลผลิต (Product) จำนวน 6 ข้อ

ฉบับที่ 3 สำหรับผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้อง ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล จำแนกตามบทบาทของผู้ให้ข้อมูลในการประเมินแต่ละด้าน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการทั้ง 2 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input) จำนวน 7 ข้อ
2. การประเมินด้านผลผลิต (Product) จำนวน 9 ข้อ

โดยมีการแปลความหมายคะแนน ดังนี้ (บุญจันทร์ สีสันต์, 2563: 70)

- | | | |
|---|---------|-------------------------|
| 5 | หมายถึง | มีความเหมาะสมมากที่สุด |
| 4 | หมายถึง | มีความเหมาะสมมาก |
| 3 | หมายถึง | มีความเหมาะสมปานกลาง |
| 2 | หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อย |
| 1 | หมายถึง | มีความเหมาะสมน้อยที่สุด |

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัยเพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

3.2.2.1 ศึกษางานวิจัยแนวคิดทฤษฎี ขั้นตอน วิธีการ และแนวทางปฏิบัติในการประเมินโครงการ

3.2.2.2 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการตามแนวคิดจาก CIPP Model มากำหนดเป็นข้อประเมินตามกรอบการประเมินทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย

- (1) ประเมินบริบท (Context)
- (2) ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input)
- (3) ประเมินกระบวนการ (Process)
- (4) ประเมินผลผลิต (Product)

3.2.2.3 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี หลักการ เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จากงานวิจัยต่าง ๆ

3.2.2.4 ประมวลข้อมูลที่ได้สร้างแบบสอบถาม การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี

3.2.2.5 นำร่างแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ ที่สร้างเสร็จขอความอนุเคราะห์ในการรับคำปรึกษาต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามให้มีข้อความที่ครอบคลุมการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการแก้ไขปรับปรุง

3.2.2.6 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความ (Index of Congruency : IOC) จากการประเมินแบบสอบถามของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

- (1) รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก
อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา
- (2) รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ์ วิจิตรพัชรารมณ์
อาจารย์ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- (3) รองศาสตราจารย์ ดร.พูลพงศ์ สุขสว่าง
อาจารย์วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา
มหาวิทยาลัยบูรพา
- (4) ดร.รุ่งทิพย์ พรหมศิริ
ผู้อำนวยการเชี่ยวชาญ โรงเรียนชลราษฎรอำรุง จังหวัดชลบุรี
- (5) ดร.ศมนัญญา บุญประสพ
ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล
การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี
ระยอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2.7 นำแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ มาวิเคราะห์ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา จากนั้นนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Congruency) (บุญจันทร์ สีสันต์. 2563: 87) โดยมีสูตรดังต่อไปนี้

$$\text{สูตร } IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์
 $\sum R$ แทน คะแนนรวมของผู้เชี่ยวชาญ
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

โดยเกณฑ์การประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Congruency : IOC) ของผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้

ให้คะแนน + 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์

ให้คะแนน 0 หมายถึง เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์

ให้คะแนน - 1 หมายถึง เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

ผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC) เกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 โดยด้านบริบท (Context Evaluation) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 และด้านผลผลิต (Product Evaluation) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC) เท่ากับ 1.00

3.2.2.8 นำแบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม พิจารณาความเหมาะสมอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้

3.2.2.9 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง ฉบับละ 30 คน

3.2.2.10 นำแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ จากการทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดระยอง ฉบับละ 30 คน ไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (พรรณี ลีกิจวัฒน์. 2558: 203) โดยมีสูตรดังต่อไปนี้

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือวัด

K แทน จำนวนข้อของเครื่องมือวัด

\sum แทน ผลรวม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ผลการนำแบบสอบถามฉบับผู้บริหารและครูที่ทดลองใช้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 โดยด้านบริบท (Context Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และด้านผลผลิต (Product Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94

ผลการนำแบบสอบถามฉบับนักเรียนที่ทดลองใช้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 โดยด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และด้านผลผลิต (Product Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

ผลการนำแบบสอบถามฉบับผู้ปกครองที่ทดลองใช้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 โดยด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 และด้านผลผลิต (Product Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

3.2.2.10 นำแบบสอบถามที่หาคุณภาพแล้วไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากงานบริหารวิชาการและบัณฑิตศึกษาคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังถึงผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ จำนวน 6 โรงเรียน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลตามที่กำหนดไว้

3.3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองเพื่อขออนุญาตจากผู้บริหารโรงเรียนในการขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลในสถานศึกษา

3.3.3 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 482 ฉบับ โดยมีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

3.3.3.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารและครู ประสานงานไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนแจกแบบสอบถามให้ผู้บริหาร จำนวน 15 ชุด และครู จำนวน 45 ชุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3.3.2 แบบสอบถามสำหรับนักเรียน ประสานงานไปยังครูประจำชั้นเพื่อแจกให้นักเรียนตอบแบบสอบถาม จำนวน 213 ชุด

3.3.3.3 แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครอง ประสานงานไปยังครูประจำชั้นเพื่อแจกให้นักเรียนนำกลับไปให้ผู้ปกครองตอบแบบสอบถาม จำนวน 213 ชุด

3.3.4 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมมาได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาวิเคราะห์ข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

3.4.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการด้านสถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถาม (Check List) นำมาวิเคราะห์เพื่อรายงานค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) (พรรรณี สীগิจวัฒน์. 2558: 235) โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{สูตร } PCT = \frac{N_i}{N_t} \times 100$$

เมื่อ PCT แทน ค่าร้อยละ
 N_i แทน จำนวนส่วนย่อยที่ศึกษา
 N_t แทน จำนวนส่วนใหญ่ทั้งหมด

3.4.2 ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scales) นำมาวิเคราะห์เพื่อรายงานค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.4.2.1 สูตรหาค่าค่าเฉลี่ย (μ) (บุญจันทร์ สีสันต์. 2563: 103-104) โดยมีสูตรดังนี้

$$\text{สูตร } \mu = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ μ แทน ค่าเฉลี่ย
 $\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนในชุดข้อมูล
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.4.2.2 สูตรหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากร (σ) (บุญจันทร์ สีสันต์. 2563: 106) โดยมีสูตรดังนี้

$$\sigma = \sqrt{\frac{\sum (X - \mu)^2}{N}}$$

เมื่อ σ แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 \sum แทน ผลรวม
 X แทน คะแนนแต่ละตัวในชุดข้อมูล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

μ แทน ค่าเฉลี่ยคะแนนในชุดข้อมูล
 N แทน จำนวนข้อมูลทั้งหมด (ขนาดของประชากร)

โดยนำค่าเฉลี่ยจากการวิเคราะห์ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ผลการประเมิน (บุญจันทร์ สีสันต์. 2563: 104) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

3.5 การพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ดำเนินการด้วยการให้เกียรติ และคำนึงถึงศักดิ์ศรีของผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล มีการพิทักษ์สิทธิ์ของผู้ให้ข้อมูลหลักทุก ๆ ท่าน ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยความสมัครใจของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยได้สอบถามความสมัครใจในการให้ข้อมูลการตอบแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ชี้แจงอธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ระยะเวลาของการทำวิจัย วิธีการวิจัย ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมทั้งประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการวิจัย เพื่อเป็นการพิทักษ์สิทธิ์ผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ละเว้นการระบุตัวตน ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่ง หรือข้อมูลที่สามารถระบุตัวตนได้ ผู้วิจัยดำเนินการขอจริยธรรมในการวิจัยครั้งนี้ รหัสโครงการ EC-KMITL_65_114 และทำหนังสือเพื่อยินยอมอนุญาตในการตอบแบบสอบถาม รวมถึงการการทำแบบสอบถามการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผู้ให้ข้อมูลมีอิสระในการให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ให้ข้อมูลหลักมีสิทธิ์ตอบคำถามหรือไม่ก็ได้ เปิดโอกาสให้ซักถามข้อสงสัยเพิ่มเติมจนเข้าใจในคำถาม โดยให้เวลาคิดทบทวนก่อนตัดสินใจตอบคำถามหลังจากการให้ข้อมูลไปหรือระหว่างการให้ข้อมูล ผู้ให้ข้อมูลหลักมีสิทธิ์ที่จะยุติการให้ข้อมูลเมื่อมีข้อสงสัย โดยผู้วิจัยจะไม่นำผลไปรวมในส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเรื่องในการเก็บรักษาความลับของข้อมูลผู้วิจัยเก็บไว้อย่างปลอดภัย ดังนั้นข้อมูลที่ได้ทั้งหมดจะถูกนำไปใช้เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาด้านวิชาการเท่านั้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3.2 แสดงวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

องค์ประกอบของการประเมิน	รายการประเมิน	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล				เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
		ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน	ผู้ปกครอง			
ด้านบริบท (Context Evaluation)	1. วัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	/	/	/	/	แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผลการประเมินค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป
	2. ความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง	/	/	/	/			
การประเมินด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)	1. การบริหารจัดการโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	/	/	/	/	แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผลการประเมินค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป
	2. การบริหารอาคารสถานที่โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	/	/	/	/			
	3. แหล่งเรียนรู้โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	/	/	/	/			
	4. งบประมาณโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	/	/	/	/			

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

องค์ประกอบของการประเมิน	รายการประเมิน	กลุ่มผู้ให้ข้อมูล				เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล	เกณฑ์การประเมิน
		ผู้บริหาร	ครู	นักเรียน	ผู้ปกครอง			
การประเมินด้านกระบวนการ (Process Evaluation)	1. การวางแผนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	/	/	/	/	แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผลการประเมินค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป
	2. กระบวนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	/	/	/	/			
	3. การจัดการชั้นเรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	/	/	/	/			
	4. การนิเทศติดตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	/	/	/	/			
การประเมินด้านผลผลิต (Product Evaluation)	1. คุณภาพผู้เรียนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	/	/	/	/	แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ	ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ผลการประเมินค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป
	2. ผลที่เกิดจากการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	/	/	/	/			

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) และด้านผลผลิต (Product) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

4.2 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

4.3 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านบริบท (Context)

4.4 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

4.5 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านกระบวนการ (Process)

4.6 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านผลผลิต (Product)

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและครู

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม		
ผู้บริหาร	15	25.00
ครู	45	75.00
รวม	60	100.00
2. เพศ		
ชาย	19	31.67
หญิง	41	68.33
รวม	60	100.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

3. ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	36	60.00
ปริญญาโท	24	40.00
รวม	60	100.00

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารและครูตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 60 คน เมื่อจำแนกตามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาคือผู้บริหาร จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 68.33 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 31.67

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาคือระดับการศึกษาปริญญาโท จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	71	33.33
หญิง	142	66.67
รวม	213	100.00
2. ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาปีที่ 1	41	19.25
มัธยมศึกษาปีที่ 2	43	20.19
มัธยมศึกษาปีที่ 3	40	18.78
มัธยมศึกษาปีที่ 4	32	15.02
มัธยมศึกษาปีที่ 5	29	13.62
มัธยมศึกษาปีที่ 6	28	13.15
รวม	213	100.00

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลทั่วไปของนักเรียนตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 213 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 20.19 รองลงมา มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 19.25 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 18.78 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 15.02 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.62 และมีระดับการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 13.15

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	46	21.60
หญิง	167	78.40
รวม	213	100.00
2. ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	163	76.53
ปริญญาตรี	49	23.00
ปริญญาโทหรือสูงกว่า	1	0.57
รวม	213	100.00

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่าข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองตอบแบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 213 คน เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 78.40 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60

จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 76.53 รองลงมา มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 และมีระดับการศึกษาปริญญาโทหรือสูงกว่า จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.57

4.2 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวม

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำแนกตาม ภาพรวมและรายด้าน

รายด้าน	ผู้ประเมิน (N=484)								ผลรวมเฉลี่ย		ระดับความเหมาะสม	เกณฑ์การประเมิน ($\mu \geq 3.51$)
	ผู้บริหาร (N=15)		ครู (N=45)		นักเรียน (N=213)		ผู้ปกครอง (N=213)					
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ		
1. บริบท	4.72	0.23	4.10	0.50	-	-	-	-	4.26	0.52	มาก	ผ่าน
2. ปัจจัยนำเข้า	4.41	0.47	3.90	0.57	4.18	0.55	4.02	0.58	4.08	0.57	มาก	ผ่าน
3. กระบวนการ	4.32	0.45	3.81	0.59	4.08	0.68	-	-	4.04	0.60	มาก	ผ่าน
4. ผลผลิต	4.46	0.37	3.90	0.54	4.14	0.61	4.04	0.59	4.08	0.60	มาก	ผ่าน
รวม	4.05	0.34	3.92	0.50	4.15	0.54	4.03	0.56	4.05	0.52	มาก	ผ่าน

จากตารางที่ 4.4 พบว่าการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านในภาพรวม โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า อันดับหนึ่ง คือ ด้านบริบท มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.26$, $\sigma = 0.52$) อันดับสอง คือ ด้านปัจจัยนำเข้า มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.57$) ด้านผลผลิต มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.60$) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านกระบวนการ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.60$) โดยทุกด้านผ่านเกณฑ์การประเมิน

4.3 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านบริบท (Context)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความเหมาะสมและอันดับของผู้บริหาร และครู ที่มีต่อด้านบริบทของการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ภาพรวมและรายข้อ

ด้านบริบท	ผู้ประเมิน				รวมเฉลี่ยรายข้อ		ระดับความเหมาะสม	อันดับ
	ผู้บริหาร (N=15)		ครู (N=45)		μ	σ		
	μ	σ	μ	σ				
1. วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธถูกนำไปกำหนดเป้าหมายของกระบวนการเรียนการสอน	4.80	0.40	4.04	0.51	4.23	0.59	มาก	4
2. วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางกาย (กาย ภาวนา)	4.73	0.44	4.07	0.57	4.23	0.62	มาก	4
3. วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางสติ (ศีล ภาวนา)	4.47	0.50	4.13	0.62	4.22	0.61	มาก	8
4. วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางจิต (จิต ภาวนา)	4.80	0.40	4.07	0.71	4.25	0.72	มาก	3
5. วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางปัญญา (ปัญญาภาวนา)	4.73	0.44	4.07	0.68	4.23	0.69	มาก	4

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ด้านบริบท	ผู้ประเมิน				รวมเฉลี่ย รายชื่อ		ระดับความ เหมาะสม	อันดับ
	ผู้บริหาร (N=15)		ครู (N=45)					
	μ	σ	μ	σ	μ	σ		
6. โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหาร	4.67	0.47	4.09	0.66	4.23	0.67	มาก	4
7. โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของครู	4.73	0.44	4.16	0.73	4.30	0.71	มาก	2
8. โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน	4.87	0.34	4.27	0.71	4.41	0.69	มาก	1
9. โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง	4.67	0.47	4.02	0.77	4.18	0.76	มาก	9
รวม	4.72	0.23	4.10	0.50	4.26	0.52	มาก	

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านบริบท ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.26, \sigma = 0.52$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุดคือ ข้อที่ 8 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ($\mu = 4.41, \sigma = 0.69$) รองลงมา คือ ข้อที่ 7 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของครู ($\mu = 4.30, \sigma = 0.71$) ข้อที่ 4 วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางจิต (จิตภาวนา) ($\mu = 4.25, \sigma = 0.72$) ข้อที่ 1 วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธถูกนำไปกำหนดเป้าหมายของกระบวนการเรียนการสอน ($\mu = 4.23, \sigma = 0.59$) ข้อที่ 2 วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางกาย (กายภาวนา) ($\mu = 4.23, \sigma = 0.62$) ข้อที่ 5 วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางปัญญา (ปัญญา

ภาวนา) ($\mu = 4.23, \sigma = 0.67$) ข้อที่ 6 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหาร ($\mu = 4.23, \sigma = 0.67$) ข้อที่ 3 วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาการทางศิลปะ (ศิลปะภาวนา) ($\mu = 4.22, \sigma = 0.61$) สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 9 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ($\mu = 4.18, \sigma = 0.76$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมินของด้านบริบทมีระดับความเหมาะสมดังนี้

ในส่วนของผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\mu = 4.72, \sigma = 0.23$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.47 - 4.87 โดยค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 8 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ($\mu = 4.87, \sigma = 0.34$) รองลงมา คือ ข้อที่ 1 วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธถูกนำไปกำหนดเป้าหมายของกระบวนการเรียนการสอน ($\mu = 4.80, \sigma = 0.40$) และข้อที่ 4 วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางจิต (จิตภาวนา) ($\mu = 4.80, \sigma = 0.40$) โดยทั้ง 3 ข้อ มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 3 วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาการทางศิลปะ (ศิลปะภาวนา) ($\mu = 4.47, \sigma = 0.50$) มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยทุกข้อคำถามมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ในส่วนของครูมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับความเหมาะสมมาก ($\mu = 4.10, \sigma = 0.50$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.02 - 4.27 โดยค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 8 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ($\mu = 4.27, \sigma = 0.71$) รองลงมา คือ ข้อที่ 7 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของครู ($\mu = 4.16, \sigma = 0.73$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 9 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ($\mu = 4.02, \sigma = 0.77$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก

4.4 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านปัจจัยนำเข้า (Input)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและอันดับของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองที่มีต่อปัจจัยนำเข้าของการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ภาพรวมและรายข้อ

ด้านปัจจัยนำเข้า	ผู้ประเมิน								รวมเฉลี่ย รายข้อ		ระดับ ความเหมาะสม	อันดับ
	ผู้บริหาร (N=15)		ครู (N=45)		นักเรียน (N=213)		ผู้ปกครอง (N=213)					
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ		
1. สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธชัดเจน	4.33	0.60	3.96	0.70	-	-	-	-	4.05	0.69	มาก	7
2. สถานศึกษามีการกำหนดทรัพยากรดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธตามระบบไตรสิกขา	4.53	0.62	4.02	0.65	-	-	-	-	4.15	0.68	มาก	3
3. สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง	4.33	0.60	4.07	0.71	-	-	-	-	4.13	0.69	มาก	5
4. สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง	4.20	0.54	3.96	0.70	-	-	-	-	4.02	0.67	มาก	9
5. สถานศึกษามีอาคารเรียนและอาคารอเนกประสงค์ เพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	4.33	0.79	3.82	0.82	4.30	0.66	4.06	0.67	4.15	0.70	มาก	3

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านปัจจัยนำเข้า	ผู้ประเมิน								รวมเฉลี่ย รายชื่อ		ระดับ ความเหมาะสม	อันดับ
	ผู้บริหาร (N=15)		ครู (N=45)		นักเรียน (N=213)		ผู้ปกครอง (N=213)					
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ		
6. สถานศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	4.53	0.81	4.02	0.77	4.25	0.68	4.08	0.67	4.16	0.70	มาก	2
7. สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	4.53	0.62	4.13	0.78	4.28	0.67	4.13	0.64	4.20	0.67	มาก	1
8. ภายในสถานศึกษามีสถานที่ให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง	4.60	0.49	3.80	0.78	4.12	0.75	4.03	0.67	4.07	0.73	มาก	6
9. สถานศึกษากำหนดแหล่งข้อมูลให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขานอกสถานศึกษาด้วยตนเอง	4.47	0.62	3.76	0.74	4.04	0.79	3.93	0.68	3.98	0.74	มาก	11
10. ภายในสถานศึกษามีแหล่งข้อมูลให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง	4.40	0.61	3.73	0.74	4.12	0.75	3.97	0.68	4.02	0.73	มาก	9

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ด้านปัจจัยนำเข้า	ผู้ประเมิน								รวมเฉลี่ย รายชื่อ		ระดับ ความเหมาะสม	อันดับ
	ผู้บริหาร (N=15)		ครู (N=45)		นักเรียน (N=213)		ผู้ปกครอง (N=213)					
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ		
11. สถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาจากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาด้วยตนเอง	4.33	0.60	3.84	0.67	4.14	0.74	3.95	0.70	4.03	0.72	มาก	8
12. สถานศึกษามีการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินสนับสนุนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น	4.40	0.61	3.80	0.72	-	-	-	-	3.90	0.83	มาก	12
13. สถานศึกษามีการจัดสรรจำนวนเงินในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น	4.33	0.60	3.82	0.68	-	-	-	-	3.90	0.80	มาก	12
รวม	4.41	0.47	3.90	0.57	4.18	0.55	4.02	0.58	4.08	0.57	มาก	

จากตารางที่ 4.6 พบว่า การประเมินโครงการโรงเรียนวิถิพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านปัจจัยนำเข้า ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.08, \sigma = 0.57$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 7 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ($\mu = 4.20, \sigma = 0.67$) รองลงมาคือ ข้อที่ 6 สถานศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ($\mu = 4.16, \sigma = 0.70$) ข้อที่ 2 สถานศึกษามีการกำหนดทรัพยากรดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถิพุทธตามระบบไตรสิกขา ($\mu = 4.15, \sigma = 0.68$) ข้อที่ 5 สถานศึกษามีอาคารเรียนและอาคารอเนกประสงค์ เพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ($\mu = 4.15, \sigma = 0.70$) ข้อที่ 3 สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการประเมินผลการทำงานโครงการโรงเรียนวิถิพุทธอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 4.13, \sigma = 0.69$) ข้อที่ 8 ภายในสถานศึกษามีสถานที่ให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง ($\mu = 4.07, \sigma = 0.73$) ข้อที่ 1 สถานศึกษามีการวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถิพุทธชัดเจน ($\mu = 4.05, \sigma = 0.69$) ข้อที่ 11 สถานศึกษาสนับสนุนให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาจากแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาด้วยตนเอง ($\mu = 4.03, \sigma = 0.72$) ข้อที่ 4 สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถิพุทธอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 4.02, \sigma = 0.67$) ข้อที่ 10 ภายในสถานศึกษามีแหล่งข้อมูลให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง ($\mu = 4.02, \sigma = 0.73$) ข้อที่ 9 สถานศึกษากำหนดแหล่งข้อมูลให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขานอกสถานศึกษาด้วยตนเอง ($\mu = 3.98, \sigma = 0.74$) สำหรับข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 12 สถานศึกษามีการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินสนับสนุนโครงการโรงเรียนวิถิพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น ($\mu = 3.90, \sigma = 0.83$) และข้อที่ 13 สถานศึกษามีการจัดสรรจำนวนเงินในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถิพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น ($\mu = 3.90, \sigma = 0.80$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมินด้านปัจจัยนำเข้ามีระดับความเหมาะสมดังนี้

ในส่วนของผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถิพุทธในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.41, \sigma = 0.47$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.20 - 4.60 โดยค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 8 ภายในสถานศึกษามีสถานที่ให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง ($\mu = 4.60, \sigma = 0.49$) รองลงมา คือ ข้อที่ 2 สถานศึกษามีการกำหนดทรัพยากรดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถิพุทธตามระบบไตรสิกขา ($\mu = 4.53, \sigma = 0.62$) ข้อที่ 6 สถานศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ($\mu = 4.53, \sigma = 0.81$) และข้อที่ 7 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ ($\mu = 4.53, \sigma = 0.62$) โดยทั้ง 4 ข้อ มีระดับความเหมาะสมมากที่สุดสำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 4 สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถิพุทธอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 4.20, \sigma = 0.54$) มีความเหมาะสมในระดับมาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในส่วนของครูมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 3.90$, $\sigma = 0.57$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.73 - 4.13 ค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 7 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.78$) รองลงมา คือ ข้อที่ 3 สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.71$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 10 ภายในสถานศึกษามีแหล่งข้อมูลให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง ($\mu = 3.73$, $\sigma = 0.74$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก

ในส่วนของนักเรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.18$, $\sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.04 - 4.30 โดยค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 5 สถานศึกษามีอาคารเรียนและอาคารอเนกประสงค์ เพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\mu = 4.30$, $\sigma = 0.66$) รองลงมา คือ ข้อที่ 7 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\mu = 4.28$, $\sigma = 0.67$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 9 สถานศึกษากำหนดแหล่งข้อมูลให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขานอกสถานศึกษาด้วยตนเอง ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.79$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก

ในส่วนของผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.58$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.93 - 4.13 โดยค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 7 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.64$) รองลงมา คือ ข้อที่ 6 สถานศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.67$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 9 สถานศึกษากำหนดแหล่งข้อมูลให้นักเรียนไปศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขานอกสถานศึกษาด้วยตนเอง ($\mu = 3.93$, $\sigma = 0.68$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก

4.5 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านกระบวนการ (Process)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและอันดับของผู้บริหาร ครู และนักเรียน ที่มีต่อกระบวนการของการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ภาพรวมและรายข้อ

ด้านกระบวนการ	ผู้ประเมิน						รวมเฉลี่ยรายข้อ		ระดับความเหมาะสม	อันดับ
	ผู้บริหาร (N=15)		ครู (N=45)		นักเรียน (N=213)		μ	σ		
	μ	σ	μ	σ	μ	σ				
1. สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน	4.60	0.61	3.93	0.71	-	-	4.10	0.75	มาก	1
2. สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน	4.33	0.60	3.82	0.71	-	-	3.95	0.72	มาก	8
3. สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน	4.20	0.54	3.89	0.64	-	-	3.97	0.63	มาก	6
4. มีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในขั้นตอนการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	4.27	0.77	3.91	0.72	-	-	4.00	0.75	มาก	5
5. บุคลากรมีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	4.27	0.57	3.87	0.65	-	-	3.97	0.66	มาก	6
6. ครูผู้สอนมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา	4.33	0.60	3.80	0.72	4.05	0.76	4.03	0.76	มาก	3
7. ครูผู้สอนจัดสรรเวลาในการจัดกิจกรรมตามหลักไตรสิกขาได้อย่างเหมาะสม	4.13	0.72	3.67	0.70	4.08	0.72	4.02	0.73	มาก	4

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

ด้านกระบวนการ	ผู้ประเมิน						รวมเฉลี่ย รายชื่อ		ระดับ ความเหมาะสม	อันดับ
	ผู้บริหาร (N=15)		ครู (N=45)		นักเรียน (N=213)					
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ		
8. ครูผู้สอนมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา	4.33	0.47	3.82	0.71	4.11	0.76	4.07	0.75	มาก	2
9. สถานศึกษามีการดูแล ให้คำปรึกษา และชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือต่าง ๆ	4.27	0.44	3.62	0.74	-	-	3.78	0.73	มาก	12
10. สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูล และเครื่องมือต่าง ๆ	4.33	0.60	3.82	0.71	-	-	3.95	0.72	มาก	8
11. สถานศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ	4.33	0.60	3.73	0.68	-	-	3.88	0.71	มาก	11
12. สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการต่อไป	4.40	0.49	3.78	0.66	-	-	3.93	0.68	มาก	10
รวม	4.32	0.45	3.81	0.59	4.08	0.68	4.04	0.60	มาก	

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านกระบวนการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 1 สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.75$) รองลงมาคือ ข้อ 8 ครูผู้สอนมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.75$) ข้อที่ 6 ครูผู้สอนมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ($\mu = 4.03$, $\sigma = 0.76$) ข้อที่ 7 ครูผู้สอนจัดสรรเวลาในการจัดกิจกรรมตามหลักไตรสิกขาได้อย่างเหมาะสม ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.73$) ข้อที่ 4 มีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในขั้นตอนการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.75$) ข้อที่ 3 สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.63$) ข้อที่ 5 บุคลากรมีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\mu = 3.97$, $\sigma = 0.66$) ข้อที่ 2 สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน ($\mu = 3.95$, $\sigma = 0.72$) ข้อที่ 10 สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือ ต่าง ๆ ($\mu = 3.95$, $\sigma = 0.72$) ข้อที่ 12 สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการต่อไป ($\mu = 3.93$, $\sigma = 0.68$) ข้อที่ 11 สถานศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\mu = 3.88$, $\sigma = 0.71$) สำหรับข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 9 สถานศึกษามีการดูแล ให้คำปรึกษา และชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือต่าง ๆ ($\mu = 3.78$, $\sigma = 0.73$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมินด้านกระบวนการมีระดับความเหมาะสมดังนี้

ในส่วนของผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.32$, $\sigma = 0.45$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.13 - 4.60 โดยค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 1 สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.61$) มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ข้อที่ 12 สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการต่อไป ($\mu = 4.40$, $\sigma = 0.49$) มีความเหมาะสมในระดับมาก สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 7 ครูผู้สอนจัดสรรเวลาในการจัดกิจกรรมตามหลักไตรสิกขาได้อย่างเหมาะสม ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.72$) มีความเหมาะสมในระดับมาก

ในส่วนของครูมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 3.81$, $\sigma = 0.59$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.62 - 3.93 โดยค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 1 สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน ($\mu = 3.93$, $\sigma = 0.71$) รองลงมา คือ ข้อที่ 4 มีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในขั้นตอนการจัดกิจกรรม

โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ($\mu = 3.91$, $\sigma = 0.72$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 9 สถานศึกษามีการดูแล ให้คำปรึกษา และชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือต่าง ๆ ($\mu = 3.62$, $\sigma = 0.74$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก

ในส่วน of นักเรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.68$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.05 – 4.11 โดยค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 8 ครูผู้สอนมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา ($\mu = 4.11$, $\sigma = 0.76$) รองลงมา คือ ข้อที่ 7 ครูผู้สอนจัดสรรเวลาในการจัดกิจกรรมตามหลักไตรสิกขาได้อย่างเหมาะสม ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.72$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 6 ครูผู้สอนมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา ($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.76$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก



4.6 ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านผลผลิต (Product)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความเหมาะสมและอันดับของผู้บริหาร ครู นักเรียนและผู้ปกครอง ที่มีต่อผลผลิตของการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ภาพรวมและรายข้อ

ด้านผลผลิต	ผู้ประเมิน								รวมเฉลี่ยรายข้อ		ระดับความเหมาะสม	อันดับ
	ผู้บริหาร (N=15)		ครู (N=45)		นักเรียน (N=213)		ผู้ปกครอง (N=213)					
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ		
1. นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีความรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร	4.40	0.61	3.91	0.69	-	-	3.92	0.73	3.95	0.73	มาก	9
2. นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีทักษะที่จำเป็นตามเป้าหมายของหลักสูตร	4.40	0.49	3.84	0.70	-	-	4.01	0.67	4.00	0.68	มาก	7
3. นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีคุณธรรม จริยธรรม ตามเป้าหมายของหลักสูตร	4.33	0.47	3.76	0.60	-	-	3.99	0.75	3.96	0.73	มาก	8
4. ผู้บริหารและครูมีคุณธรรม จริยธรรม	4.60	0.49	3.82	0.57	4.20	0.67	4.09	0.69	4.13	0.68	มาก	3
5. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามลักษณะอันพึงประสงค์	4.60	0.49	3.89	0.57	4.07	0.76	3.94	0.70	4.01	0.72	มาก	6
6. โครงการโรงเรียนวิถีพุทธก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากร	4.53	0.50	4.02	0.68	4.18	0.75	4.12	0.64	4.15	0.69	มาก	1
7. โครงการโรงเรียนวิถีพุทธทำให้บุคลากรมีความสุขในการปฏิบัติงาน	4.33	0.60	3.93	0.61	4.19	0.75	4.11	0.65	4.13	0.70	มาก	3

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

ด้านผลผลิต	ผู้ประเมิน								รวมเฉลี่ย รายชื่อ		ระดับ ความเหมาะสม	อันดับ
	ผู้บริหาร (N=15)		ครู (N=45)		นักเรียน (N=213)		ผู้ปกครอง (N=213)					
	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ	μ	σ		
8. ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม	4.53	0.50	3.98	0.61	4.17	0.75	4.14	0.69	4.15	0.71	มาก	1
9. นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี	4.40	0.49	3.91	0.63	4.06	0.78	4.00	0.70	4.03	0.73	มาก	5
รวม	4.46	0.37	3.90	0.54	4.14	0.61	4.04	0.59	4.08	0.60	มาก	

จากตารางที่ 4.8 พบว่า การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ด้านผลผลิต ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\mu = 4.08, \sigma = 0.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด คือ ข้อที่ 6 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากร ($\mu = 4.15, \sigma = 0.69$) ข้อที่ 8 ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ($\mu = 4.15, \sigma = 0.71$) รองลงมาคือ ข้อที่ 4 ผู้บริหารและครูมีคุณธรรม จริยธรรม ($\mu = 4.13, \sigma = 0.68$) ข้อที่ 7 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธทำให้บุคลากรมีความสุขในการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.13, \sigma = 0.70$) ข้อที่ 9 นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ($\mu = 4.03, \sigma = 0.73$) ข้อที่ 5 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามลักษณะอันพึงประสงค์ ($\mu = 4.01, \sigma = 0.72$) ข้อที่ 2 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีทักษะที่จำเป็นตามเป้าหมายของหลักสูตร ($\mu = 4.00, \sigma = 0.68$) ข้อที่ 3 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามเป้าหมายของหลักสูตร ($\mu = 3.96, \sigma = 0.73$) สำหรับข้อคำถามที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด คือ ข้อที่ 5 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีความรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ($\mu = 3.95, \sigma = 0.72$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมินด้านผลผลิตมีระดับความเหมาะสมดังนี้

ในส่วนของผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.37$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.33 – 4.60 โดยค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 4 ผู้บริหารและครูมีคุณธรรม จริยธรรม ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.49$) และข้อที่ 5 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามลักษณะอันพึงประสงค์ ($\mu = 4.60$, $\sigma = 0.49$) รองลงมา คือ ข้อที่ 6 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากร ($\mu = 4.53$, $\sigma = 0.50$) และข้อที่ 8 ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ($\mu = 4.53$, $\sigma = 0.50$) โดยทั้ง 4 ข้อ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 3 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามเป้าหมายของหลักสูตร ($\mu = 4.33$, $\sigma = 0.47$) มีความเหมาะสมในระดับมาก

ในส่วนของครูมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 3.90$, $\sigma = 0.54$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.76 – 4.02 โดยค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 6 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากร ($\mu = 4.02$, $\sigma = 0.68$) รองลงมา คือ ข้อที่ 8 ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ($\mu = 3.98$, $\sigma = 0.61$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 3 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามเป้าหมายของหลักสูตร ($\mu = 3.76$, $\sigma = 0.60$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก

ในส่วนของนักเรียนมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.14$, $\sigma = 0.61$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.06 – 4.20 โดยค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 4 ผู้บริหารและครูมีคุณธรรม จริยธรรม ($\mu = 4.20$, $\sigma = 0.67$) รองลงมา คือ ข้อที่ 7 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธทำให้บุคลากรมีความสุขในการปฏิบัติงาน ($\mu = 4.19$, $\sigma = 0.75$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 9 นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ($\mu = 4.06$, $\sigma = 0.78$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก

ในส่วนของผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.04$, $\sigma = 0.59$) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.92 – 4.14 โดยค่าเฉลี่ยอันดับหนึ่งของรายข้อ คือ ข้อที่ 8 ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม ($\mu = 4.14$, $\sigma = 0.69$) รองลงมา คือ ข้อที่ 6 โครงการโรงเรียนวิถีพุทธก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากร ($\mu = 4.12$, $\sigma = 0.64$) สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้าย คือ ข้อที่ 1 นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีความรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.73$) โดยทุกข้อคำถามมีความเหมาะสมในระดับมาก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี” ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และนำเสนอ ข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังนี้

- 5.1 สรุปผลการวิจัย
- 5.2 อภิปรายผลการวิจัย
- 5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย การประเมินบริบท การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ และการประเมินผลผลิต

5.1.2 ประชากร

ประชากรที่ใช้สำหรับการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 15 คน ครูที่รับผิดชอบโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 45 คน นักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 213 คน และผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี จำนวน 213 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 486 คน

5.1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี แบ่งออกเป็น 3 ฉบับ ๆ ละ 2 ตอน โดย ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบจากผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 โดย ผลการนำแบบสอบถามฉบับผู้บริหารและครูที่ทดลองใช้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 โดยด้านบริบท (Context Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.86 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 และด้านผลผลิต (Product Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 ผลการนำแบบสอบถามฉบับนักเรียนที่ทดลองใช้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 โดยด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87 ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และด้านผลผลิต (Product Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84 ผลการนำแบบสอบถามฉบับผู้ปกครองที่ทดลองใช้ไปวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93 โดยด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 และด้านผลผลิต (Product Evaluation) มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

5.1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือ และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมด้วยแบบสอบถามเพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ปีงบประมาณ 2565 จำนวน 486 ฉบับ เพื่อเก็บข้อมูลกับประชากรจำนวน 486 คน โดยการติดต่อประสานงานกับโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี และทำการนัดหมายกำหนดวันเวลาในการรับแบบสอบถามกลับคืน ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 486 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

5.1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้ มาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานของการวิจัยโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ระดับความเหมาะสมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี วิเคราะห์โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5.1.6 สรุปผลการวิจัย

การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ได้ผลดังนี้ ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ การประเมินบริบท (Context Evaluation) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) และการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) พบว่า

ผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ($\mu = 4.05$, $\sigma = 0.52$) โดยทุกด้านผ่านเกณฑ์การประเมิน

ด้านบริบทของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมิน พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อด้านบริบทอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และครูมีความคิดเห็นต่อด้านบริบทอยู่ในระดับเหมาะสมมากเช่นกัน

ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมิน พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ครูมีความคิดเห็นต่อด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก นักเรียนมีความคิดเห็นต่อด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับเหมาะสมมากเช่นกัน

ด้านกระบวนการของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และนักเรียน โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมิน พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ครูมีความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และนักเรียนมีความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการอยู่ในระดับเหมาะสมมากเช่นกัน

ด้านผลผลิตของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมิน พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ครูมีความคิดเห็นต่อด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมาก นักเรียนมีความคิดเห็นต่อด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมากเช่นกัน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยได้อภิปรายผลดังนี้

5.2.1 การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ทั้ง 4 ด้าน คือ การประเมินบริบท (Context) การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input) การประเมินกระบวนการ (Process) และการประเมินผลผลิต (Product) จากผลประเมินในภาพรวมของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองอยู่ในระดับเหมาะสมมาก อาจเนื่องจากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2564-2566) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. 2564: 24) ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนวิถีพุทธว่าเป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตร จัดบรรยากาศสิ่งแวดล้อม และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดีของชาติ และพลเมืองโลก มีคุณธรรม จริยธรรม plugged ผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ อีกทั้งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง ได้ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยมีกระบวนการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีกระบวนการจัดการเรียน การสอนอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ตามความเหมาะสมของผู้เรียนแต่ละบุคคล จึง ส่งเสริมให้โรงเรียนในสังกัดให้เข้าร่วมโครงการวิถียุทธ ซึ่งเป็นโครงการหนึ่งของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมี บริบทที่เหมาะสมเพราะมีฐานข้อมูลเดิมในการดำเนินโครงการโรงเรียน วิถียุทธอยู่แล้วโดยสามารถทราบ ถึงปัญหาอย่างชัดเจน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. 2564: 25) ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ เมวิกา สุขะวิฑะ (2560: 73-76) ได้ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนวิถียุทธโรงเรียน วัดเนินพระ(ทรงบั้นขิตราชภัฏรังสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ผล การประเมิน ทั้งผู้บริหาร ครูผู้สอน และนักเรียน พบว่าการประเมินโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิยะภา ใจชื่อสมบุรณ์ (2563: 145-147) ได้ศึกษาการประเมินโครงการ โรงเรียนวิถียุทธของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ ผลการ ประเมินสภาพแวดล้อมโครงการ ผลการประเมินความพร้อมปัจจัยเบื้องต้นโครงการ ผลการประเมิน กระบวนการโครงการ ผลการประเมินผลผลิตโครงการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ งานวิจัยของรัชณี ศรีทับทิม (2562: 66-67) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถียุทธของโรงเรียน วัด เฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) ผลการวิจัยพบว่า การบริหารจัดการโรงเรียนวิถียุทธของโรงเรียนวัดเฉลิม พระเกียรติ(พิบูลบำรุง) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5.2.2 ด้านบริบท (Context) ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถียุทธของโรงเรียนระดับ มัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ทั้งนี้อาจ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ จุดมุ่งหมายของโครงการโรงเรียนวิถียุทธ ที่มุ่งพัฒนาคุณภาพนักเรียน 4 ด้าน คือ ทางกาย ทางศีล ทางจิต และทางปัญญา โดยบูรณาการกับกระบวนการเรียนการสอน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546: 7) อีกทั้ง โครงการโรงเรียนวิถียุทธยังสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง โดย พิจารณาจากข้อคำถามเกี่ยวกับโครงการโรงเรียนวิถียุทธมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครองจะได้รับมีความเหมาะสมในระดับมากและมากที่สุด อีกทั้งผู้บริหารได้มีการ แต่งตั้งคณะทำงานประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้มีการกำหนดวิธีการ ดำเนินการ และระยะเวลาดำเนินการมีความเหมาะสมและปฏิบัติได้จริง เพื่อที่จะส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ส่งผลให้การประเมินผลโครงการโรงเรียนบริหาร จัดการเพื่อส่งเสริมโรงเรียนวิถียุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ในด้านบริบท อยู่ในระดับเหมาะสม มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี ศรีทับทิม (2560: 66-67) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถียุทธ

พุทธของโรงเรียน วัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) โดยใช้แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการเตรียมการ โรงเรียนใช้หลักธรรมาภิบาล หลักไตรสิกขา หลักปัญญาภูมิธรรม 4 หลัก ภาวนา 4 หลักการมีส่วนร่วม ด้านการดำเนินการจัดสภาพและองค์ประกอบ โรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด คือโครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเมวิกา สุขะวิฑะ (2560: 73-76) ได้ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ/โรงเรียนวัดเนินพระ(ทรงบ้นชิตราชภรณ์รังสรรค์)/ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ด้านบริบทอยู่ในระดับมาก ซึ่งกล่าวว่่านักเรียนในโรงเรียนได้ปฏิบัติตามกิจกรรมตามหลักพระพุทธศาสนา มีหลักการในการดำรงชีวิต นำหลักธรรมไปใช้ในชีวิิตประจำวันได้ สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุดคือ โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้ปกครองไม่ได้อยู่ในสถานศึกษาทำให้ผู้ปกครองไม่ได้มีส่วนร่วมโดยตรงในการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ส่งผลให้ผู้ปกครองมองภาพบริบทหรือสภาพทั่วไปของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธไม่ครบทุกด้าน

5.2.3 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามเกณฑ์การแปลผลการประเมิน พบว่า ผลประเมินของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง อยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมินพบว่า ผู้บริหารประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ครูประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก นักเรียนประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และผู้ปกครองประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนมีคณะดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถานศึกษาที่พร้อมให้การสนับสนุนการดำเนินโครงการ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน และผู้ปกครอง ให้ความร่วมมืออย่างดีในการดำเนินโครงการ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีความรู้ความสามารถในการดำเนินโครงการ พร้อมทั้งจะพัฒนาตนเองเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนและโรงเรียน โรงเรียนมีอาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกโรงเรียนอย่างเพียงพอ และมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการดำเนินโครงการ ซึ่งบริเวณโดยรอบโรงเรียนอยู่ใกล้กับชุมชน จึงทำให้โรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับท้องถิ่นและชุมชน ส่งผลให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดสรรอุปกรณ์การเรียนการสอน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง สิ่งเหล่านี้จึงบ่งบอกได้ว่าโรงเรียนมีความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้าในการดำเนินโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เมวิกา สุขะวิฑะ (2560: 73-76) ที่มุ่งศึกษาประเมินโครงการการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ/โรงเรียนวัดเนินพระ(ทรงบ้นชิตราชภรณ์รังสรรค์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ใช้รูปแบบการประเมินตามรูปแบบจำลอง CIPP model มีการประเมินโครงการ ด้านปัจจัยนำเข้าโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทวัฒน์ บุระพันธ์ (2562: บทคัดย่อ) ได้ประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนราชวินิตมัธยม โดยใช้การประเมินแบบ CIPP Model ได้ประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะสถานศึกษานั้นมีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชะภา ใจชื่อ

สมบุรณ์ (2563: 145-147) ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง) ทางโรงเรียนมีการเตรียมความพร้อมด้านปัจจัยนำเข้าเพื่อเป็นโรงเรียนวิถีพุทธ ให้บุคคลที่เกี่ยวข้องเข้ารับการฝึกอบรมตามโอกาส เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการอบรมมาพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุดคือ สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ซึ่งสอดคล้องกับของงานวิจัยของ พิชะภา ใจชื่อสมบุรณ์ (2563: 145-147) ได้ศึกษาการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง) กล่าวว่าสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและเอื้อต่อการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีผลให้การส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียนเกิดประสิทธิผลที่ดีขึ้น สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินสนับสนุนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชะภา ใจชื่อสมบุรณ์ (2563: 145-147) ที่กล่าวถึงโรงเรียนต้องส่งเสริม ให้ครูบุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการมอบหมายงานให้รับผิดชอบตามความถนัด ตามความสามารถ ซึ่งการสนับสนุนด้านงบประมาณ จะช่วยให้บุคลากรจัดกิจกรรม และพัฒนาตนเองได้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

5.2.4 ด้านกระบวนการ (Process) ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามเกณฑ์การแปลผลการประเมิน พบว่า ผลประเมินของผู้บริหาร ครู และนักเรียน อยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมินพบว่า ผู้บริหารประเมินด้านกระบวนการอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ครูประเมินด้านกระบวนการอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และนักเรียนประเมินด้านกระบวนการอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องจากการดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้ใช้การบริหารเชิงระบบตามวงจร PDCA ในการดำเนินงาน ผู้บริหารโรงเรียนได้แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการที่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน มีการแจ้งเป้าหมายให้ผู้เกี่ยวข้องทราบโดยทั่วกัน มีการประชุมวางแผนการดำเนินโครงการ แล้วจึงดำเนินการตามแผนงานที่กำหนดไว้ เมื่อดำเนินการไปแล้วมีการประชุมเพื่อร่วมกันตรวจสอบผลการดำเนินงานที่ดำเนินการไปแล้วว่ามีข้อดี ข้อเสีย ข้อบกพร่องอย่างไร แล้วนำรายละเอียดเหล่านั้นไปวางแผนปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานตามโครงการในครั้งต่อไป อีกทั้งมีการสรุปกิจกรรมของโครงการที่ดำเนินการไปแล้วเป็นรูปเล่มอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ทำให้การดำเนินงานโครงการสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการดำเนินงานระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้อง ทั้งยังได้รับความร่วมมือจากคณะทำงานและผู้ที่เกี่ยวข้องของโครงการเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพราะการบริหารจัดการโครงการ การนิเทศติดตาม และการรายงานความก้าวหน้า เพื่อให้การบริหารจัดการครอบคลุมและเป็นการขับเคลื่อนไปในทิศทางทางเดียวกัน เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าสอดคล้องกับแนวคิดของภารดี อนันต์นาวิ (2560: 130) ได้กล่าวถึงกระบวนการเป็นการกำหนดทิศทางในการทำงานอย่างเป็นระบบได้ จากการตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้น มีการพิจารณาเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตและมีกลยุทธ์ จากการประเมินสถานศึกษามีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน ครูผู้สอนมีการ

เตรียมการสอนล่วงหน้า สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุดคือ สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี ศรีทับทิม (2562: 66-67) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียน วัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) แนวปฏิบัติที่ดีในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) พบว่าโรงเรียนใช้หลักธรรมาภิบาล หลักไตรสิกขา หลักปัญญาวัฒนธรรม 4 หลัก ภาวนา 4 หลักการมีส่วนร่วม และวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการบริหารงาน ซึ่งโรงเรียนสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุดคือ สถานศึกษามีการดูแล ให้คำปรึกษา และชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณี ศรีทับทิม (2560: 66-67) ได้ศึกษาการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง) ด้านการดูแล ควรให้การสนับสนุนใกล้ชิด มีการนิเทศติดตาม ช่วยเหลือสนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้แบบกัลยาณมิตร

5.2.5 ด้านผลผลิต (Product) ผลการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ตามเกณฑ์การแปลผลการประเมิน พบว่า ผลประเมินของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง อยู่ในระดับเหมาะสมมาก เมื่อจำแนกตามผู้ประเมินพบว่า ผู้บริหารประเมินด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ครูประเมินด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมาก นักเรียนประเมินด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และผู้ปกครองประเมินด้านผลผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมมาก และพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผลการประเมินอยู่ในระดับเหมาะสมมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม ครูผู้สอนสามารถนำแนวปฏิบัติที่ดีไปพัฒนาต่อยอดเพื่อเผยแพร่ขยายผลต่อไป และโรงเรียนได้รับยกย่องในด้านการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ จากการดำเนินงานที่เป็นระบบ ส่งผลให้นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม การจัดการเรียนการสอนขอครบถ้วนแบบในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธ และการบริหารจัดการสถานศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธทำให้ทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันถึงความเหมาะสมในด้านผลผลิตในโครงการครูเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม โรงเรียนสามารถนำแนวปฏิบัติที่ดีไปพัฒนาต่อยอดเพื่อเผยแพร่ขยายผลต่อไป และนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธีรยุทธ แก้วประสพ (2557: 92-94) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธตามทฤษฎีระบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 กล่าวถึงด้านผลผลิตว่าการส่งเสริมการฝึกสมาธิเจริญปัญญา ทั้งในโรงเรียน บ้าน และชุมชน เป็นเรื่องสำคัญรวมไปจนถึงให้ชุมชนและผู้ปกครองให้ความร่วมมือในเรื่องการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mehmet Basaran, Busra Dursun, Hatice Damla Gur Dortok & Gokhan Yilmaz. (2021: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการประเมินโปรแกรมการศึกษาอ่อนวัยเรียนตาม CIPP model (บริบท ข้อมูลนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต) ตามทฤษฎี Stufflebeam กล่าวถึงการศึกษาก่อนวัยเรียนช่วยให้ปฐมวัยเด็กและมีความสามารถในการเตรียมเด็กเข้าโรงเรียนประถม แต่การศึกษาก่อนวัยเรียนไม่มีประสิทธิภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในการแก้ปัญหาที่เกิดจากครอบครัว สะท้อนให้เห็นว่า ผลการผลิต ขึ้นอยู่กับบริบท ข้อมูลนำเข้า และ กระบวนการเมื่อมีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนสนับสนุนการพัฒนา จะทำให้ผลผลิตออกมา มีคุณภาพ สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุดคือ โครงการโรงเรียนวิถีพุทธก่อให้เกิดประโยชน์ ต่อการพัฒนาตนเองของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพิยะภา ใจชื่อสมบูรณ์ (2563: 145-147) ได้กล่าวถึงโรงเรียนต้องส่งเสริมให้ครู บุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการ มอบหมายงานให้รับผิดชอบตามความถนัด ความสามารถ มีการให้การสนับสนุน ปรับปรุงการจัดกิจกรรม ให้สอดคล้องกับโรงเรียนวิถีพุทธ โดยให้เข้ารับการฝึกอบรมตามโอกาส เพื่อนำความรู้ที่ได้รับจากการ อบรมมาพัฒนาการทำงานอย่างต่อเนื่อง สำหรับข้อที่มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุดคือ นักเรียนที่เข้า ร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีความรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับพร้อมพิไล บัวสุวรรณ (2554: 10) ได้กล่าวว่าผู้เรียนมีความสามารถตามเป้าหมายของหลักสูตรคือ เป็นคนเก่ง และสามารถ ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดมีความรู้และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต ด้วยความพอเพียง มีความสามารถเป็นเลิศด้านวิชาการ มีความรู้ สิ่งเหล่านี้จะบ่งบอกถึงคุณภาพของ ผู้เรียน

5.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านบริบท ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ กระบวนการเรียนการสอนมี การบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาการทางศิลปะ (ศิลปะาวนา) ดังนั้น ครูควร ออกแบบวิธีจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกแบบบูรณาการระหว่างเนื้อหาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
2. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านปัจจัยนำเข้า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการ กำหนดแผนการใช้จ่ายเงินสนับสนุนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น และ สถานศึกษามีการจัดสรรจำนวนเงินในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้สามารถดำเนินการไป อย่างราบรื่น ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินและจัดสรรจำนวนเงินในการ ดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน และเป็นระบบโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วม
3. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ สถานศึกษามีการดูแล ให้คำปรึกษา และชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและ เครื่องมือต่าง ๆ ดังนั้น สถานศึกษาควรกำหนดแนวทางการดูแล ให้คำปรึกษาและคำชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติงาน ตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานดำเนินการอย่างเต็มความสามารถและมีประสิทธิภาพ
4. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านผลผลิต ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการ วิทยาลัยวิถีพุทธ มีความรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร ดังนั้น สถานศึกษาควรกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ โดยบูรณาการวัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธกับเป้าหมายของหลักสูตร

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการวิจัยพบว่า โครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ดังนั้นควรศึกษาแนวทางการยกระดับคุณภาพการดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อสู่ความเป็นเลิศ
2. จากผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการมีค่าเฉลี่ยในลำดับสุดท้าย การศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาปัจจัยด้านกระบวนการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ
3. ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธเชิงพื้นที่



บรรณานุกรม

- กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์. 2542. การวัด การวิเคราะห์ การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือเสริมกรุงเทพ.
- กรมวิชาการ. 2545. **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. 2559. **คู่มือการบริหารจัดการอาคารสถานที่ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ**. สำนักบริหาร กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ.
- กองวิชาการและแผนงาน เทศบาลเมืองลำพูน. 2563. **คู่มือการเขียนโครงการ**. เข้าถึงได้จาก: <https://lamphuncity.go.th/wp-content/uploads/2020/02/คู่มือการเขียนโครงการ.pdf>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2546. **แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____. 2551. **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. 2553. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ฉันท ชาติทอง. 2552. **การจัดการชั้นเรียนห้องเรียนแห่งความสุข**. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- จิระศักดิ์ สารรัตน์. 2551. **ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองและการปฏิบัติการ : การประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ: เอเชียติจิตตอลการพิมพ์ จำกัด.
- ชนะ สุ่มมาตย์. 2559. **บ้าน วัด โรงเรียนปฏิสัมพันธ์ทางสังคมวงจรการพัฒนาคนที่ยั่งยืน**. เข้าถึงได้จาก <https://www.gotoknow.org/posts/131651>
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. 2547. **การนิเทศการสอนแบบใหม่**. กรุงเทพฯ: จงเจริญการพิมพ์.
- เขาว์ อินโย. 2555. **การประเมินโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณิรดา เวชญาลักษณ์. 2562. **หลักการบริหารจัดการชั้นเรียน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทีปทัศน์ ชินตาปัญญากุล และคณะ. 2560. **“การประเมินหลักสูตรแนวใหม่ รูปแบบ CIPPIest.”** วารสารพยาบาลตำรวจ. ปีที่ 9. ฉบับที่ 2. กรกฎาคม-ธันวาคม 2560. 211.
- ธนสมพร มะโนรัตน์. 2560. **“รูปแบบการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ ของโรงเรียนบ้านหนองวารี (นิพัทธ์ธรรมาภรณ์อุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2.”** รายงานการวิจัย. เข้าถึงได้จาก <http://www2.osea2.go.th/wp-content/uploads/2018/06/0tanasomporn.pdf>

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ธีรยุทธ แก้วประสพ. 2557. “การบริหารโรงเรียนวิถิพุทธตามทฤษฎีระบบ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- นันทรัตน์ เจริญกุล. 2564. การบริหารนโยบายและกลยุทธ์การศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตา ชูโต. 2542. การประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: มาสเตอร์เพลส.
- บุญจันทร์ สีสันต์. 2563. วิจัยวิจัยทางการบริหารการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : หจก.มีนเซอร์วิสซัพพลาย.
- ประชุม รอดประเสริฐ. 2542. การบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ประชุม รอดประเสริฐ. 2554. นโยบายและการวางแผน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.
- ประสาธ อิศรปริดา. 2549. สารัตถะจิตวิทยาการศึกษา. ขอนแก่น. คลังนานาวิทยา.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. 2558. การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: มีน เซอร์วิส ซัพพลาย
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2542. การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2546. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริม กรุงเทพฯ.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. 2546. กรุงเทพฯ: นานามีบุ๊คส์บริเคชั่นส์.
- พจนานุกรมไทยฉบับทันสมัยและสมบูรณ์. 2552. กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีจำกัด.
- พระมหาวิชาญ สุวิชาโน และคณะ. 2562. โรงเรียนวิถิพุทธ Buddhist oriented School. พระนครศรีอยุธยา: ส่วนวางแผนและพัฒนการอบรม มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระอธิการวัชชัย แสงโสภณ. 2563. “พุทธวิธีการบริหารจัดการโรงเรียนวิถิพุทธในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์”. วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. ปีที่ 5. ฉบับที่ 2. 127.
- พรรณี ลีกิจวัฒน์. 2558. วิธีการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ : มีนเซอร์วิส ซัพพลาย.
- พิยะภา ใจชื่อสมบูรณ์. 2563. “การประเมินโครงการโรงเรียนวิถิพุทธของโรงเรียนวัดใหญ่บ้านบ่อ (บ้านบ่อราษฎร์บำรุง).” การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พร้อมพิไล บัวสุวรรณ. 2554. ครอบครัวและโรงเรียน หุ่นส่วนเพื่อคุณภาพของผู้เรียน. กรุงเทพฯ: แสงดาว.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- พร้อมพีไล บัวสุวรรณ. 2554. “Public-Private Partnership in Higher Education : A New Paradigm of Practices toward Creative Economy (Country Report).” **วารสาร สอ. ประเทศไทย**. ปีที่ 14 ฉบับที่ 1. 26-47.
- ภารดี อนันต์นาวิ. 2560. **นโยบายและการวางแผน : การนำสู่การปฏิบัติ**. ชลบุรี: มนตรี.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2547. **โรงเรียนวิถิพุทธ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2550. **การประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เมวิกา สุขะวิหะ. 2560. “การประเมินโครงการโรงเรียนวิถิพุทธ/โรงเรียนวัดเนินพระ (ทรงบังษิต ราชภัฏรังสรรค์)/ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เยาวดี รังชัยกุล วิบูลย์ศรี. 2551. **การประเมินโครงการ แนวคิดและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัชนิ ศรีทับทิม. 2562. “การบริหารจัดการโรงเรียนวิถิพุทธของโรงเรียนวัดเฉลิมพระเกียรติ (พิบูลบำรุง).” การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรพล มะลิซ้อน. 2560. “การปลูกฝังคุณธรรมในโรงเรียนวิถิพุทธโรงเรียนบ้านชุมแสง ตำบลชุมแสง อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์.” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชา พระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิหวัฒน์ บุระพันธ์. 2562. “การประเมินโครงการห้องเรียนพิเศษ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน ราชวินิตมัธยม โดยใช้การประเมินแบบซิปป์ (CIPP Model).” วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหา บัณฑิต. สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.
- วิภาพร มาพบสุข. 2543. **มนุษย์สัมพันธ์**. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ และดารณี คำวัจนัง. 2545. **แหล่งการเรียนรู้: เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้และ หลักสูตรสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: เเมธิทิปส์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. 2552. **ทฤษฎีการประเมิน**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สันติ บุญภิรมย์. 2557. **การบริหารจัดการในห้องเรียน**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สมคิด พรหมจ้อย. 2552. **เทคนิคการประเมินโครงการ**. กรุงเทพฯ: จตุพรดีไซน์.
- สมคิด พรหมจ้อย และคณะ. 2553. **การประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2549. **วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมิต สัจญกร. 2553. **การวางแผนปฏิบัติการ**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สายธาร.
- สิน พันธุ์พินิจ. 2556. **เทคนิคการวางแผนและประเมินผลโครงการ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิทยพัฒน์.
- สุจิตร์ เข็มมี. 2560. “การประเมินผลการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีพลังงานหมุนเวียนในโครงการพัฒนา ดอยตุง(พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย.” วิทยานิพนธ์วิทยาศา สตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุทธนู ศรีไสย์. 2549. **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุขเมธ งามกนก. 2565. **การจัดระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา**. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2556. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุวิมล ติรภานันท์. 2550. **การประเมินโครงการ : แนวทางสู่การปฏิบัติ**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสนาะ ดิยาวี. 2551. **หลักการบริหาร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2541. **เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดลำพูน. 2558. **ตัวอย่าง การเขียนวิธีหรือแนวทางปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (Best Practice)**. เข้าถึงได้จาก <http://www.lertchaimaster.com/doc/BestPractice-sample.pdf>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี ระยอง. 2564. **สรุปข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2564**. ชลบุรี: มปพ.
- _____. 2564. **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 3 ปี (พ.ศ 2564-2566)**. ชลบุรี: มปพ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553. **คู่มือการพัฒนาหลักสูตรและการสอน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2546. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิค.
- อนันต์ เกตุวงศ์. 2541. **หลักและเทคนิคการวางแผน**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อุดมสิน คันธภูมิ. 2558. “การพัฒนา รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขุฎิบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา.
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทัย บุญประเสริฐ. มปป. **การกำหนดวัตถุประสงค์และนโยบายในการพัฒนาการศึกษาระดับ
จังหวัด.** พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก
- Apriliani Aditama Putri. 2020. “Evaluating English Extracurricular Program Using Context, Input, Process, and Product (CIPP) model.” English Department Faculty of Languages and Arts Univesitas Negeri Semarang.
- Basaran M., Dursun B., Dortok H., Yilmaz G. 2021. “Evaluation of Preschool Education Program According to CIPP Model.” Gaziantep University. Turkey.
- Cronbach,L.J. 1990. **Essentials of psychological testing(5thed).** New York: Harper Collins Publishers.
- Hania M. Al-Shanawani. 2019. “Evaluation of Self-Learning Curriculum for Kindergarten Using Stufflebeam’s CIPP Model.” King Saud University. Saudi Arabia.
- Jeremy B. Johnson. 2018. “A Program Evaluation of The Multi-tiered System of Support in Pamlico county schools.” Faculty of the Department of Educational Leadership East Carolina University.
- Knox, A. B. 1972. Continuous program evaluation. In A.T. Peter, & M.E. Dori (Eds), **Reading in curriculum evaluation.** Iowa: Wm. C. Brown.
- Mitzel, H. E. 1982. **Encyclopedia of Educational Research v.2.** (5th ed). New York: The Free Press.
- Moursund J. P. 1973. **Evaluation: An Introduction to Research Design.**
- Noviyanti Riendrasivi. 2019. “The CIPP Model-Bases Evaluation on General English program at STIKES Bethesda Yakkum Yogyakarta.” English Education Department Graduate Education Program University of Sarjanawiyata Tamansiswa Yogyakarta.
- Rossi, P.H. Lipsey, M.K. and Freeman, H.E. 1982. **Evaluation: a systematic approach.** (2nd ed.). Newbery Park, CA: Sage.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Stufflebeam, D. L., & Webster, W. J. 1984. An analysis of alternative approaches to evaluation. In Madaus, G. F., Scriven, M. S. & Stufflebeam, D. L. (Eds.), **Evaluation models: viewpoints on educational and human services evaluation** (Vol. xiii, pp. 423). Boston: Kluwer-Nijhoff.
- Stufflebeam, D.L. and Shinkfield, A.J. 2007. **Evaluation theory, models, and applications**. San Francisco: Jossey-Bass.



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ประกาศคณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เรื่อง ผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ ขอประกาศรายชื่อหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์ หลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ซึ่งได้รับอนุมัติเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2564 ให้ดำเนินการดังนี้

นางสาวสุจิตตรา มูลอินทร์ รหัสประจำตัว 62603038 ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตเชิงเทรา (Characteristic Administration Affecting Active Learning of Teacher under the Office of Secondary Education Service Area Chachoengsao)" โดยมี อ.ดร.กัลยารัตน์ เมธีวีรวงศ์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.ดร.ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ทั้งนี้ ให้นักศึกษาค้นคว้าและเขียนวิทยานิพนธ์ โดยปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดในระเบียบของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ประกาศ ณ วันที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

(ดร.ราตรี ศิริพันธ์)

รองคณบดีกำกับดูแลงานด้านวิชาการ รักษาการแทน

คณบดีคณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

๐๔ พ.ย. ๖๔ เวลา ๑๕:๓๐:๓๒ Non PKI Server Sign LN

Signature Code : RgAzA DIARg AwAEY ANwA2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ อว ๗๐๐๔/๕ ๕๕๐๐

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง ๑ ซอยฉลองกรุง ๑ เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ ๑๐๕๒๐

๙ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

ด้วย นายศรายุทธ ประโหมต นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมิน
โครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี" โดยมี รศ.ดร.ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ และ รศ.ดร.บุญจันทร์ สีสันต์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ นายศรายุทธ ประโหมต
ทดลองใช้แบบสอบถาม ภายในสถานศึกษาของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา
ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวงษ์ ไพรินทร์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณบดี

๐๙ ก.ย. ๖๕ เวลา ๑๐:๕๕:๓๔ Non-PKI Server Sign-LN

Signature Code : RABEA-EUAQg-A2ADQ-AMwBE

งานบริหารวิชาการบัณฑิตศึกษา

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร ๐๒-๓๒๙-๘๐๐๐ ต่อ ๓๖๙๒

เอกสารนี้ให้บริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ติดต่อนักศึกษา โทร ๐๘๑-๒๗๔-๓๑๐๘

ไม่ว่ากรณีใดๆ หงสน อักทงหามมีเหตุดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ อว ๗๐๐๔/๕ ๕๓๔๗

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง ๑ ซอยฉลองกรุง ๑ เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ ๑๐๕๒๐

๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินความตรงเชิงเนื้อหาแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบประเมิน

ด้วย นายศรายุทธ ประโหมด นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังกำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี" โดยมี รศ.ดร.ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ รศ.ดร.บุญจันทร์ สีสันต์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นผู้มีความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินความตรงเชิงเนื้อหาแบบสอบถามนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัยของนายศรายุทธ ประโหมด มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง
ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพงษ์ ไพรินทร์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณบดี

๒๙ ส.ค. ๖๕ เวลา ๑๖:๕๕:๓๖ Non-PKI Server Sign-LN

Signature Code : QgAxA-DIAMQ-BDADQ-ANgBB

งานบริหารวิชาการบัณฑิตศึกษา
ส่วนสนับสนุนวิชาการ
โทร ๐๒-๓๒๙-๘๐๐๐ ต่อ ๓๖๙๒
โทรสาร ๐๒-๓๒๙-๘๔๓๖
ติดต่อนักศึกษา โทร ๐๘๑-๒๗๔-๓๑๐๘

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



ที่ อว ๗๐๐๔/๕ ๕๘๐๕

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร
ลาดกระบัง ๑ ซอยฉลองกรุง ๑ เขตลาดกระบัง
กรุงเทพฯ ๑๐๕๒๐

๓ ตุลาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ประการผลการพิจารณาหัวข้อและเค้าโครงวิทยานิพนธ์

๒. แบบสอบถาม

ด้วย นายศรายุทธ ประโหมด นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขา
วิชาการบริหารการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การประเมิน
โครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี" โดยมี รศ.ดร.ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์ และ รศ.ดร.บุญจันทร์ สีสันต์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และได้รับอนุมัติหัวข้อและเค้าโครง
วิทยานิพนธ์ เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๕

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ขอความอนุเคราะห์ให้ นายศรายุทธ ประโหมด เก็บ
รวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม ภายในสถานศึกษาของท่านได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา
ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพงษ์ ไพรินทร์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ ปฏิบัติการแทน

คณบดี

๐๓ ต.ค. ๒๕ 17:๓1 ๑๗๖๓๐๔ Non-PKI Server Sign-LN
Signature Code : MQBFA-EEANg-A2AEQ-AMwA4

งานบริหารวิชาการบัณฑิตศึกษา
ส่วนสนับสนุนวิชาการ
โทร ๐๒-๓๒๙-๘๐๐๐ ต่อ ๓๖๙๒
โทรสาร ๐๒-๓๒๙-๘๔๓๖
ติดต่อนักศึกษา โทร ๐๘๑๒๓๔-๓๑๐๘

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับใช้เพื่อการศึกษานี้เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี
สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา เกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านในการตอบแบบสอบถามตามความจริงมากที่สุด และตอบให้ครบทุกข้อคำถามโดยไม่ต้องลงชื่อในแบบสอบถาม แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 43 ข้อ

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่าน

นายศรายุทธ ประโหมด

นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เบอร์โทร : 081-2743108 E-mail : 62603044@kmitl.ac.th

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน และเติมข้อความที่จำเป็นและตรงกับสภาพจริงของท่านลงในช่องว่าง

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษา 2) ครู

2. เพศ

- 1) ชาย 2) หญิง

3. ระดับการศึกษา

- 1) อนุปริญญา 2) ปริญญาตรี
3) ปริญญาโท

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี

คำชี้แจง

1. โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่า ท่านมีความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ในระดับใด โดยใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านบริบท (Context Evaluation) 2) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) 3) ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) 4) ด้านผลผลิต (Product Evaluation)

2. การให้น้ำหนักคะแนนแบบสอบถามเป็นดังนี้

ระดับความเหมาะสม	คะแนน
เหมาะสมมากที่สุด	5
เหมาะสมมาก	4
เหมาะสมปานกลาง	3
เหมาะสมน้อย	2
เหมาะสมน้อยที่สุด	1

ที่	การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ด้านบริบท (Context Evaluation) วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธถูกนำไปกำหนดเป้าหมายของกระบวนการเรียนการสอน					
2.	วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางกาย (กายภาวนา)					
3.	วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางสติ (ศีลภาวนา)					
4.	วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางจิต (จิตภาวนา)					
5.	วัตถุประสงค์ของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีการบูรณาการตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ด้านพัฒนาทางปัญญา (ปัญญาภาวนา)					
6.	โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหาร					
7.	โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของครู					
8.	โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน					
9.	โครงการโรงเรียนวิถีพุทธสอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง					
10.	ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) สถานศึกษามีการกำหนดแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธชัดเจน					
11.	สถานศึกษามีการกำหนดทรัพยากรดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธตามระบบไตรสิกขา					
12.	สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการประเมินผลการทำงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่	การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับ มัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13.	สถานศึกษามีการกำหนดแนวทางปรับปรุงการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างต่อเนื่อง					
14.	สถานศึกษามีอาคารเรียนและอาคารอเนกประสงค์ เพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ					
15.	สถานศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ					
16.	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ					
17.	ภายในสถานศึกษามีสถานที่ให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง					
18.	สถานศึกษากำหนดแหล่งข้อมูลให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขานอกสถานศึกษาด้วยตนเอง					
19.	ภายในสถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง					
20.	สถานศึกษามีบัญชีแหล่งเรียนรู้ภายนอกให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง					
21.	สถานศึกษามีการกำหนดแผนการใช้จ่ายเงินสนับสนุนโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น					
22.	สถานศึกษามีการจัดสรรจำนวนเงินในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธให้สามารถดำเนินการไปอย่างราบรื่น					
23.	ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) สถานศึกษามีกระบวนการวางแผนการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่	การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
24.	สถานศึกษามีการกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน					
25.	สถานศึกษามีการกำหนดวิธีการปฏิบัติงานของการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธอย่างชัดเจน					
26.	มีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในขั้นตอนการจัดกิจกรรมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ					
27.	บุคลากรมีการประยุกต์ใช้หลักไตรสิกขาในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ					
28.	ครูผู้สอนมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศสนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา					
29.	ครูผู้สอนจัดสรรเวลาในการจัดกิจกรรมตามหลักไตรสิกขาได้อย่างเหมาะสม					
30.	ครูผู้สอนมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา					
31.	สถานศึกษามีการดูแล ให้คำปรึกษา และชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือต่างๆ					
32.	สถานศึกษาให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ปฏิบัติงานตามโครงการโรงเรียนวิถีพุทธทั้งทางวิชาการ ทรัพยากร ข้อมูลและเครื่องมือต่าง ๆ					
33.	สถานศึกษามีการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ					
34.	สถานศึกษามีการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เพื่อนำมาปรับปรุงการดำเนินงานโครงการต่อไป					
35.	<u>ด้านผลผลิต (Product Evaluation)</u> นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีความรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร					
36.	นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีทักษะที่จำเป็นตามเป้าหมายของหลักสูตร					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่	การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับ มัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี	ระดับความเหมาะสม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
37.	นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีคุณธรรม จริยธรรม ตามเป้าหมายของหลักสูตร					
38.	ผู้บริหารและครูมีคุณธรรม จริยธรรม					
39.	นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามลักษณะอันพึง ประสงค์					
40.	โครงการโรงเรียนวิถีพุทธก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ การพัฒนาตนเองของบุคลากร					
41.	โครงการโรงเรียนวิถีพุทธทำให้นักศึกษามีความสุข ในการปฏิบัติงาน					
42.	ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม					
43.	นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี
สำหรับนักเรียน

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของ นักเรียนในสถานศึกษา เกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านในการตอบแบบสอบถามตามความจริงมากที่สุด และตอบให้ครบทุกข้อคำถามโดยไม่ต้องลงชื่อในแบบสอบถาม แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 16 ข้อ

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่าน

นายศรายุทธ ประโหมด

นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เบอร์โทร : 081-2743108 E-mail : 62603044@kmitl.ac.th

ที่	การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับ มัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) สถานศึกษามีอาคารเรียนและอาคาร อเนกประสงค์ เพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ					
2.	สถานศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อใช้ใน การจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถี พุทธ					
3.	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถี พุทธ					
4.	ภายในสถานศึกษามีสถานที่ให้นักเรียนสามารถ เข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการ พัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง					
5.	สถานศึกษากำหนดแหล่งข้อมูลให้นักเรียนไป ศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนา ไตรสิกขานอกสถานศึกษาด้วยตนเอง					
6.	ภายในสถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียน สามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับ การพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง					
7.	สถานศึกษามีบัญชีแหล่งเรียนรู้ภายนอกให้ นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการ พัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง					
8.	ด้านกระบวนการ (Process Evaluation) ครูผู้สอนมีการจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ สนับสนุนการเรียนรู้ตามหลักไตรสิกขา					
9.	ครูผู้สอนจัดสรรเวลาในการจัดกิจกรรมตามหลัก ไตรสิกขาได้อย่างเหมาะสม					
10.	ครูผู้สอนมีการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามหลักไตรสิกขา					
11.	ด้านผลผลิต (Product Evaluation) ผู้บริหารและครูมีคุณธรรม จริยธรรม					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่	การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับ มัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี	ระดับความเหมาะสม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
12.	นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามลักษณะอันพึง ประสงค์					
13.	โครงการโรงเรียนวิถีพุทธก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ การพัฒนาตนเองของบุคลากร					
14.	โครงการโรงเรียนวิถีพุทธทำให้บุคลากรมีความสุข ในการปฏิบัติงาน					
15.	ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม					
16.	นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี
สำหรับผู้ปกครอง

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความคิดเห็นของ **ผู้ปกครองนักเรียน** เกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี **ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านในการตอบแบบสอบถามตามความจริงมากที่สุด และตอบให้ครบทุกข้อคำถามโดยไม่ต้องลงชื่อในแบบสอบถาม** แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 16 ข้อ

ขอขอบพระคุณอย่างสูงในความอนุเคราะห์ของท่าน

นายศรายุทธ ประโหมด

นักศึกษาระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เบอร์โทร : 081-2743108 E-mail : 62603044@kmitl.ac.th

ที่	การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี	ระดับความเหมาะสม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) สถานศึกษามีอาคารเรียนและอาคารอเนกประสงค์ เพื่อใช้ในการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ					
2.	สถานศึกษามีสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ					
3.	สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรมและดำเนินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ					
4.	ภายในสถานศึกษามีสถานที่ให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง					
5.	สถานศึกษากำหนดแหล่งข้อมูลให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขานอกสถานศึกษาด้วยตนเอง					
6.	ภายในสถานศึกษามีแหล่งเรียนรู้ให้นักเรียนสามารถเข้าไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง					
7.	สถานศึกษามีบัญชีแหล่งเรียนรู้ภายนอกให้นักเรียนไปศึกษา ค้นคว้า หาความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาไตรสิกขาด้วยตนเอง					
8.	ด้านผลผลิต (Product Evaluation) นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีความรู้ตามเป้าหมายของหลักสูตร					
9.	นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีทักษะที่จำเป็นตามเป้าหมายของหลักสูตร					
10.	นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธมีคุณธรรม จริยธรรม ตามเป้าหมายของหลักสูตร					
11.	ผู้บริหารและครูมีคุณธรรม จริยธรรม					
12.	นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามลักษณะอันพึงประสงค์					

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่	การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธระดับ มัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี	ระดับความเหมาะสม				
		มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
13.	โครงการโรงเรียนวิถีพุทธก่อให้เกิดประโยชน์ต่อ การพัฒนาตนเองของบุคลากร					
14.	โครงการโรงเรียนวิถีพุทธทำให้บุคลากรมีความสุข ในการปฏิบัติงาน					
15.	ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม					
16.	นักเรียนปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี					



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้



เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ค.1 การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามตามความคิดของผู้ทรงคุณวุฒิ
เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา แบบสอบถามเกี่ยวกับการประเมินโครงการโรงเรียนวิถี
พุทธระดับมัธยมศึกษา จังหวัดชลบุรี

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (คนที)					รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
ด้านบริบท (Context Evaluation)								
1	+1	-1	+1	+1	+1	+3	0.60	ใช้ได้
2	+1	-1	+1	+1	+1	+3	0.60	ใช้ได้
3	+1	-1	+1	+1	+1	+3	0.60	ใช้ได้
4	+1	-1	+1	+1	+1	+3	0.60	ใช้ได้
5	+1	-1	+1	+1	+1	+3	0.60	ใช้ได้
6	+1	-1	+1	+1	+1	+3	0.60	ใช้ได้
7	+1	-1	+1	+1	+1	+3	0.60	ใช้ได้
8	+1	-1	+1	+1	+1	+3	0.60	ใช้ได้
9	+1	-1	+1	+1	+1	+3	0.60	ใช้ได้
ด้านปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation)								
10	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
11	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
12	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
13	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
14	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
15	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
16	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
17	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
18	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
19	+1	0	+1	+1	+1	+5	0.80	ใช้ได้
20	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
21	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
22	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
ด้านกระบวนการ (Process Evaluation)								
23	0	+1	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
24	0	+1	+1	+1	+1	+4	0.80	ใช้ได้
25	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
26	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ ค.1 (ต่อ)

ข้อที่	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ (คนที)					รวม	IOC	แปลผล
	1	2	3	4	5			
27	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
28	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
29	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
30	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
31	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
32	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
33	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
34	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
ด้านผลผลิต (Product Evaluation)								
35	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
36	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
37	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
38	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
39	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
40	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
41	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
42	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้
43	+1	+1	+1	+1	+1	+5	1.00	ใช้ได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายศรายุทธ ประโหมด
วัน-เดือน-ปีเกิด	14 มกราคม 2529
สถานที่เกิด	จังหวัดมหาสารคาม
ที่อยู่ปัจจุบัน	345/250 เดอะทรัสต์คอนโด อมตะ-ชลบุรี หมู่ที่ 1 ตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20000
ประวัติการศึกษา	
ปีการศึกษา 2552	สำเร็จการศึกษา ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ปีการศึกษา 2566	สำเร็จการศึกษา ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (ค.อ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2553-ปัจจุบัน	รับราชการครู โรงเรียนชลบุรี“สุขบท”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้